

Vnitas indiui-
dua nō est sen-
sibile per se, vn-
de ea mutata
potest manere
eadem species,
& visio.

sensibile per se, potest accidere; vt mu-
tata vnitate obiecti sensibilis maneat
eadem species sensibilis; & visio, quo-
niam manet eadem similitudo. De qua
re postea disputabimus circa indiuidua-
tionem accidentium.

Ultimum argumentum.

38.

Vlt. arg. de
animaration.
probās eā ma-
teriz quantz
aduenire, ex eo
quod si quan-
tatem antec-
deset, et let qua-
ta.

VLtimum argumentum depromi-
tur ab anima rationali, quæ cum
sit in corpore quanto, est tamen expers
quantitatis cū sit incorporea; ergo quā-
titas antecedit animā rationālē in cor-
pore; aliās si quātitas adueniret animæ,
redderet ipsam quātam. Explicatur ar-
gumētum; nam si animā antecedit quā-
tatem, certē antecedit in genere causa-

materialis; materia autem actuatur (vt
aiunt) per formam, quod est recipere
actuale esse quod forma confert ipsi co-
pōico: ergo esse quantum conuenit ani-
mæ rationali, quod est falsum, & impos-

sibile. Quod si respondeas (vt quidam
aiunt) esse corporeum, quod est effectus
animæ rationalis, coniungi statim cum
quantitate, & ita animam secundum es-

se rationale aduenire corpori quanto.
Hoc planē est impossibile, quia illi gra-
dus essentialis, si quo modo distincti
sunt ex natura rei, certē sunt proximē
coniuncti, vt nihil sit medium, aliās fie-

ret ens per accidens ex essentialibus, &
quātitate interiecta: ergo ante esse illud
corporeum, quod præstat anima ratio-
nalis, antecedit quantitas in materia:

nam si consequitur esse corporeū, & an-
tecedit esse rationale, erit media quan-
titas inter gradus istos essentialis. Et ea-
dem videtur esse ratio in cæteris cōpo-

sitis: nam si semel nuda materia est ca-
pax quantitatis ante formam substantia-
lem, scilicet ante animam rationalē, cur
non erit capax eiusdem quātitatis ante
formas alias? omnia enim argumenta,

quæ contra hoc fiunt, opus est euadere,
si semel quantitatem cum materia nuda
coniungimus. Constatendum ergo est, eā-
dem quantitatem manere in materia,
imō & accidentia alia, quibus materia
preparatur.

Circa vltimum dubium illud primum
dicendam nihil certē effici argumento
illo. Quæcunque enim coniuncta sunt cū
quantitate, extensa sunt saltē in per ac-
cidens, siue antecedant, siue sequantur

quantitatem: unde relatio, verbi gratia,
creatura aut filiationis, quæ antecedit
quantitatem, est extensa per accidens;
albedo vero quæ accidit rei iam quanta
est per se extensa. Igitur quod anima ra-

tionalis in materia antecedit quantita-
tem, nihil argumenti est, vt idcirco sit
potius quanta, quam si materia iam qua-
ta adueniret. Sed hoc est discrimē, quod
illa quæ antecedunt quantitatem possunt
informari per illam, quæ autē sequuntur
non informantur, sed extenduntur per
coniunctionē cum quantitate extensa.

Quare in hoc eodē negotio illis elabo-
randū est, vt demonstrent quomodo ani-
ma rationalis coniungatur cum materia
extensa; & non fiat extensa. Imō argu-
mentū hoc illos vrget, nos non vexat, vt
statim ostendemus. In altero quoque par-
te argumentū, dum ea quæ antecedunt
formam in genere causa materialis arbi-
trantur necesse esse, vt illa formā infor-

metur, quod falsum etiā est; nam partes
compositi antecedunt quantitatem, & cæ-
tera accidentia in genere causa materia-
lis, quatenus in illo genere antecedunt
compositum, quod est materia acciden-
tium; & tamen non informantur acciden-
tibus; quia albedo non est forma partis,
sed totius. Non ergo necesse est, vt ea de-

res, quæ est causa materialis, sit subiectū
informatū eā formā cuius est causa. Et
ita collabitur totum illud fundamentū.

Iam ergo advertendū est, quod quā-
titas hoc habet singulare inter acciden-
tia, vt tribuat nomen omnibus rebus,
quæ sunt cum quantitate coniunctæ; eō
quod necesse est illa esse diuisibilia ha-
bentia partes, & esse extensa; & hæc di-
cimus quanta, non quasi affecta quanti-

tate, sed quia per quantitatem extensa
sunt siue vt per formam, siue vt per sub-
iectum. Idē etiam dicimus materiam
quantam, aut formam quantam, cū neu-
trius partis quātitas sit propriē forma;
sed quia est forma compositi, quo diuisa
necesse est partes diuidi, vel extensa ex-
tendi.

His constitutis dubium illud extrica-
bitur facili negatio, quo modo anima
rationalis coniuncta cū quantitate, non
sit quanta, scilicet neque extensa, neque
diuisibilis? In hoc ergo conueniunt ani-
mæ brutæ cum rationali, quod & ipse
sunt indiuisæ; & idē dicitur anima esse
tota in toto, & tota in singulis partibus;

quæ
te, extēsa sunt,
vel per accides
vt relatio crea-
tura & filiationis
quæ antecedit
quantitatem, vel
per se, vt albedo,
quæ sequitur
illam.

Quæ antecē-
dunt, quantita-
tē, possunt in-
formari per illam
lam; quæ sequi-
untur non ita
extenduntur ta-
men per con-
iunctionē cum
quantitate ex-
tensa.

Ad declara-
tionem.
Non est ne-
cesse vt eadem
res quæ est cau-
sa materialis
formæ, sit sub-
iectum eā in-
formatum.

Exemplum
partium com-
positi, vt
accidentium.

40.
Quātitas hoc
habet singula-
re, vt tribuat
nomen omni-
bus rebus, quæ
sunt cū ea con-
iunctæ.

41.
2. Responso
ostendēs quo
modo anima
rationalis con-
iuncta cū qua-
titate sit indi-
uisibilis.

Declaratur.

Responso de
dispositionib;
mēijs inter-
gradus essen-
tiales, vt n. 19.

Refutatur vt
ibidem.

Quod hoc
eadem ratio in
anima rationa-
li, & in alijs
formis.

Ostenditur.

Ad vlt. arg.
Responso
ostendēs illud
esse inefficax:

Quæcunque
sunt coniuncta
cum quantita-

39.
Ad vlt. arg.
Responso
ostendēs illud
esse inefficax:

Quæcunque
sunt coniuncta
cum quantita-

Forma substantiales inanimatorum, & aliorum quorumlibet in se ipsis diuisibiles substantialiter. Sunt diuisibiles quantitate, ut per compositionem. Anima perfecta animi sunt in se ipsis indiuisibiles.

Sunt per compositionem aliquo modo per accidens diuisibiles quantitate, non in se ipsis, sed ut diuisa parte composita anima ab ea diuidatur.

Sic anima rationalis in se ipsa indiuisibilis, quod sit diuisibilis a singulis partibus corporis habet formaliter per quantitatem. Discrimen huius diuisibilitatis utrobique.

quia illa in se ipsa est indiuisa non habet partes. Sunt igitur quaedam formae substantiales, quae etiam mudata quantitate, in se ipsis diuisione substantiali possunt diuidi, & habent partes, quas auit intergrantes, ut sunt formae inanimatorum, & aliquorum uidentium: haec adueniunt quantitate dicuntur diuisibiles per ipsam quantitatem, non quod quantitas informet ipsas formas, quod iam constat, sed quia istae formae coniunguntur cum quantitate, diuiso composito per compositionem diuiduntur. Aliae sunt formae perfectiorum animantium in se ipsis indiuisae, quia specatae secundum se non habent partes, haec autem copulatae cum quantitate ad huc manent in sua natura, ut non fiat in se ipsis diuisibiles; & quia non informantur quantitate, ut diximus, non oportet esse formaliter diuisibiles; sed quia coniunguntur cum quantitate per aliquod medium, scilicet per compositionem, per ipsum compositum aliquo modo per accidens sunt diuisibiles; non quidem in se ipsis ut manent duae partes eiusdem animae, sed per compositum, ut diuisa parte extensionis, anima quae illi parti erat coniuncta non maneat coniuncta: hoc enim etiam diuidi est, scilicet separari ab eo cum quo erat unio. Isti modo etiam rationalis anima est diuisibilis a singulis partibus corporis, & hoc habet formaliter per quantitatem, quae est ratio diuisionis. Differt autem anima rationalis ab alijs animabus brutorum, quod illae ex natura sua, scilicet ex origine, qua educuntur a materia, & quia sunt corporeae, quae nequeunt separari a corpore, sunt diuisibiles isto modo: anima autem rationalis ex origine sua indiuisibilis est, & extra corpus potest subsistere simplex absque noxa diuisionis.

41. Nulla ergo sunt argumenta, quae prohibeant id quod scitum est dicere, scilicet nudam materiam esse generationis subiectum, & nudam coniungi cum forma substantiali.

CAP. V. T. VIII.

Nuda materia est indiuiduationis principium.

Quo thesis haec efficiatur perspicacior, praemittenda quaedam sunt, in quatuor partes diuiso capite.

Prima pars: De causalitate, & effectibus materiae.

Secunda: De causalitate, & effectibus formae.

Tertia: Materia sine forma existere non potest etiam diuinitus.

Quarta: Nuda materia est indiuiduationis principium, eaque est per quantitatem designata.

PRIMA PARS

De causalitate, & effectibus materiae.

Prima quaestio agitata est ad thesimum propositam summopere accomodata, de causalitate materiae, quae & alijs disputationibus poterit perutiliter inferuire.

Sunt qui arbitrentur causalitatem materiae nihil distingui ab ipsa materia. Et potest hoc explicari, quia sicut Ioan. Scot. credidit inter effectum, & causam non esse mediani actionem; & in creatione ex nihilo diximus, necessario id esse consistendum: ita inter materiam, & suum effectum, non erit necessaria media aliqua causalitas, atque haec ratio solo intelligendi modo distinguitur causalitas a materia.

Alio exemplo potest hoc explicari, videlicet quod causalitas materiae non sit res distincta a materia; sicut & passiva potentia (ut probabilior opinio assenerat) non distinguitur a materia. At uero in eadem sententiam se conijciunt ij, qui existimant solam relationem causalitatis addi materiae. Cum enim causa non exerceatur per relationem, sed per absolutum, si sola relatio addatur materiae, causalitas quae est exercitium cause, nihil profusus addit materiae.

Prima haec sententia falsa est quacumque ratione explicetur. Causalitas enim realis aliquid rei est in rerum natura existens: quocumque enim modo res naturales variantur, aliqua res est qua variantur; ut in causa efficientis genere emanat alio vera res ab agente, qua agens dicitur; & uniuersum in rebus omnibus non accidit varietas vlla sine adiectione rei cuiuspiam. Cum ergo materia sit causa realis, quod non erat antea, hoc ipsum non euenit sine accessione rei alicuius. Exemplum uero de causa efficiente nullum est; nam etsi demus in agente creato ali-

inimam... non sit... materiae... causa... effectus... materiae... causa... effectus... materiae... causa... effectus...

2. 1. sent. Eam sola ratione a materia distingui.

1. exemplum de efficiente saltem create.

2. exemplum de potentia materiae.

Eadem sententia est, solam relationem causalitatis addi materiae.

3. sent. Refutatur.

In rebus omnibus non accidit varietas vlla sine adiectione rei cuiuspiam.

Ad exemplum Respond.

to aliquandò effectum sine actione, de qua re disputauimus libro 2. ipse effectus noua res est, vnde id à quo oritur sit vera causa. Idem autem effectus non est sufficiens ratio quatenus oritur ab efficiente, vt materia in qua recipitur sit causa illius, nisi hoc ipsum ostendatur qua ratione sit realis effectus materiae; & ibi inuenies aliud quid rei, quo sit effectus ille referendus ad causam materiale. Præterea causa efficiens efficiendo non mutatur, cum possit efficere aliquid extra se: materia verò est causa effectus coniuñcti cum materia, & ideo necesse est vt causando mutetur, hoc est alio quouis modo se habeat; res autem alio modo se habens, saltèm ipsum modum realem quo aliter se habet, acquirit. Id etiam quod dicitur de potentia passiuâ materiae non est ad rem, quia potentia illa non aduenit materiae; quare etsi potentia sit realis nihil hoc indicat esse à materia distinctam, vt postea consulemus: causalitas verò materialis hic & nunc accidit materiae, & in generatione succedit noua causalitas; ergo accessione aliqua rei, ea causalitas materiae additur. Eisdem rationibus comprobamus eam causalitatem non esse relationem causæ, quæ in causalitate, siue in exercitio causæ fundatur.

Quidam nouam eundem opinionem, quòd causalitas materiae sit ipsa actio agentis recepta in materia. Itaque sentiunt eam ipsam actionem vt pendet à materia esse causalitatem materiae. Hoc autem videntur sibi ostendere euidentissimè; quia generatio immediatè pendet à materia, non per quid medium; ergo ipsa generatio vt sic pendens à materia, est illius causalitas: est etiam generatio inter materiã, & formam; hoc autem est propriũ causalitatis, vt causam & effectũ interiaceat. At verò transacta generatione, nouam causalitatem in materia coguntur ponere, quam aiunt esse vnionem cum forma; quæ vnio non sit actio, sed modus quidam realis, & vtriusque partis vinculum: & hanc vnionem similitè vt à materia pendet, esse aiunt ipsammet causalitatem materiae.

In hac opinione nihil est quod possit probari. Imprimis illud non est permitendum, vt duas causalitates in materia ponamus, alteram in generatione substantiæ, alteram in illius duratione; cum

A ab instanti generationis eodem se se habeat modo cum forma materia: ergo eodem modo extat vtriusque causalitas, Et illud magis mirandum, quòd cum illa vnio si qua est, necessaria sit in ipso instanti generationis, in quo partes vnionuntur, non libuerit ponere eandem causalitatem materiale in illo instanti, scilicet vnionem.

B Post hæc, vnio, quæ non sit actio, sola est relatio, aut vnitas compositi, neque aliud fingi potest vel etiam cogitando, vt postea enarrabimus: cum ergo causalitas, quæ est cõkursus realis causæ, non sit relatio, vt liquet; & cessante generatione nulla sit actio media inter materiam, & formam; conseruatio quippè rerum non est actio, sicut neque creatio, vt libr. 2. docuimus; necessariò colligitur, consistam esse & non veram causalitatem illam materiale, quam dicunt vnionem. Deindè quid refert actio ad causalitatem materiale? actio enim agentis est, & generatio generantis; causalitas autem materialis est propria materiae. At verò actio ita est materiae, vt & quæuis forma à materia recepta; quasi sit materia id quod materia recipit, veluti possideat. Nulla ergo ratio indicatur, vt actio recepta in materia sit causalitas illius: nisi fortè quia est id quod primò recipitur. Sed minimè cogitarunt, eo ipso quòd actio recipitur in materia non esse causalitatem: nam ipsum recipere est causalitas materiae, quæ est cuiusque formæ, siue actionis recepta culum.

C Argumentum verò quod arbitrantur palmarium esse, per incogitantiam proponitur; aiunt enim generationem pendere ab ipsa materia absque medio: nam hoc ipsum quod aiunt, pendere, est medium inter materiam, & actionem; nam pendere ab aliquo est ipsa causalitas; at verò præter causalitatem inter res ipsas nullum est medium; hoc enim libentissimè confitemur.

D Dicendum ergo est cum alijs id, quod certè videtur perspicuum, & æquissima ratione constare, causalitatem materiale esse modum quendam realem additum materiae, quo videlicet alio modo se habet, dum actu sustinet illam formam, & alio modo reali, & diuerso, dum illi formæ, vel alteri subijcitur. Ecquis enim dubitet quin causalitas materiae,

quæ

si sit actio

Improbatur 2. quoad eandem.

6.

Improbatur 3. quoad vnionem

7.

Improbatur 4. quoad actionem

Causalitas materialis est propria materiae

8.

Obiectioni occurritur.

Eo ipso quòd actio recipitur & pendet à materia, non est causalitas.

7.

Ad argum.

I sum recipere, & pendere est medium inter materiam, & actionem.

8.

& vera sent.

Esse modum quendam realem additum materiae, alij, vel alio, prout hæc vel illa forma in ea recipitur, qui modus est recipere actum.

Probatur.

9.

Respond. 2. Causa efficiens eũ efficiat extra se, non est necesse, vt alio modo se habeat: secũs de materiali.

Ad 2. exemplũ Potẽtia passiuâ non aduenit materiae: causalitas maximè.

Eadem sent. ad dens relationẽ causæ, similitè relatur.

4. 2. sent. Soar. in met. disp. 32. esse actionem vt pedit à materia, & vnionem succedentem. Quoad actionem, argum.

Quoad vnionem, declaratio.

5. Hæc sentent. improbat 1. quoad successionem illam causalitatis,

Materia est natura receptrix.

Quicquid non est recipere, & est in materia, recipitur in illa.

Generatio recipitur in materia.

9. Dub. de causa istius modi.

Ratio dub. inferens progressionem in infinitum, quia ille modus qui est causalitas materiae, recipitur in materia.

Existimatio

Conimbric. lib. 2. Phys. 9. 8. cap. 7.

Refellit. Nihil novum existit sine efficiente.

10. Pro resolutione prescicndu.

Potentia passiva materiae non est proprietates distincta re ipsa a materia, contra

Comment. Thomist.

S. Thomas.

11. Nomen, potentia, nihil addit rei, quae est potentia, sed significat principium a quo aliquid est,

quae est natura receptrix. Recipere autem antecedit quicquid recipitur. Quicquid igitur exogitatur aliud in materia, hoc ipso quod aliud est, non est eius causalitas. Demonstratur sic, Quicquid non est recipere, & est in materia, recipitur in illa; ergo recipere antecedit: recipere autem est causalitas materiae; ergo quicquid aliud animo mediteris, causalitas materiae non est. Quo eodem argumento comprobantur, actionem siue generationem non esse causalitatem materiae; quia recipitur in materia; subiectum enim in actu, antecedit actionem, & recipit illam. Aliud est ergo recipere, & aliud actio quae recipitur; est enim materia subiectum generationis, & est per generationem mutabilis, hanc ipsam generationem, siue mutationem recipiens in genere causa materialis.

9. Occurrit tamen statim ipso intuitu illud dubium, Ille modus realis materiae additus unde oritur, sine quam habeat causam? Et molitur illic progressionem in infinitum, quia ille modus qui est causalitas materiae, recipitur in materia: unde alia causalitas materialis media erit, & illa per aliam deducenda, ut nusquam tandem dessemus. Quidam respondent, materiam per se ipsam prorumpere in illam causalitatem, ut agens adhibito subiecto in quod operetur, per se ipsum prodit in operationem. Sed hoc videtur impossibile, ut aliquid rei sit in rerum natura novum, antea non existens, & nunc existens, quod non habeat efficientem causam.

10. Primum ergo constituendum est, potentiam passivam materiae nullatenus distinguere ipsa a materia. Quae in re etsi dissideamus forte a Comment. lib. 2. Physic. tex. 70. & a Themistio, tex. 69. ponentibus istam potentiam passivam quasi affectionem, siue proprietatem materiae. Sentimus tamen cum S. Thoma eodem lib. Physic. text. 79. & 1. p. q. 5. art. 3. ad 3. & q. 77. art. 2. ad 2. & lib. 1. contra gent. cap. 43. & lib. 1. sententiarum, dist. 13. q. 4. art. 2. quem sequuntur plerique Thomistae, affirmantes non esse quid additum materiae potentiam passivam ad recipiendam formam.

11. Observandum enim est quod hoc nomen, potentia, nihil addit rei, quae est potentia, sed est nomen commune significans principium alicuius, siue in ali-

A quo, a quo aliud potest esse: & ita forma substantialis est etiam potentia remota ad operationem, quia operatio est a forma; nihil ergo additur hoc nomine ad formam substantialem; sed solo modo intelligendi, quia operatio potest esse a forma, intelligimus formam hoc conceptu potentiae: intellectus autem est potentia addita animae; sed ipsi intellectui nihil additur hoc nomine potentiae; sed dumtaxat apprehenditur cogitando ipse intellectus, ut forma a qua potest esse operatio; & hoc modo potentia dicitur. A materia autem deducimus formam ut a causa siue principio a quo forma potest esse; & ita hoc nomine nihil addimus materiae, tum appellamus potentiam. Quaestio igitur in eo versatur utrum materia ad datur aliquid aliud quod sit etiam passiva potentia; ita ut materia sit potentia remota, & illud additum sit potentia proxima? Quibus expensis clarissime liquet potentiam passivam non esse quid additum materiae; quia iam illud additum esset actus materiae, scilicet potentia proxima inter materiam, & illius effectum: materiam autem informari actu ante formam substantialem, impossibile est. De potentia autem passiva proxima diversa est ratio, ut parte sequenti elucidabimus.

C Ex quibus colligimus, materiam nihil aliud esse, nisi passivam potentiam, ita ut nihil omnino praeter hoc meditandum sit in materia: alias si aliud quid esset in materia quod non esset potentia passiva, iam esset potentia haec a materia distincta. At vero a potentia passiva nihil oriri potest, tanquam a causa efficiente; cum omnis emanatio rei cuiusque sit a forma, quae est rebus omnibus efficiens causa. Nulla ergo ratione fingi potest vis aliqua, aut energia materiae, indita ab Auctore naturae, a qua proficiscatur realis causalitas materialis, quae est res quaequam ex natura rei distincta a materia; sed necessarium est indagare illius rei, quam dicimus causalitatem materialem, causam aliquam efficientem a materia distinctam, quae videtur non obscura demonstratio.

D Credimus igitur id quicquid rei est, a generante oriri in materia prima; & in materia secunda, quae est substantia, oriri similiter ab agente; quia sit utriusque materiae similis ratio in re proposita.

Forma substantialis est potentia remota ad operationem.

Intellectus est potentia proxima addita formae.

Si potentia passiva esset quid additum materiae, esset actus materiae, scilicet potentia proxima inter materiam, & formam.

12. In materia nil aliud meditandum, nisi passiva potentia; alias iam esset potentia haec a materia distincta.

Illatio demonstrata: Nulla est vis aut energia indita materiae, a qua sit causalitas materialis.

13. Resolutio: Modus iste a generante, siue agente oritur in materia 1. & 2.

Quod

Fund.
Si is modus, scilicet receptio materialis non penderet ab actione agentis productrice forme, hac autem receptio intercepta esset in materia illa receptio sine forma.

Quod causalitas materialis sit ab agente, siue generante probatur, quoniam nisi a materia per se oritur causalitas, dum agenti propinqua est, absque dependentia ab agente; intercepta actione, quae ab agente oritur per Dei potentiam, materia de se educeret illam causalitatem; & ita esset in materia causalitas materialis sine forma; siquidem sine actione agentis nulla forma producit. Hoc autem nequit intelligi vlla ratione, cum causalitas materialis sit ipsa receptio formae; necesse ergo est, vt ipsa receptio pendeat ab agente; & ita receptio materialis sine actione agentis esse non potest.

Obiectio.
Nihil enim agens agit, nisi actione, cum agere sit effectus quasi formalis actionis; ergo illi causalitatem materialem non agit, aut efficit agens; nisi per actionem; ergo actio antecedit causalitatem; sed ipsa actio recipitur in materia, & supponit causalitatem materialem; ergo illa causalitas non est effectus actionis, atque ad id non agit effectus est. Responde-
Responsio.
Prior sit actione agentis receptio formae, quam ipsa forma.

Sed videtur in angustum impelli. Nihil enim agens agit, nisi actione, cum agere sit effectus quasi formalis actionis; ergo illi causalitatem materialem non agit, aut efficit agens; nisi per actionem; ergo actio antecedit causalitatem; sed ipsa actio recipitur in materia, & supponit causalitatem materialem; ergo illa causalitas non est effectus actionis, atque ad id non agit effectus est. Respondendum est agens producere formam in subiecto, sicut vt prius attingat subiectum, quam producat formam ordine quodam naturali; attingit autem subiectum actione sua, quae prius natura est in subiecto, quam forma per actionem producat; quae materia per ipsam actionem efficit causalitatem materialem, quae subiectum recipit formam; & ita causalitas materialis, quae per actionem efficitur, antecedit formam per actionem productam.

Replica de receptione actionis qua fit receptio formae.

Quod superioribus argumentis confirmatur satis. Tota ergo difficultas est de ipsa actione, quae in subiecto recipitur; necesse est enim vt subiectum antecedit actionem causalitate sua materiali: illa autem causalitas non videretur esse ab agente, siquidem non est actionis effectus. Sed hinc quoque obiectioni in loco occurratur, si dicamus eam causalitatem esse ab agente non per actionem, sed naturali consequentia; sicut Ioannes Scotus dixit a causa efficiente oriri effectum, non per actionem mediam, sed immediate. Nos vero longe distamus ab Scoto; omne enim formam ab agente emanantem, saltem in subiecto extraneo, dicimus per actionem transeuntem produci, quae est media inter effectum, & causam. Sed accidere quoque aimus vt

A a causa efficiente aliquid oriatur sine media actione: nam actio ipsa ab agente est sine medio. Et in actionibus immanentibus indicauimus exempla alia lib. 2. sicut ergo actio est ab agente non per mediam actionem; ita necesse est vt illa causalitas materiae, quae ipsam actionem antecedit, sit ab agente immediate & non per aliam actionem: hoc enim ipsum postulabat natura rei. Respondemus ergo ad argumentum agens efficere omnem formam per actionem; sed non omnia per actionem efficere, siquidem ipsa actio non fit per actionem; & eodem modo causalitas materialis, quae efficitur ab agente non efficitur per mediam actionem.

B At verò argumentum aliud iam pridem commemoratum de progressionem infinitam in genere causa materialis, nullius efficacia est. Nam causalitas materialis, quae est ipsa receptio formae, non est recepta; sed est ipsa receptio; sicut existentia non existit alia in existentis; quoque terminus in infinitum. Sed neque ista causalitas est actus quasi informans, sed est in actu extra nihil; sicut ipsa materia prima: quare non consequitur, vt ante causalitatem primam materialem, quae non est actus, sed est potentia in actu exercito; cogitemus aliam causalitatem materialem, ad istam recipientem; quae causalitas prima, est ipsa materia cum isto modo reali.

C Succedit autem hoc loco dubium, vt vtrum potentia passiva proxima materiae disposita, sit ipsa causalitas materiae, an nuda materia, aut aliud quid additum? Res certè est dubia, & dictu non facilis. Nam si dicas potentiam proximam esse ipsam materiam, illud obest, quod expectari non potest: cum enim ea potentia proxima sit realis, & non semper insit, necesse est esse materiae additam. Praeterea, potentia indifferens non potest fieri propria, nisi aliqua reali adiectione, vt de causalitate materiali philosophati sumus; sed potentia ista proxima in materia, iam est propria, ita vt de illa necessario educatur haec forma, & non alia; ergo potentia haec proxima, non est ipsa materia, sed quid materiae additum. Hoc autem secundum si placeat, vt ponamus in materia potentiam proximam tempore precedente generationem, hoc ipsum facessit summam difficultatem.

Non tamen efficit omnia per actionem. Exemplum de actione vniuersim. Item de actione immanete, vt lib. 2. cap. 2. p. 3. n. 11.

Ad rationem dub. 1. Solutio. Ipsa receptio forma non est recepta. sicut existentia non existit, &c.

2. Solutio. Causalitas materialis non est actus quasi informans, sed est potentia in actu exercito.

16. 2. Dub. Potentia passiva proxima materiae disposita, sit ipsa causalitas materiae, an nuda materia, aut aliud quid additum? 1. Responsio: esse nuda materiam.

Improbatur 1. Ea potentia non semper insit.

Improbatur 2. Ea potentia in materia iam est propria, ac proinde aliquid materiae additum.

Difficultas est quidnam illud est additum, & quo instati primum incipit.

17.
2. Responso. Eam potentiam esse ipsa accidentia preparantia materiam. Improbatur. Accidentia etsi concurrant materialiter, nullo modo dicuntur recipere formam geniti.

18.
3. Responso. Esse materiam simul & accidentia. Improbatur.

19.
1. assertio. Eam potentiam non esse ipsa addito quod sit accidens.

Modus additae substantiae completae, scilicet causalitas, qua cum accidentibus coniungitur, si non est modus substantialis, saltem non est actus inherens. Similis fere modus est in materia 1.

20.
Annectitur explicatio ad illud, quomodo dispositiones

Quid enim illud est additum? Addere autem ea quae non novimus, profectò est ruditer philosophantis. Et iterum quidnam accidens illud est? Quo instanti primum incipit? Non enim simul cum motu incipit; quia potentia proxima est perfecta in fine motus, & in nullo instanti signato est proxima potentia, sed in tempore precedente usque ad instans generationis.

Quòd si quis respondeat potentiam proximam non esse aliquam qualitatem in specie, & genere constitutam, sed esse ipsa accidentia preparantia materiam. Hoc non videtur esse probè dictum: nam potentia ista proxima est passiva; accidentia autem etsi concurrant in genere causae materialis, tamen nullo modo, nulloque sensu, aut loquendi vsa dicuntur recipere formam geniti. Alia ergo est passiva potentia proxima materiae.

Posset quis dicere potentiam passivam proximam esse materiam simul, & accidentia quibus illa preparatur. Sed hoc est absurdum, quia materia cum ista potentia proxima est generationis principium, quod est substantia, aut pars substantiae; & non est aggregatum ex substantia, & accidentibus.

Arbitramur itaque dicendum, potentiam passivam proximam esse ipsam materiam aliquo addito, non aliquo accidenti, sed aliqua causalitate materiae, quae cum accidentibus coniungitur: neque enim quicquid advenit praesistenti est accidens, ut videre est in compositione suppositi, ubi proprietates advenit naturae, & non est accidens. Quòd si iste modus realis quo coniungitur substantia completa cum accidente non sit modus substantialis (quam quaestionem agitabimus tom. 4. Deo hoc dante) non tamen est actus inherens, sed est modus substantiae proprius in genere causae materialis: & similis fere modus realis invenitur in materia, quando coniungitur cum his accidentibus, etsi non sit proprium subiectum accidentium. Materia ergo ipsa, ut est cum accidentibus preparantibus coniuncta, est potentia proxima; & ista potentia proxima non est accidens, sed est materia cum novo quodam modo reali.

Hic autem explicandum est, quomodo accidentia disponètia, quae non sunt

A in materia, sed in composito quod corrumpitur, disponant materiam? quia enim materia est potentia passiva recipiendae cuiuscunque formae, & agens creatum non generat subito, sed per dispositiones praecedentes; illa potentia materiae quae est indifferens ad omnem formam, per ista accidentia appropinquat ad hanc formam substantialem potius, quam ad aliam. Nam etsi non informatur accidentibus, coniungitur tamen cum illis reali coniunctione per ipsum compositum cuius est pars. Et ita illa potentia indifferens per ultimam dispositionem fit propinqua potentia ad istam formam, & trahitur ad illam.

B Est igitur (ut quaestioni propositae respondeamus) potentia passiva proxima, ipsa materia cum sua causalitate materiali, qua coniungitur cum accidentibus, quibus dicitur preparata: & ista causalitas materialis vel est modus realis additus materiae: vel si hoc non placet, eò quòd materia non informatur accidentibus, saltem est modus realis totius compositi, quod accidentibus informatur. Et per ipsam compositum coniungitur materia reali coniunctione cum accidentibus.

C Materia ergo cum sua causalitate materiali, qua saltem per compositum coniungitur cum accidentibus, est proximè disposita, & dicitur potentia proxima: siue ista causalitas materialis sit ipsa eadem qua recipit formam, & per compositum cum accidentibus coniungitur nova causalitate compositi recipientis accidentia: oportet enim in re ipsa aliquid novi inesse, ut probatum est. Siue (quod magis placet) ista causalitas materialis, non sit eadem qua materia recipit formam: sed nova causalitas ipsius materiae, & modus realis additus. Quia tamen materia non informatur accidentibus, novo tamen quodam modo, & reali ipsa sustentat ut primum subiectum etiam accidentium. Et materia cum ista nova causalitate qua sustinet accidentia, preparatur per illa, & dicitur potentia proxima de qua res gignitur.

D Aliud dubium est quod disputando versemus, quis sit effectus materiae? Hoc ut absolvamus, advertere opus est, effectum esse, & dici id quod ab alio pendet; à materia autem pendet forma compositi, & ipsum compositum, & utrumque est

qua non sunt in materia, ea disponant.

Potentia materiae indifferens fit propinqua ad hanc formam per ultimam dispositionem, qua causalitate sua sustinet, & cum qua realiter coniungitur saltem per compositum, licet illa non informetur.

21.
2. Assertio. Ea potentia est ipsa materia ad istam causalitate qua coniungitur cum accidentibus, quae eam disponunt.

22.
Declaratur 2. assertio. Causalitas qua materia sustentat accidentia, non est eadem qua compositum recipit accidentia. Nec est eadem qua materia recipit formam.

23.
2. pars inscriptionis. De effectibus materiae.

1. Effectus est forma.

Hec pendet a materia quatenus de illa fit non nuda, sed disposita proxima dispositione, ut in 2. libro

24. pendet a materia quatenus sustinetur in illa.

Sic pendet a materia nuda.

Item sic pendet a materia disposita dispositionibus conseruantibus.

Hec dependet a materia posterior, illa prior toto tempore rei genitæ.

Ratio.

Recipere, & habere formam e- re no differunt.

Eadem est receptio aut noua, aut perseuerans, qua nuda materia recipit formam.

25.

Forma materialis sicut fit de materia, ita pendet ab ea secundum esse.

1. Ratio communis, sc. partis materialis.

2. Specialis, sc. forme materialis.

Forma materialis est pura forma materie, sicut materia est pura potentia.

est effectus illius diuerso modo: forma enim quæ è materia educitur, pendet ab illa quatenus de illa fit, & quatenus habet esse pendens a materia: pendet forma a materia, vt fiat de illa propter præcedentem dispositionem, vt in 1. p. inscriptionis elucidatum est. Et ita forma fit non de nuda materia, sed de materia disposita proxima dispositione, adhuc existente materia sub forma corrupti; & ita fit de materia disposita, non in instanti generationis, sed in tempore præcedenti, modo iam explicato.

Pendet alio modo forma a materia, non vt fiat de illa, sed vt quasi sustineatur in illa, & fulciatur illa: quo pacto pendet forma a materia eodem semper modo, ab instanti generationis quousque illud genitum duret. Et ita pendet forma a materia nuda, cuius causalitas est ille ipse modus iam explicatus recipiendi formam. Pendet etiam forma a materia disposita dispositionibus conseruantibus, quatenus materia est cum illis coniuncta; vt diximus de antecedentibus dispositionibus: sed hæc dependetia est posterior, illa prior; quia ante formam nuda materia intelligitur, non solum in instanti generationis, sed etiam toto tempore rei genitæ: semper enim causalitas materialis recipientis est immediata, scilicet nuda materie recipentis nudam formam; recipere enim formam, & habere formam, hoc solum differunt, quod recipere significat nouitatem, scilicet quando materia recipit formam quam non habebat antea; sed causalitas eadem est in generatione, & in genito; scilicet receptio illa aut noua, aut perseuerans, qua nuda materia recipit formam.

Pendet autem forma materialis a materia secundum esse; quia forma ista materialis sicut de materia fit, ita est quid imperfectum quod non potest esse per se, nisi simul cum materia; tum ob communem rationem, quia est pars, quæ sine alia parte existere non potest; tum etiam ob causam specialem, quia forma materialis est dumtaxat forma materie, sicut materia est pura potentia; sicut ergo non potest intelligi quod sit materia sine forma, quia est pura potentia, ita neque intelligi potest quod sit forma materialis sine materia, quia est pura forma materie, quæ in se non subsistit;

A sed in materia. Dependet ergo forma a materia vt a fundamento, sine quo non potest ipsa existere; & ideo dependet a materia secundum esse, licet ipsa forma det esse materie, quia hoc ipsum esse quod est a forma, vt dicemus hoc libro, non habet forma per se nisi cum materia coniuncta. Anima autem rationalis sicut non fit de materia, ita neque pendet ab ea, secundum esse; quia potest subsistere per se, & habet esse per se separata a materia; sed pendet a materia secundum esse compositi, vt est pars actus illius; quia illud esse compositi non potest anima rationalis participare, nisi in materia. Hoc autem non est animam rationalem pendere a materia, sed causalitatem anime pendere a materia, quod verissimum est. Itaque informatio qua anima rationalis informat materiam, scilicet ipsa causalitas formalis; & effectus eius, pendet a materia vt docet S. Thomas quest. vnica de anima ad 12. & Heric. Gandau. quodlibet q. 74.

Alter effectus materie est compositum, quod pendet a materia per formam, modis iam dictis; pendet enim compositum a forma, quæ dat esse essentie in genere causæ formalis, & a materia quæ sustentat formam; pendet ipsum compositum eadem causalitate materiali, qua forma ab illa pendet; unde immerito negat Auicenna lib. 8. Metaph. tract. 2. c. 4. & Albert. Magn. lib. 2. Phisic. tract. 2. cap. 1. materiam esse causam forme, cum potius materia per hoc quod est causa forme; sit etiam forma compositi. Au verò hæc causalitas materialis sit eadem numero ad formam, & ad compositum, parum interest rei philosophicæ: ea enim disputatione tractare æquum est, sine quibus non possunt intelligi, quæ scitu utilia sunt; reliqua aut mittenda, aut perstringenda breuiter. Sed quia ea causalitas per formam ad materiam protenditur, potest dici aliquo modo eadem; diuersimode tamē se habet ad vtrūque; nam forma quidem recipitur in materia, non verò compositum: ipsa tamen compositio partium reuocatur ad genus causæ materialis; ita vt forma quæ est causa formalis compositi, quatenus componit illud, & est pars illius, munus causæ materialis obeat cum materia.

Solet etiam inquiri vtrum in his rebus quæ sunt effectus materie, scilicet in forma,

Obiectioni occurratur.

Ipsu esse quod est a forma, non habet forma per se, nisi cum materia coniuncta.

Anima rationalis sicut non fit de materia, ita neque pendet ab ea secundum esse.

Pendet a materia secundum esse compositi, quod est causalitate anime, & effectus eius pendere a materia.

S. Thom. Gandau.

26.

2. Effectus materie est compositum. Hæc pendet a materia per formam modis iam dictis.

Probatum contra Auicenn. Alb. Mag.

Obui in dubio de causalitate materiali. Notandum.

Respons.

Aliquo modo eadem est causalitas materie ad formam, & ad compositum.

27.

Quæstiuicula: Vtrū in forma,

& composito esse effectum materiae sint modi reales additi. Pro parte neg. ratio.

Paras affirm. tenenda.

Secus in genere efficietis.

Dispar ratio. Res effecta ipsa est noua, & agentis effectus absque vilo addito.

Materia alio modo se habet, dum per formam informatur.

Item forma, dum a materia sustentatur.

29. Circa praedicta, obseruanda quaedam.

1. Obseruand. Omnes hi modi sunt ab agente.

30. 2. Obseru. De multiplicatiore modorum.

31. 3. Obseru. De ordine in his causis, & effectibus.

forma, & composito, hoc quod est esse effectum materiae sit quid additum rebus ipsis? & videtur non esse additum, quia cum materia modo quodam reali formam recipiat, forma vero alio modo reali informet materiam, hoc satis erit ut sic materia informata, & forma recepta, quo utroque constat compositum.

Nihilominus dicendum est, hoc quod est esse effectum in materia, & forma, esse modos quosdam reales additos. Illud autem praemittendum, non sic accidere in genere causae efficientis; quia agens per id quod operatur extra se, non immutatur; & effectus agentis hoc satis habet noui, quod de nouo existit in reru natura; & ita res ipsa est noua, & est agentis effectus absque vilo addito. At vero materia non solum aliter se habet dum actu exercet officium suum, quae est causalitas materialis; sed alio quoque modo se habet, dum per formam perficitur, qui modus alius in materia, est a forma prout materia ab illa pendet; & forma similiter habet quendam modum reale, dum a materia sustentatur; alio enim modo se habet sic fulta a materia, & alium modum realem obtinet dum materiam perficit, quae est causalitas formalis. Et ita in materia, & forma causalitas est modus realis, solum modaliter distinctus ab alterutra; & in vtraque prout est effectus alterius, est alius modus realis iam declaratus.

Quaedam tamen obseruanda sunt. Primum, quod hi omnes modi sunt ab agente; nam in genere causae materialis, & formalis nihil efficitur; omnis autem res habet efficientem causam; ergo hi modi reales efficiuntur ab agente, non vero a materia, aut a forma.

Secundum est, non esse hesitandum multiplicare modos reales, vbicunque ratio hoc persuadet. Nihil enim nouum potest cogitari in natura rerum, sine aliquo modo reali addito.

Tertium est, ordo in his causis, & effectibus. Primum enim extat causalitas materialis, quae est materiam sustinere formam. Secundum, eius effectus, qui est formam sustineri in materia. Tertium, causalitas formalis, quae est formam informare materiam. Quartum est effectus formae, qui est materiam informari. Vltimum est compositum, quod est effectus vtriusque partis.

Adhuc illud aduertendum, quod non omnis causa materialis est propria materia, ut diximus; nam & forma ad compositum concurrat in genere causae materialis; & ad recipienda accidentia in composito: at vero ab ea causa materiali, quae non est materia, dependentia effectus non est res addita, siquidem effectus non est in ipsa causa, ut forma in materia. Et idcirco de sola materia prima, aut secunda loquimur; cum illos modos reales addimus; alias non erit necessarium illos modos addere.

BPostremum est quod dicet hactenus dixerimus, causalitatem materiae esse ipsam recipere formam, modo communi loquendi loquati sumus; ipsa enim causalitas valde occulta est. Nam si haec sint perspicacius discernenda, recipere, & habere idem sunt, ut antea diximus; & in hoc differunt, quod recipere significat nouitatem; habere autem est effectus formae in materia; quare & recipere effectus est formae, sicut & habere est effectus formae. Et hoc confirmatur auctoritate Sancti Thomae dicentis quod terminus operationis est habere; quod maxime cernitur in productione formae accidentariae, in qua ipsum subiectum habet formam, & is est terminus operationis. Nam in generatione subiectum est materia prima, quae in fine operationis habet quidem formam; non tamen is est terminus praecipuus, sed compositum quod esse acquirit, ut vltimum terminum generationis. Perspicuum igitur est quod habere, in materia est effectus formae, & terminus operationis; causalitas ergo materialis est quod materia actu se praebet, & exponat formam ad sustinendam illam. Et hoc quoque potest dici recipere, hoc est, praebere se, ut sustentaculum, & fulcimentum, seque supponere; sed recipere, ut indicat habere, est effectus formae, non causalitas materiae.

C **D** **E** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Z**

SECUNDA PARS.

De causalitate, & effectibus formae.

DE causalitate formae quaedam sunt quae constant ex dictis, videlicet formam per se ipsam absque vilo medio, sed nudam ipsam formam informare materiam, quod ex Aristotele accipitur 8. Metaph.

32. 4. Obseru.

Etiam forma concurrens in genere causa materialis ad compositum, & ad recipienda accidentia in composito, ut cap. 7. n. 8. & 17.

Soli materiae 1. aut 2. adlendi modi illi reales.

33. Vlt. Obseru.

Recipere ut indicat habere non est causalitas materiae, sed effectus formae.

Declaratur.

Confirm. ex S. Thom.

Recipere pro sustentare, est causalitas materiae.

2. pars inscriptionis.

1. certum est p. 1. n. 10. & 12.

Forma nuda & sine medio informat materiam.

Aristot.

*Comment.
S. Thom.
Durand.
Scotus.*

2.
Conferat. ut
ibidem.
In forma nō
est meditata
vlla potentia,
sed tantū actus.
Ex Aristot.
diuisio poten-
tiar.
Ipsa anima ra-
tio. prout for-
ma corporis,
est causa actu.

S. Thomas
annuit diuisio-
ni.

Aptitudo ad
informandum
corpus si dica-
tur potentia, nō
est distincta
ab anima.
Exemplū ma-
teriar.

Aristot.
explicatur.

3.

2. Certum ex
dictis p. 1. n. 8.
contra Soar.
cuius est 1. sēt.

Causalitas for-
malis non est
vno partium.

Probat 1.
ut ibidem.

4.

Probat 2.
proponēdo, &
impugnando
hanc 1. sent.

1. eius assertū:
Vnionem siue
sit depēdentia,
siue pura vno,
identificari cū
forma.

2. Assertum:
Eandem vno-
nem esse causa-
litatē omniū
causarum.

Metaph. cap. 6. & lib. 2. de Anima, cap. 1.
Et Comment. com. 7. Et idem docet S.
Thom. 2. contra gent. cap. 70. & 1. p. q.
76. art. 7. Durand. in 2. d. 12. q. 2. Et
Ioann. Scotus, q. 1. cum alijs.

Vnde colligimus in forma non esse
meditandam vllam potentiā, quia cum
forma semper sit in actu causalitatis sue,
non intelligitur vt potentia a qua possit
aliquid esse, sed vt actus quo aliquid est.
Vnde Aristot. diuisit potentiam in acti-
uam, & passiuam; formalem verò po-
tentiam non dixit. Sola est anima ra-
tionalis quæ non semper est causa in a-
ctu, cum extra corpus existat; sed pro-
vt est forma corporis, necesse est vt sit
actu causa. Quamobrem in diuina gene-
ratione principium formale geniti dixit
S. Thom. passiuam potentiam, vt more
loquendi Philosophico nullam adderet
potentiam præter actiuam, & passiuam.
Quòd si libet aptitudinem illam siue na-
turalem accommodationem, & coapta-
tionem, qua anima rationalis apta est
informare corpus, potentiam appella-
re, certè illa nihilo distincta est ab ipsa
anima; sicut neque potentia passiuā à
materia distincta est re ipsa. In libr. de
causis proposit. 3. esse, quod est effectus
animæ, dicitur operatio animæ. Sed ea
loquutio est impropria: operatio enim
est potentie actiuæ, aut passiuæ: ibi verò
accipitur operatio pro effectu.

Illud quoque ex dictis constat, quòd
causalitas formalis non est vno partiū,
vt quidam arbitrati sunt; siquidem vno
vt probatum est, aut actio est, aut rela-
tio, aut minus propriè loquendo ipsa
vnitas compositi vno dicitur; vinculum
aliud partiū nullum est.

Atqui de causalitate formali hoc
quoque perspicaciùs cōmonstrabimus,
illorum proposita sententia. Quantum
enim potest percipi ex verbis conferen-
dis aiunt, vnionem esse ipsam formam
in materia: & formas quidem materia-
les quasi inhærere materiæ, quia pendēt
ab illa; rationalem formam quæ non pē-
det à materia, duntaxat vniri materiæ
provt est in illa, quā dicunt puram vno-
nem: eam vnionem siue purā sit vno si-
ne inhæsiōne, siue sit inhæsiō in formis
materialibus, non esse à forma distin-
ctam; eamque esse vinculum partiū
inter se; & eandem esse causalitatē om-
nium causarum mutuarum, & in singulis

A causis ortam in suo genere. De genera-
tione autem quam dixerant esse causa-
litatem materiæ, non explicant vtrum
sit etiam eadem causalitas formæ.

Primū illud mirum est, quòd istam
vnionem dicant esse causalitatem agen-
tis; causalitas enim agentis est actio: hęc
verò vnionem esse aliud aiunt ab actio-
ne. Nam & transeunte actione genera-
tis, manent partes vnitæ; conseruatio
autem creatricis potentie qua seruatæ
durant, non est actio, neque de illa men-
tionem vllam faciunt. Deinde quòd ea-
dem res sit causalitas materiæ, & for-
mæ, est impossibile; causalitas enim nō
est res aliqua cui accidat esse causa-
litatem, vt causa dicitur ea etiam res cui
hoc additur vt sit causa: causalitas ve-
rò nulla alia res est nisi ipsa causalitas,
scilicet concursus causæ ad effectum; ra-
tio autem qua materia concurrat, & qua
forma, diuersæ sunt, vt liquet; ergo &
causalitates re ipsa diuersæ; siquidem ni-
hil est rei causalitas, præter ipsam ratio-
nem causandi. Fallitur verò in eo quod
aiunt hoc posse intelligi in diuersis ge-
neribus causarum: eadem enim res po-
test esse causa in vno genere causandi,
& effectus in alio genere; quia vtrinq;
rei additur & vt sit causa, & vt sit effe-
ctus; imò nulla res secundum idem est
causa, & effectus, sed secundum diuer-
sa; aliàs idem esset à se ipso, si id quod
habet causæ haberet ab effectu: causa-
litas verò quæ nihil rei est nisi sola ratio
causandi, non potest esse eadem in di-
uersis generibus; nihil enim aliud indi-
cat diuersum genus causæ nisi causalita-
tem distinctam; distinctam, inquam, re
ipsa, siquidem definitione distinguuntur
indicante quod quid est rei. Probat 2.
hoc idem euentius, nam ordine gene-
rationis causalitas materialis antecedit
formam; ergo ante formam producta est
res ista quam dicimus causalitatem; er-
go non consequitur formam, sed ante-
cedit: concursus autem formæ, & cau-
litas eius, vt formam consequatur, ne-
cesse est. Præterea; ergo, id quod impos-
sibile est, causalitas ista esset producta
ante formam, & post formam; ita vt ab
vtraque oriretur, siue consequeretur
vtramque. Quid autem significet for-
mam esse in materia, statim explicabi-
mus.

C

D

Thom. Caiet. 1. p. q. 76. art. 1. ad 6.
exponens

5.
2. Asserti
quoad causalita-
tē agentis,
Impugnatio 1.
vt p. 1. n. 6.

Quoad causa-
litatem mate-
riæ, & formæ,
Impugnatio 2.
In materia, &
forma diuersæ
sunt causalita-
tes, & concursus,
siue ratio-
nes causandi.

Responsio:

Resellitur.
Eadem res se-
cundū diuersa
potest esse cau-
sa, & effectus in
diuersis gene-
ribus causandi,
quia vtrūque
ei accidit.

Causalitas cū
sit essentialiter
ipsa ratio cau-
sandi, non po-
test esse eadem
in diuersis ge-
neribus causan-
di.

Impugnatio 3.
Ante formam
producta est
causalitas ma-
terialis.

Confirmatur
hęc impugnatio.

2. Sententia
Caiet.

1. eius assertū:
Causalitas formalis est veluti actus 2. & operatio formæ.
Approbat.

Non ponit eādem esse causalitatem materialem.

7.
2. assertū:
Eā causalitatem vocari unionem.
Hinc 2. assertū 1. sententiæ, sed contra mentem Caiet.

3. assertum:
Is actus 2. est formæ esse &c.

Ad hoc ipsū explanationis.
1. pars, qd non sit vnio media.
2. pars, quid sit.

8.
Quoad 1. partem, approbatur.
Ad cō unctio nem partiu ipse cu suis causalitatibus sufficientibus.

9.
Quoad 2. partem, im robat.
Illud esse indiuisum, cum sit ipsam cōpositū, est effectus formæ, nō causalitas.

10.
Vera explic. quid sit illud, formæ esse &c.

Est forma in harense, seu cū modo reali vel effectus mate-

exponens causalitatem formalem, ait esse veluti operationem formæ per modum actus secundi. Et hoc quidem scitè docet, quod nos dicimus esse formam actu informantē in ipso exercitio; quod Caiet. ait, per modum actus secundi, & operationis: ita vt causalitas formalis habeat se ad formam, vt operatio agentis ad ipsum agens. Quam opinionem insequendo, certum est eam non esse causalitatem materialem, cum hæc materialis causalitas antecedit formam, illa verò formalis consequatur. Et hac in re cum Caietano sentimus.

Hanc causalitatem formalem ait ipse Caiet. vocari unionem, quia est fundamentum relationis unionis: vnde illi forsitan acceperunt qui dicunt unionem esse omnem causalitatem; quam tamen Caiet. (vt obseruauimus) post formam constituit, vtpote per modum actus secundi, & operationis. At verò elucidās quid tandem sit iste actus secundus interpretatur, quòd formam esse in subiecto est ille actus secundus, siue causalitas formæ, de qua loquimur: & quòd hoc ipsum non est quid medium inter materiam, & formam; neq; est ipsa materia, neque forma, sed est vtraque simul in esse indiuiso.

Consentimus ergo cum Caiet. etiam in re hæc, quòd vnio non sit quid mediū inter materiam, & formam coniungens has partes; nihil enim aliud necessariū est ad coniunctionem præter ipsas partes cum suis causalitatibus, quibus mutuò pendent ab alterutris.

Verum id quod Caiet. ait, causalitatem formæ neque esse formam, neque materiam, sed esse vtramque simul in quodam esse indiuiso, impossibile est. Illud enim esse indiuisum in quo forma, & materia coeunt, absque dubio est essentia composita; cum nihil aliud sit in quod duæ istæ partes coalescant: illud verò esse quod est essentia composita, potius est effectus formæ, quàm causalitas illius.

At verò explicandum iam est, quid significet formam esse in materia. Illud enim esse non significat existentiam, sed inhesionem quandam, vt aiunt: & ea inhesio existentiam antecedit, vt hoc libro commonstrabimus. Forma autem in harense non distinguitur à se ipsa nisi modo aliquo reali: qui modus realis vel

A accidit formæ ex eo quòd sustentatur à materia, & hic est effectus materiæ: vel accidit formæ ex eo quòd informat materiam, & hic modus est ipsa causalitas formæ.

Ex quibus colligimus contra priorem opinionem, causalitates materiæ, & formæ esse modos reales diuersos. Contra posteriorem verò opinionem, quæ est Caietani, concludimus causalitatem formalem quæ significatur per hoc quòd forma est in materia, non esse quid conflatum ex forma, & materia, sed esse ipsam formam cum nouo modo reali quo informat materiam. Quòd si formam esse in materia designet illud esse essentiæ quod est ex materia, & forma copunctum, (vt innuit Caietanus) illud certè nihil est nisi ipsa essentia coniuncta ex partibus; quæ non est causalitas formalis, vt Caietanus vult, cum sit potius materiæ simul, & formæ effectus.

Consequitur autem ex his vt vnio formæ cum materia non significet causalitatem formalem: si enim vnio significat illud esse indiuisum quod est compositum, certè hæc vnio nomine proprio appellatur vnitas compositi, & ea est quæ fundat relationem unionis, vt lib. 3. diximus. Nulla igitur vnio est nisi vel actio qua partes copulantur, quæ dicitur vnio ab vnitate compositi, quæ ex partibus compactis constat; vel relatio partium coniunctarum fundata in vnitate ipsa, vt S. Thom. docet 3. p. q. 2. art. 8. aut certè vnitas cōpositi vnio dicatur; quod ex ipsis verbis Caiet. extorquetur, qui ait unionem esse indiuisum quoddam, quod est simul materia, & forma. Illud autem indiuisum quid est aliud nisi cōpositum vnum, cuius vnitas vnio quoq; appellatur, eò quòd confletur ex pluribus copulatis? Itaque à Caiet. accipimus causalitatem formæ per modum actus secundi; & item non esse aliquid medium inter materiam, & formam quasi vinculum colligans vtrumque: unionem verò præter ipsam vnitatem compositi non agnoscimus, nisi aut actionem, aut relationem. Et inuestigandum iam est, causalitas formalis quid sit.

Dicendum igitur est id quòd superiori disputationi p. 1. capitis est cōsecratum, causalitatem formæ esse modum quandam realem ipsius formæ, non antecedentem, sed consequentem formam substantialem,

realis, vel causalitatis formalis.

11.
Ex dictis
1. confect. cōtra
2. assertū 1. sēt.
2. Confect.
3. Assertū 2. sēt, iuxta verā explanationē approbatur.

Iuxta prioris explanationis p. 2. improbat, vt supra.

12.
3. & vera sent. 1. conclusio cōfect. vt n. 3.

Vnio non est causalitas formæ.

Vnio præter indiuisū quod est vnitas compositi, non agnoscitur nisi aut actio, aut relatio.
S. Thom.

13.
1. Conclusio. Causalitas formæ est modus &c.

14. Deconditionibus causandi formæ.
 Soar. in Met. d. 1. sect. 6.
 1. conditio existentia.
 15. 2. conditio presentia.
 Expenditur. Formæ ad materiam habent presentiam secundum locum: item secundum substantiam negantur.
 Non produci tur extra materiam, licet prius naturam producat quam in materia sit.
 Hæc presentia in formis materialibus est prorsus necessaria.
 In rationali est naturalis.
 16. 3. conditio preparatio nis ex ploditur.
 Forma per se ipsam est causa in actu, indigens solo subiecto, cui tribuit esse.
 17. Dubium in hypothesis de anima rationali presente materia, an possit ille ipsa unire.

stantialem, siue etiam accidentariam; eadem quippe est ratio causandi in istis formis.
 Conditiones causandi quidam formis quoque assignant. Primam, quod forma existat. Secundam, quod sit presentis materiae receptrici. Tertiam, quod materia sit disposita.
 Secunda conditio presentia, naturalis est omnibus formis. Potest autem hæc presentia explicari vel secundum locum, quia producantur formæ in eodem loco in quo est materia in tota illa extensione; vel secundum substantiam negantur, quia non producantur extra materiam, licet prius naturam producantur quam in materia sint: produci enim extra materiam est, quod non sint in illo instanti in materia, quod falsum est. Nam etsi prius naturam producantur quam in materia sint, in eodem tamen instanti formas esse in materia, necesse est, & non esse in materia in eodem instanti est impossibile; cum sint contradicentia. Hæc presentia in formis materialibus ita est necessaria, ut non possint produci extra materiam: in anima autem rationali est etiam naturalis, quia ordine naturæ seruato non potest produci extra corpus; sed virtute diuina potest produci extra illud, siquidem de illo non fit, neque ab illo pendet secundum esse, cum existat extra illud.
 Tertia conditio, quod materia sit preparata, non probè assignatur. Nam ad causalitatem quidem agentis, & materiae ipsius, haud dubiè necessaria est; quia neque agens producere potest formam substantialem de materia non preparata; neque materia habet potentiam proximam ad formam, nisi prepararetur, & dispositionibus exornetur. At verò ad causalitatem formæ, nihil conducit isthæc preparatio; cum forma per se ipsam sit causa in actu nulla dispositione indigens, sed solo subiecto cui tribuit esse. Animæ verò rationali sufficit presentia in materia nuda, ut proferat causalitatem informando.
 Sed ad rei istius enodationem proponitur non spernendum dubium, Vtrum anima rationalis per se ipsam uniat se materiae absque alia actione; videlicet si Deus creet animam ratio-

A nalem in quodam loco, & denudet materiam corporis existentis in illo loco, vtrum anima per se ipsam copulet se materiae sic nuda?
 Affirmat Aureolus apud Ioannem Capreolum, in 4. dist. 43. quæst. 2. Et Henricus Gandau. quodlib. 11. quæst. 14. Et hoc probabile tuerur esse Richardus dist. eadem, quæst. 1. Est enim anima ad hoc ipsum propensa ut corpori copuletur; propensio autem indicat efficientem causam; ergo ipsa anima efficiet unionem istam, & copulabit se materiae.
B Alij verò in materia disposita contentur animam statim copulandam, etiam postquam est à materia separata, si fiat presentis, ut diximus; quia tunc copulatio illa habet causam agentem, non animam ipsam, sed Deum, qui materiam preparat; neque esse futuram illam copulationem naturalem, quia materia post egressum animæ solâ potentia Dei potest preparari eadem dispositione, qua per generans affecta fuerat ad animam recipiendam. Quod si hoc verum est, videtur preparatio materiae conditio necessaria ad causalitatem formæ, qua de re differabamus.
C Hæc posterior opinio cum alia coniuncta est, quod arbitrantur animam rationalem non induci in materiam per actionem substantialem in ipso instanti generationis, sed per solam dispositionem antecedentem: quo fit ut Deus disponens in illa hypothesis sit causa efficiens inducens animam in materiam: & in hoc quidem rectè arguunt Aureolum, & Henricum, qui existimarunt animam rationalem se ipsam inducere in materiam in genere causæ efficientis; hoc quippe falsum est, ut statim demonstrabimus. In eo autem quod postulant materiam dispositam, si eius rei causa faciunt, quod existiment dispositionem materiae esse conditionem causæ formalis, falluntur: nulla enim conditio ea est in causa formali, ut diximus.
D Illud etiam falsum esse conuincitur, quod nulla sit actio generantis substantialis ad inducendam animam rationalem in materiam: est enim vera hominis generatio, veraque actio substantialis; non qua producitur anima rationalis, sed qua ipsa anima materiae immittitur:
 F sicut

1. Opinio affirm. de materia nuda.
 Aureol. Capreol. Gandau. Richardus ait hoc probabile.
 Argum.
 2. Opinio affirm. de materia preparata.
 Argum.
 Ait eam unionem non futuram naturalem.
 Ratio.
 Admittit 3. conditionem.
 19. Huic 2. opinioni alia coniuncta.
 1. eius assertum. Nullam esse actionem generantis substantialem ad inducendam animam rationalem in materiam.
 2. assertum. Ad id requiri dispositionem antecedentem: Hoc 2. assertum prout arguit 1. opinionem approbat.
 Prout ponit 3. conditionem, improbat, ut n. 16.
 20. 1. Asserti confirmatione.

Exemplum de assumptione humanitatis, quæ est vera actio substantialis.

Confutatio 2. ex definitione generationis.

Resolutio ex Scoto, & Capreol.

contra 1. & 2. opinionem: In ea hypothesi, præter præsentiam localem, & dispositiones antecedentes requiri novam actionem Dei substantialem.

Illa actio ut consequens dispositiones esset naturalis.

Ex parte cause efficientis esset supernaturalis.

1. Ratio

Secunda.

Non esset resurrectio, quam expectamus.

Ratio.

22.

Colligitur 3. conditionis explosio.

sicut assumptio humanitatis qua illa copulatur divino supposito, est vera actio substantialis: & sicut ea actio humanitas, quæ est terminus, non producit, sed modus realis in humanitate, quo modo subsistit in Verbo; ita & per generationem non producit anima rationalis quæ est terminus illius, sed modus quidam realis ipsius animæ, quo illa est in materia; & hic modus est ipsa causalitas formalis, quam admonuimus necessariò habere efficientem causam. Hoc idem probatur, quia illa generatio est mutatio substantialis cuius subiectum est materia, & res producta homo, per introductionem formæ in materiam.

Rectè ergo sentiunt Ioannes Scotus in 4. d. 43. art. 3. & Ioannes Capreolus, q. 2. art. 3. etiam si in materia disposita collocetur secundum præsentiam realem anima rationalis, non fore per se ipsam copulandam materiæ, nisi nova actione Dei inducentis illam, quæ esset actio substantialis terminata ad animam cum nouo modo reali ut in materia esset, uti de generatione diximus. Nec sufficeret ut anima collocaretur per localem præsentiam in materia, quam animam Angelus in eum locum posset deferre; actio enim locandi non est substantialis: sed alia actio necessaria esset planè diuina, ut induceretur forma etiam in materiam dispositam; esset enim noua mutatio, productis accidentibus, qua produceretur homo. Et illa quidè actio qua ex parte consequitur dispositionem materiæ, videtur esse naturalis, hoc est, consequens naturali consequentia dispositionem proximam ad introducendam formam: sed esset ex parte causæ efficiētis supra naturam; tum quia esset à Deo sine media causa secunda: tum etiam quia esset quædam regeneratio, siue secunda generatio, quæ est naturæ legibus impossibilis; ergo non solum ex parte dispositionis, sed ex parte causæ, illa noua productio miraculo contingeret: neque esset resurrectio quam expectamus, quia illa erit non præparatâ materiâ; neque erit regeneratio, sed mutatio alia præter omnem causam naturalem.

Ex quibus omnibus colligimus nihil conducere ad causalitatem formæ præparationem materiæ; neque eam esse conditionem causandi in formis: neque

A verò præsentiam sufficere nisi sit agens quod inducat formam. Hanc ergo causalitatem formæ non potest efficere ipsa forma, quia ageret in se ipsam, si ipsa sibi esset causa ut causalitatem suam exerceret: sed omninò necesse est ad aliam causam efficientem hoc reuocare, quæ animam in materiam inducat, & in ipsa anima producat causalitatem formalem.

Reliquum est ut disputemus de effectibus formæ. Effectum formæ propriè diximus ipsum compositum, quod est materiæ etiam effectus; & hic est primarius effectus formæ, sed non solius formæ nisi concurrat simul materia. Nam homo non est materia informata, neque forma informans, sed est quid concretum ex istis duobus, & de isto effectui nihil amplius occurrit dicendum.

Materia propriè, & simpliciter loquendo non est effectus formæ, quia non fit per formam: certum est tamen materiam pendere à forma, neque posse sine illa existere seruata lege naturæ. Hoc autem perspicendum est secundum quid pendeat materia à forma, aut quam ratione ab illa pendeat? Qui materiam negant habere existentiam à forma, negant illam pendere à forma secundum esse, tanquam à causa à qua habeat esse; sed tanquam à conditione sine qua non haberet esse, vel tanquam à præcipua dispositione: quo pacto (ut aiunt) ipsa forma substantialis pendet à dispositione accidentaria, quæ formam consequitur.

Hi Doctores omittunt primam dependentiam materiæ à forma, quæ est secundum essentiam; eò enim quòd materia est pura potentia, & per formam reducitur in actum, & perficitur essentiali perfectione; tota eius perfectio est forma substantialis, à qua secundum hoc principaliter pendet: neque de re hac hominum quispiam dubitauit. An verò ea dependentia ostendat solam naturalem connexionem materiæ cum forma, an verò ita necessariam, ut nullâ potentia hæ partes possint deuelli, parte 4. capitis tractandum.

Deinde non scitè explicant dependentiam materiæ à forma secundum esse, hoc est, secundum existentiam. Nam si materia existit prius naturâ, quam forma, ut illi opinantur, certè non dependet

Itè 3. & 2. opinio refutatio.

23. 2. pars in scrip. de effectibus formæ.

Primarius effectus est compositum, concurrente etiam materia.

24. Materia non est propriè effectus formæ.

Certum eam pendere à forma.

Dubium secundum quid, aut qua ratione pendeat.

Existimatio

Fon. 5. Met. c. 2. q. 3. sc. 1.

Soar. in Met. d. 15. sc. 8.

Instantia dispositionis accidentaria.

25. Improbatur 1. ut omittens principalè dependentiam, sc. secundum essentiam.

Ostenditur hæc dependentia.

Declarabitur

p. 4.

26. Improbatur 2. ut sibi repugnans docenti materiam existere prius naturâ, quam formam.

Vnde est consequens illam ab hac quoad existentiam non pendere ut à conditione sine qua non: Probatur.

Item neque ut à dispositione: Probatur.

Imò neque, villo modo. Ostenditur ex lib. 2. cap. 4. p. 3. n. 4.

Improbatur 3. ut paradoxa.

Ad instantiam 1. ratio diuersa.

Dispositio consequens prodit à forma effectiue in instanti ad ipsam formam conseruandam; materialiter tempore consequenti.

2. Ratio diuersa.

Forma est colligata cum dispositionibus.

Resolutio. Materia pendet à forma quoad essentiam, ut n.

dependet à forma, vel tanquam à conditione. Est enim ea conditio quæ ad rem aliquam desideratur prioritate quadam necessaria; re autem extante sine illa conditione, ostenditur non esse necessaria conditio. Neque etiam dependet materia à forma tanquam à dispositione, quia dispositio concurrat in genere causæ materialis reali prioritate naturæ; dependentia verò est realis causalitas cum prioritate naturæ; cum ergo materiam dicat existere prius naturam quam formam in genere causæ materialis; in illo genere non pendet à forma tanquam à vera causa reali disponente. Imò si prius naturam existit materia, nullo modo pendet à forma secundum existentiam. Neque enim secundum idem est causa, & effectus, ut docuimus. Iam verò quis non videat paradoxon esse, & inauditum apud Philosophos quòd forma non exerceat causalitatem formalem in materia cuius est forma; sed sit conditio, aut dispositio? quòd si exerceat causalitatem formalem in materia; aliquis effectus in materia considerandus est à forma ipsa profectus, secundum quem materia pendeat à forma.

De dispositione autem accidentaria, alia est ratio. Nam in instanti generationis consequitur formam, quasi in genere causæ efficientis; quia à generatione primum producit substantialis forma de dispositione antecedente, ut admonimus; & per formam producit similis dispositio præcedenti, ad conseruandam formam; quæ dispositio toto tempore consequenti perseverat in genere causæ materialis conseruans formam. At verò materia in eodem instanti generationis pendet à forma secundum existentiam tanquam à causa; ergo non existit prius quam forma, quòd si forma existens consequatur (ut illi aiunt) existentem materiam; neque tanquam à dispositione poterit materia pendere à forma. Deinde forma substantialis est coniuncta cum his accidentibus sibi coaptatis: materia verò cum nulla forma est suapte natura colligata, cum omnibus æquè subiecta sit; ergo si prius existit ordine nature quam forma, non pendet à forma, ut à conditione, aut dispositione necessaria. Est igitur conseruandam materiam non prius existere, quam formam, neque habere propriam existentiam; & ita pendet à forma recipiens ab illa perfectio-

nem essentialem, ut antea diximus; & præterea existentiam; vnum, & alterum in genere causæ formalis: quod ratio ipsa formæ, & materiæ persuadet; & post auctoritate Aristot. & S. Thomæ id ipsum confirmabimus.

P A R S T E R T I A.

Materia sine forma existere non potest etiam diuinitus.

Quoniam primo loco tractauimus de causalitate materiæ, & formæ, in hanc quoque questionem incidimus, quæ efficiemus prædicta dilucidiora, vtrum materia possit esse sine forma? Et quidem opinandi licentia hoc quoque dedit, ut nonnulli existimarint fuisse materiam sine forma in primordio vniuersi, ut refert Thomas Argent. in 2. d. 12. q. vnica, art. 2. Patres verò in illud Gen. 1. *Terra erat inanis, & vacua.* Informitatem quidem commentantur. At intelligendum est non nudæ materiæ, sed substantiæ non exornatæ inuentatatem eos indicasse, ut interpretatur S. Thom. 1. p. q. 66. art. 1.

Inter Theologos tamen alia quæstio agitur, vtrum miraculo, & virtute diuina id possit accidere, ut sit materia sine forma? Affirmat Ioan. Scot. in 2. d. 12. q. 2. cum suis. Henricus etiam Gandau. quodlib. 1. q. 10. Richard. d. 12. q. 4. Gregor. q. 2. Marsil. in eodem lib. 2. q. 8.

Hæc opinio connititur quasi firmissimo fundamento, quòd singulæ res singulas habeant existentias, & materia ipsa propriam existentiam; antecedit autem materia formam, ut docet Aristot. lib. 1. Physic. tex. 52. cum ergo in illa prioritate existat, neque hoc habeat à forma, nihil mirum videtur esse, quòd sine forma possit existere. Confirmant hoc, quia forma accidentaria quæ dependet à subiecto, existit sine subiecto virtute diuina connixa, ut credimus firmiter de quantitate Eucharistiæ; ergo & subiectum scilicet materia poterit existere sine forma. Et hoc ipsum explicant quidam, nam licet Deus non subeat locum materiæ, aut vicem formæ; neque concurrat in genere causæ materialis, aut formalis; tamè in genere causæ efficiētis potest hoc cōpensare quæ forma habet à materia, aut materia à forma, ut in quæ-

24. & quoad existentiam tanquam à causa. Fundament.

1. Sent. Materiam sine forma aliquando extitisse. Eam refert Argent. Patres in locū Gen. 1. Explicantur à S. Thoma.

2. Sentent. titul. opposita. Scot. Gandau. Richard. Gregor. Marsil.

3. 1. arg. a priori: quòd materia propriam habeat existentiam, ut antecedit formam. Aristot.

2. Argum. De exemplo quantitatis in Eucharistia.

Confirmatio Sp. in Met. d. 15. sect. 9

titate Eucharistiæ facit. Vnde colligunt quòd etsi existentia materiæ esset à forma dependens, illam dependentiã posset Deus compensare efficacia diuina. Deniq; testantur ordinẽ materiæ, & formæ non ita putari ab eis essentialẽ, vt vna non possit esse sine altera.

3. argum.

4. Ad 1. argum. alibi.

Ad 2. argum. Coniunctio formæ cum materia est essentialis, vt n. 7. 8. & 9.

Quantitas eò quòd ipsa est quanta, potest existere per se: nõ sic albedo, forma equi, &c. vt n. 10.

3. Ad confirm. Potest De⁹ efficere, vt res quæ pendet ab alia materialiter, aut quasi formaliter, nõ pendeat ab illa.

Exemplũ primi in Eucharistia. Exemplũ secũdi in Incarn.

Hec Deus facit immutãdo res ipsas effectiuẽ per modos additos.

Efficientia ipsa diuina nihil per se ipsam solum cõpensat, neq; genus causæ formalis, neque materialis,

Hæc tamen obiecta minimẽ efficient vt meliorem sententiam S. Thomæ, & Doctorum præcipuorum deseramus. Caputque illud opinionis, quòd materia suam habeat existentiam, alio in loco recidemus; ibidemque commonstrabimus quo pacto materia antecedens formam habeat à forma existentia. Exemplum autem de quantitate Eucharistiæ non est aptum; quia coniunctio naturalis quantitatis cum corpore, est per accidens, & potest dirimi; coniunctio autẽ formæ cum materia est intrinseca, & essentialis, vt explicabimus. At verò licet dependentia quantitatis à subiecto sit necessaria necessitate naturalis causalitatis: tamen quantitas eò quòd ipsa est quanta, potest existere per se; quod non potest albedo, neq; forma equi, quæ est perfectior quantitate, vt statim declarabimus.

Denique id quod aiunt, Deum posse compensare id quod præstat materia, aut forma, non in genere causæ materialis, aut formalis, sed in genere causæ efficientis; etsi appareat argutè dictum, nõ probè dicitur. Potest enim Deus efficere, vt res quæ pendet ab alia etiã in genere causæ materialis, aut quasi formalis, nõ pendeat ab illa: factũ est enim creatrice potentia vt quãtitas, quæ natura sua pēdet à corpore vt à subiecto, nõ pendeat ab illo; & vt humanitas quæ secundum naturam pendet à propria existẽtia quasi à forma, non pendeat ab illa, sed existat per diuinam existentiam. Alterũ factũ in Eucharistia, alterũ in Incarnatione Verbi. Sed hæc Deus facit immutãdo res ipsas, quas quidẽ in genere causæ efficientis immutat: nam quantitati dedit alium modũ entis, quo sit per se, & non pendeat à substantia; & humanitati cõtulit gratiã vnionis vt copulata Verbo existat per existentiam diuinam: efficiẽtia ergo diuina nihil per se ipsam cõpensat, neq; genus causæ materialis, neq; formalis; sed aliquid immutat in re, quo tollatur dependẽtia à materia, vel quasi à forma. Hoc ergo fuerat disputandum,

A Vtrũ virtute diuina materia prima obtinere possit alium modum entis, quo sine forma existat? nam quantitas cum illo modo entis quo est per se, naturaliter existit sine subiecto; & humanitas cõiuncta Verbo cum illa vnione, naturaliter existit per existentiam Verbi. Vnde liquet quantum illi falluntur, qui aiunt materiam cum primũ creata est, potuisse vi creationis illius existere sine forma: consequens enim est, vt materia eo modo entis quo creata est, posset naturaliter existere sine forma; siquidẽ nihil mutato reali modo entis potuisset sine forma existere.

B Agamus ergo id quod iure efflagitãt, explicemusque intrinsecam, & essentialẽ dependentiam materiæ à forma: ea enim non est secũdum existentia solam, eò quòd materia non possit habere existentiam nisi à forma substantiali; posset enim materia sine forma existere per existentia diuinam; sicut modò illa materia quæ cõiuncta est animæ Christi, nõ existit per existentiam derivatam à forma, sed per existentiam diuinam.

C Prima ergo explicatio est, quòd ens per se non possit existere, nisi sit ens actu; actus autem est forma; ergo materia sine forma est ens nõ actu, quod impossibile est existere. Hæc ratio accipitur à S. Thom. 1. p. q. 69, art. 1. At verò Ioannes Scot. perperã interpretatur verbũ hoc S. Thomæ, quòd ens in actu sit ens per formam: discernit enim duas potẽtias, & actus duos, scilicet potentiam, & actum obiectiuũ, vt ille loquitur; & potentiam subiectam actui informanti. Potentiam obiectiuã vocat rem quãpiã, quæ potest existere, sed non actu existit; & actus obiectiuus est res quãpiã actu existens. Ait ergo potentiam subiectam actui quæ est passiuã potentia, posse quidem existere sine actu informante; sed non posse existere sine actu obiectiuo: hoc est non posse existere dum solum est in potentia causæ, nisi sit etiam actu extra causam: & ita materiam creatã, quæ est actu extra causam, & est in actu obiectiuo, posse quidem existere absque alio actu informante. Alij facilius interpretantur materiam esse actum entitatum, hoc est, esse entitatem quandã actu productam; & ita posse existere sine forma. Et quoniam ipsa existentia est actus quidam, non desunt

D qui

Illatio contra Soar.

Materia ex vi saltem creationis illius, quã primũ creata est, non potuit existere sine forma.

6.

Ad 3. argum. Responsio est 3. Sent. in titulo assertẽ comonstratio.

Prænotãdũ: Essentialis dependentia materiæ à forma non est secundũ existentiam solam.

Ostenditur.

7.

3. Sententiæ 1. cõprobatio.

Materia sine forma est ens non actu.

S. Thomas.

1. Solutio Scoti.

Ait esse ens nõ actu informantẽ, sed actu obiectiuo.

Similiter distinguit duas potentias, passiuã, & obiectiuã.

2. Solutio facilior Soar.

3. Solutio aliorum.

qui contendunt materiam posse existere sine vilo actu superaddito; etiam sine existentia;

His cum vltimis non libet disputare; quicquid enim quantumvis impossibile poterit fieri; qui proteruisimè asseruerant materiam existere sine existentia nisi forte sentiant existentiam non distinguere a rebus creatis de qua re hoc libro vberius disputabimus. Ioannes vero Scotus parum philosophicè loquitur; dum rem possibilem vocat potentiam obiectiuam, quasi obiectum potentie; & confundit potentiam cum actu; quia potentia physica quæ est materia prima, actu producta vocatur actus obiectiuus; & forma quæ est actus Physicus, antequam actu producat, est potentia obiectiuus. Sed cessamus differere de vltimo nominu: nam & illud nomen quod vstant, scilicet actum entitatum, ineptissimum est. Quid enim addit entitas actui, nisi quod sit verus actus, & ens verum? cum ergo materia prima nullo modo sit actus, sed tota sit potentia; incassum, & vanè appellatur entitatus actus, si quidem non est actus; sed potentia passiva; vtre ipsa est, erit aptè dicenda.

De hac ergo cõmonstratur quod actu producta, vt nunc est extra causam in actu illo obiectiuo siue entitatio; non possit existere sine forma; ita quod non possit exui formã, neque obtinere modum aliquem realem, quo sine forma existat. Et repetimus argumentum Doctoris Sancti explicando illud: materia enim est pura potentia passiva, in qua si forma aliqua substantialis recipiatur, constabit essentia aliqua secundum actum essentia, quæ est forma; remota autem formã nulla manet essentia quæ per actum cõpletur; ergo neq; ens quod possit existere; essentia enim est cui cõuenit existere, quã S. Tho. vocat ens in actu. Quod vero essentia non constet sine forma, testatur Aristot. 2. Physic. cap. 3. vbi docet formam esse qualitatis, siue essentia rationem. Et hoc quidem scitissimè dictu à Philosopho; nam cum essentia materialis constet materia, & forma, ratio à qua sumitur definitio est forma, non materia. Cum ergo materia non sit essentia, sed essentialis potentia passiva, in qua recepto essentiali actu scilicet forma constat essentia; non potest vilo modo materia existere sine forma, quia

A quod existit, essentia est. Hoc argumentum nulli dissolunt; dicant enim, si placeat, materiam quoque esse essentiam, aut rem quæ nõ est essentia posse existere: quod vtrumque quàm parum philosophicè dicatur, potest quisque rectè consulere. Quod si materia non est essentia, cum sit sola potentia passiva receptrix essentialis actus; quo essentia constat; & essentia proprium illud est, vt existat; consequentia euidentis est quod materia extra essentiam, quæ formã constat, nullo modo queat existere.

B Per hæc etiam liquet, quod ordo essentialis materie ad formam, non potest immutari; non quia ordo variari nõ potest per eam potentiam diuinam, quæ est supra naturam: sed quia non potest intelligi essentia sine forma; & idcirco pura potentia non potest per se existere, neque iste ordo variari, vt materia prius informetur substantiali forma, quàm existat.

C Simile est quod aiunt à S. Thoma acceptum, materiam fieri capacem existentia per formam, quia sine forma nullum est subiectum existentia; existentia enim essentia rerum aduenit; essentia autem ratio, vt Arist. docet, forma est, eademq; actus, sine quo actu nihil extra causam producit. Hoc idem ostenditur in potentia passiva recipiendoru accidentiu: quantitas enim quæ est subiectu accidentiu materialium, potest existere sine illis; quia ipsa quantitas est actus, & essentia quædam; sed pura potentia quæ nullo actu cõpletur, nullã habet ratione essentia; ergo non potest existere nisi vt pars essentia, per existentiam totius.

D Ad hoc ipsum reuocatur illud argumentum, quod materia sine forma in nulla specie est, vt possit existere: existentia enim est propria specificæ nature quæ essentialibus constat; & ita alia est existentia debita homini, alia equo; & nulla est existentia, quæ non sit debita alicui speciei; cum enim vna sit existentia cuiusque nature specificæ, non est aliqua existentia vaga vltra existentias specierum singularium. Modi autem rerum existunt per existentiam essentia alicui cõpletæ, vt dicemus; ergo materie primæ sine forma, quæ in nulla specie est, nulla est debita existentia; neq; enim poterit existere per existentiam hominis

8.1
Hæc 3. solutio improbat ut absona.

2. Solutio refutatur vt parū philosophica, & cõfundit potentiam cū actu.

3. Solutio refutatur vt inepta. Materia cū non sit actus, non est actus entitatus.

9. Contra istas solutiones, 1. cõprobationis declaratio

Materia est pura essentialis potentia passiva receptrix essentialis actus, sine quo essentia nõ manet: ac proinde nec aliquid quod possit existere.

Ex Aristot. forma est ratio essentia.

Essentia materialis constat materia, & forma.

20. Per eadem patet ad 3. arg.

10. Per eadem patet ad 3. arg.

2. Declaratio: Sine forma nullum est subiectu existentia.

Confirmatio: Quantitas potest existere sine accidentibus materialibus, quia est actus, & essentia.

12. 2. Cõprobatio: Materia sine forma in nulla specie est, vt possit existere

sine anima rationali; neque per existentiam ignis, sine forma ignis; Imò neque per existentiam divinam; quia illa non est debita materię; neque illi coaptata per se primò; sed potest Deus compensare existentiam alicuius essentię per suam existentiam, assumendo illam naturam. Cum ergo materię pure potentię nulla debeat existentia, non potest compensari per divinam existentiam.

Potest Deus compensare existentia alicuius essentię per suam existentiam assumendo illam naturam.

13. 3. Cōprobatio.

Materia non habet propriam existentiam qua per se existat; non subsistit, neque potest separari à toto. Confirmatur hoc, materia enim nihil aliud est quam potentia passiva recipienda formę, & formę materialis nihil aliud est quam actus quidam informans materiam; & ita hæc partes sunt quaedam causę essentialis; quę sine suis causalitatibus non possunt inveniiri in natura rerum; sicut enim non potest produci albedo sine subiecto cui dat esse album; ita neque formę equi sine materia, quam informando, constituat equum; neque verò materia sine formę quam sustineat; cum nihil aliud sit materia quam pura potentia passiva, hoc est, pura causę materialis sustinens formam. Anima autem rationalis quia per se subsistit, per se quoque existit, & est separabilis; neque est pura causę formalis, sed ens quoddam imperfectum; cum hac tamen perfectione quòd à materia non pendet; & idcirco potest existere extra essentiam completam, quę est homo.

Materia, & forma materialis sunt pure causę mutue essentialis, quibus constat essentia.

1. Obiect. occurritur. Anima rationalis non est pura causę formalis.

14. 2. Obiect. occurritur.

Cum quantitas ipsa sit quanta, & sit subiectum proprium accidentium materialium, non est pura causę formalis.

Ultimum argumentum est, quòd ea pars compositi quę non subsistit, non potest separari à toto; ea autem subsistit quę per se existit; cum ergo materia non habeat propriam existentiam qua per se existat; non subsistit, neque potest separari à toto. Confirmatur hoc, materia enim nihil aliud est quam potentia passiva recipienda formę, & formę materialis nihil aliud est quam actus quidam informans materiam; & ita hæc partes sunt quaedam causę essentialis; quę sine suis causalitatibus non possunt inveniiri in natura rerum; sicut enim non potest produci albedo sine subiecto cui dat esse album; ita neque formę equi sine materia, quam informando, constituat equum; neque verò materia sine formę quam sustineat; cum nihil aliud sit materia quam pura potentia passiva, hoc est, pura causę materialis sustinens formam. Anima autem rationalis quia per se subsistit, per se quoque existit, & est separabilis; neque est pura causę formalis, sed ens quoddam imperfectum; cum hac tamen perfectione quòd à materia non pendet; & idcirco potest existere extra essentiam completam, quę est homo.

De quantitate verò Eucharistię tomo 4. vberius differendum. Sed hoc est certum, illam suapte natura esse capace illius modi realis, quo per se coheret; non eo modo sustinendi qui est proprius substantię, sed alio modo debito huic soli accidenti: quia quantitas ipsa est quanta; & est subiectum proprium accidentium materialium. Est autem quantitas ordine quidem naturę causę formalis corporis cui dat esse quantum; sed non pura causę, cum ipsa quantitas sit quanta; & idcirco potuit separari à subiecto & causalitas eius potuit cessare: quod in materia & forma materiali, si æqualitate ponderemus, non invenitur; quia

A nihil sunt nisi causę mutue, quibus constat essentia.

Theologia ergo quę nos ex principijs Philosophię deducit ad veritatem, haud certe docet, principia ipsa cohuellere; sed si quid erratur in philosophia, argue re ex alijs principijs fide divina stabilitis: nullum autem est fidei decretum, aut asserum Theologorum, quòd cogat intelligere essentiam sine acta, formam sine causalitate, aut materiam sine sua causalitate; imò discrepant hæc à naturali intelligentia.

B Confirmatio.

Confirmatur hæc opinio, quòd materia sine forma non possit existere, auctoritate S. Thomę 1. p. q. 66. art. 1. & de potent. q. 4. art. 1. & quodlib. 3. art. 1. Et idem sentit S. Bonavent. in 2. d. 12. q. 1. Magister de eadem, cap. 5. Thom. Argent. q. 1. Hervæus quodlib. 6. q. 1. Egid. lib. 1. exam. cap. 1. Hugo Victor. lib. 1. de Sacramentis, 1. p. cap. 4. Legito Ioann. Capreol. in 2. d. 13. q. unica. Et Thomam Caiet. lib. de ente, & essentia, cap. 3. q. 8. & 9. Franciscum Ferrar. lib. 3. contra gent. cap. 4. Paulum Soncin. & lauell. 8. Metaph. 1. cum alijs Thomistis.

15. Notandum.

16. S. Thomas S. Bonau.

Magist. Argent.

Thom. Hervæus.

Egid. Hugo Vict.

Capreol. Caiet.

Ferrar. Soncin.

lauell.

PARS QUARTA.

Nuda materia est individuationis principium, eaque est per quantitatem designata.

D Eclaranda est iam ea thesis, quòd materia signata per quantitatem sit principium individuationis. Recolendum verò est id quòd observavimus cap. 5. in confutatione multarum opinionum, quòd absque dubio individuū quot habet causas, tot habet individuationis principia: eadem enim est causę entis, & unius entis. Quare præter causas individui extrinsecas, scilicet finalem, & effectricem, materia quoque & forma causę sunt intrinsecę individui, siue individuationis. Cum autem inquirimus individuationis principium, non præcipuum, sed primum inuestigamus: præcipuum enim est forma quę dat esse; materia verò est primum, quia antecedit ipsam formam. Atqui de hac re sic

1. Prænot. ex cap. 5. n. 2.

Istius individui, siue individuationis principium præcipuum est forma: primum est materia.

explicat a,

Quaestio de principio ade-
quato.
Ratio dub.
De hac quaest.
2.
1. pars inscrip.
Quaestio de principio pro-
prio.
Ratio dub.
3.
Dub. connex-
um, de huius
materie ab a-
lijs materijs di-
uisione in an-
tecedentia ante
generationem,
& formam.
4.
Quaestio-
nis
resolutio.
Materia addit
sola causalitate
materiali, est
signata a gene-
rante.

explicata, nulla foret controuersia. Sunt
tamen in re, hac, duae quaestiones infig-
nes, & satis dubiae. Altera est, quod sit
indiuuationis principium adequatum.
Cum enim in vnaquaque specie conti-
neantur individua plura, quod ab his
causis naturalibus in vna effectu con-
gressis, oriatur hoc individuum, & non
aliud, ponderandum est, utrum ad eas
omnes causas sine connexas referendū
sit; an verò ad vnam illarum, quae sunt in
diuuationis adequatum principium.
Haec autem expendere licebit postea,
cum de indiuuatione formae disputa-
tum fuerit.

Altera est quaestio quam nunc tracta-
mus, cum materia sit principium com-
mune cuiuscūque individui, cuiuscūque
speciei, quam ratione fiat ut in gene-
ratione sit principium non commune,
sed proprium istius individui. Alias a
principijs proprijs indiuuationis, de
quibus disputamus, excludemus mate-
riam, generans enim est principium pro-
prium individui in tali specie; forma
quoque est principium proprium istius
individui non solum in specie, sed etiam
in illa unitate individua; ut nunc de ad-
equato principio indiuuationis tracta-
mus. Si ergo materia inter principia
propria non numeratur, forma potius
dicenda est indiuuationis principium,
scilicet intrinsicum, & proprium, quod
nunc inquirimus. Inter principia autem
propria, inuestigamus primum

Coniunctum est huic quaestioni dubium
aliud; cum enim materia antecedit for-
mam, & generationem qua forma pro-
ducitur, & vnumquodque ens sit indi-
uiduum, & a quolibet alio diuisum, ma-
teria haec quae isti formae coaptatur vna
est, & individua, & diuisa ab alijs mate-
rijs, quae sunt formis alijs subiectae; quae
autem ratione sit diuisa minimè appa-
ret; quare de unitate quoque materiae
disputandum est; & est eadem ferè qua-
estio vtriusque enodatio.

Totam molem hanc, & dubiorum cu-
mulum diruimus, assertionem vnica verif-
sima, quod materia cum sola causalita-
te materiali est materia signata. Quid
sit causalitas materiae explicauimus, &
quam habeat causam effectricem. Quod
ea causalitas permittenda sit in materia
nuda, monstrauimus. Nihil ergo
addimus, nihil conuincimus: sed quod

A ratio persuadet, quod scholastici Doctores
res consentiunt, quod necesse est confin-
teri, ponimus in nuda materia causalita-
tem, & non posui a ostendimus materiae
esse signatam. Materia enim est pura po-
tentia, ergo non signatur per aliam
actum, ergo nihil manet quo posuit sig-
nari in illa antecedentia, nisi per suam
ipsius causalitatem. Explicatur hoc ma-
gis, nā causalitas materiae nihil est aliud,
nisi materia in ipso exercitio materiae
in quo exercitio iam est propria istius
formae, ergo per hoc ipsum designatur.
Omnes enim hoc vnum cupimus, scilicet
cetera indidare in materia: proprium quid
quo sit principium istius individui, &
hoc ipso designadum esse materiam co-
fitemur, sed materia cum illa causalita-
te, est propria istius individui, ergo est
materia signata, quam omnes hactenus
inuestigauerunt. Itaque materia est signa-
ta a generante, per hoc quod generans
efficit in materia ipsam causalitatem ma-
teriale, quae illam designat ad recipien-
dam formam.

Explicandum iam est quomodo ma-
teria sit designata; sit diuisa ab alijs.
Quidamenim, qui materiam aliter de-
signatam ebmentantur, aiunt, per hoc
ipsum materiam esse diuisam ab alijs,
quia non est istiusdem formis subiecta, qui-
bus illa subiecta sunt, sed nuda forma
enim est quae terminus materiae: sicut
si poneremus nudam materiam existen-
tem sine forma; hoc enim ipso esset di-
uisa ab alijs materijs, quia expers est il-
larum formarum, quibus alia materiae
essent subiecta. Et hoc quidem verum si-
militer dicitur; hoc enim videtur senti-
re S. Thom. in 1. sent. d. 2. q. 1. art. 1. ad

3. dicens materiam esse vnam numero
non per vnam formam quam habeat,
sed per remotionem omnium formatū
distinguentium. Sed videtur an plus di-
cendum, non omnem diuisionem oriri
a forma, nisi eam quae formalis est. Et
ideo posuimus in materia diuisionem
materiae aptam meditari, scilicet asserē-
tes ipsam causalitatem materialem di-
uisionis huiusmodi esse principium; neque
enim est necesse, ut in illa antecedentia
ante formam, diuidatur per formam;
sed hoc est potius impossibile. Diuiditur
ergo per suam causalitatem in ordine ad
formam: Nam in instanti generationis
materia prius naturā signatur per causa-

Probatur.
Pura potentia
ante generatio-
nem, & formā
non signatur
per aliquē ac-
tum.
Declaratur.
Materia cum
sua causalitate
seu in exerci-
tio materiae iā
est propria isti
forme, & illius
individui, atq;
adeo signata.
Dub. connexi,
resolutio ve-
rosimilis:
Materia esse
diuisa ab alijs,
per earum for-
mas, ut per ter-
minos, quia ipsa
non est subie-
cta, sed nuda.
Bañes. 1. de
Gen. c. 5. q. 3.
art. 5. & 7.
S. Thom.
Resolut. plena.
Huic diuisio-
ni negatiua a-
lia addenda.
Sola formalis
est a forma.
Diuisio mate-
riae signatae ap-
ta, a causa-
tate materiali
in ordine ad
formam.
Pater in ante-
cedentia ante
formam.
Diuisio negati-
uae hae pot-
situa addenda.
litatem
que magis di-

vidit materiā, sc. quod sit subiecta huic formā.

Ex his contra Iauellum.

6. Resolutionis plenæ probatio, in hypothese de duplici generatione simul in duabus partibus materiæ continuis.

7. Obiectio ex p. 1. d. 14.

8. 1. Responso.

2. Responso. Potest concedi, quod eadē causalitas substantialis, qua materia antecedit formam,

litate istam, quam introducatur forma: materia autem signata non solum per negationem est diuisa ab alijs, quia non subieitur formis alijs, sed per aliquid positium, quia subieitur actu, exercitio quodam cauſandi, istis formis. Si enim sola negatio quod non subieitur alijs formis, satis est vt sit diuisa ab alijs, affirmatio quod sit subiecta huic formæ, multo magis diuidet materiam ab alijs. Ex quibus constat etiam manet opinio Iapelli, qui 8. Metaph. q. 2. considerat materiam diuisam, alia etiam negatione, quia non subieitur quantitati in illa prioritate, & per hoc esse diuisam ab alijs materijs quãtitate affectis.

Quod autem hæc diuisio non fit solum negatiua, sed positiua, vt aiont, confiteri, necesse est; cum enim possit accedere vt duo agentia diuersarum specierum disponant duas partes materiæ continuas, ita vt in eodem instanti eueniat duplex generatio in duabus illis partibus materiæ; cum illæ materiæ à cæteris materijs subiectis suis formis, & quantitatibus, discernantur quadam negatione iam explicata in illa prioritate, quia non sunt subiectæ formæ vlli; tamen inter se ipsas non habent quo discernantur; cum vtraque sit materia nuda; ergo necesse est in materia nuda ante formam aliquid ponere, quo à materia nuda sibi proxima diuisa sit. Et ita oportet esse diuisas per ipsam causalitatem materiam.

Sed hinc oritur dubiū: Diximus enim p. 1. cap. causalitatem materiæ qua recipit ipsam generationem effici primò ab agente; causalitas autem recipiendæ actionis non est substantialis causalitas; ergo non diuidit materiam que est substantia: materia autem ante generationem diuisa est cum sit propriam subiectum illius; ergo alia ratione diuiditur, & non illa causalitate.

Ad hoc respondemus duobus modis, primū negamus diuisionem substantiæ fieri necessariò per aliquid substantiale; quare etsi ea causalitas non sit substantialis, tamen potest diuidere materiam. Secundò faciliè hoc damus, vt eademmet causalitas substantialis qua materia antecedit formam, antecedit generationem: quia ordine quodam recipitur in materia generatio, & forma substantialis; & eadem causalitate substan-

ciali potest recipi in materia generatio que est accidens; vt est prauia ad recipiendam formam substantialem. Hæc eadem causalitate agentis, que est actio, producantur forma substantialis; & accidentia consequentia; & ita causalitas materialis præcipua; & substantialis non erit effectus generationis, sed antecedit ipsam generationem. In sensu itaque explicato materia signata, hoc est, propria, & assignata huic formæ, est materia cum causalitate materiali recipiendi hanc formam, qua causalitate posita in possibili est materia informari forma alia.

Determinamus autem materiam designatam per quantitatem esse principium indiuiduationis longe diuētō sensu, scilicet quod illa materia, cuius quantitas sensibilis est signum, est principium indiuiduationis. Et ita dicitur materia signata per quantitatem, tanquam per signum; & hæc est ipsa materia cum causalitate materiali recipiendi hanc formam, que his accidentibus formam secantibus indicatur. Et hæc est sententia S. Thomæ, vt statim subiiciemus.

Quo fit vt quantitas que designat materiam, non sit hæc indiuidua, sed quoddam indiuiduum vagum, scilicet quantitas istius mensuræ; nam remota vna quantitate per diuinam potentiam, vel etiam per intellectum, & alia succedente, hæc vel illa quantitas eiusdem mensuræ eodem modo designat, siue demonstrat materiam indiuiduam.

Dicendum igitur est indiuiduationis principium nullo modo peti à quantitate, tanquam à ratione, vel causa indiuiduationis siue formalitèr, siue radicalitèr, vt Thom. Caiet. ait; sed petitur indiuiduatio à quantitate tanquam à signo indiuidui, & idcirco dicitur materia prima quantitate designata principium indiuiduationis; quia materia indiuidua que est indiuiduationis proprium principium, occulta est; quantitate autem designatur, scilicet indicatur, & ostenditur. Et idcirco ait Aristotel. diuisionem esse vel formalem, vel per quantitatem: quia tametsi res materiales remota quantitate rectè intelligantur diuise indiuiduis differentijs, vt Petrus, Paulus; hi enim conceptus antecedunt quantitatem; illorum tamen diuisio est per materiam, que per quantitatem ostenditur, & designa-

antecedit generationem. Exemplum. Eadem actione producantur forma substantialis, & accidentia consequentia.

9. 2. pars inscrip. 1. sensus quo materia dicitur signata, scilicet causalitate materiali.

10. 2. sensus proprius, scilicet quo materia cum sua causalitate dicitur signata, sc. quãtitate sensibilis quasi signo.

S. Thomæ.

11. Declaratio 2. sensus.

Quantitas que designat materiam est indiuiduum vagum, sc. qualibet istius mensuræ. Ratio.

12. Consecrariū.

Indiuiduationis principium petitur à quantitate, solum vt à signo.

Ex Arist. diuisio vel est formalis, vel per quantitatem. Elucidatur.

signatur. Et ad hunc sensum materia designata per quantitatem quasi per signum, est principium individuationis.

Adhuc materia dicitur principium individuationis alio sensu, quo sola materia non forma est individuationis principium, scilicet quatenus materia ex propria natura, & quidditate contrahit formam, qua contractione redditur numerus individuorum in specie eadem; forma vero ex propria natura, & quidditate dat esse specificum: quare nisi contrahatur per materiam, nullus fit numerus in specie eadem, ut in Angelis. De qua questione postea tractamus. Hoc autem pacto principium individuationis dicitur non materia signata, sed cognita communi notione ex propria ratione, & quidditate; neque ut sic est principium individui designati, sed individuationis absolute.

Posthac consentaneè disputandum est de unitate materiae: nam & suam habet unitatem in se ipsa formaliter, & aliam participatam à forma. Quod habeat unitatem à forma, innuit S. Thom. opusc. 32. de natura materiae, docens eo loco, materiam non solum habere esse à forma, sed ab ipsa forma sortiri diuisionem; diuisionem autem sequitur unitas; igitur & unitatem habet materia à forma. Meditatur autem S. Doctor in forma quasi discretiuam, & diuidentem virtutem, qua possit materiam diuidere; & huic virtuti discretiue, quae inest formae, quasi passiuam potentiam occurrentem in materia, quam esse ait portionem partium.

Atqui illa virtus discretiua in forma, nullo modo est actiua, ut iam admonuimus: sed quia forma ante suum effectum formalem cogitatur, ut apta informare, potest cogitari quasi actus primus, cuius causalitas, & effectus, sit quasi actus secundus: actus autem primus dicitur virtus, & potentia, quatenus de illo proficiscitur secundus actus; improprio igitur quodam loquendi modo tribuitur formae virtus, & potentia: at verò similiter in materia consideratur passiuam potentiam, quae respiciat istam potentiam formalem, si ita libet dicere. Hec autem potentia passiuam in materia, quae dicatur esse portio partium, nihil aliud est quam ipsa materia cum ea partium multitudine, quae est ad formam inducendam

A necessaria: & ea portio materiae antecedit formam. Nam in generatione viuētium, quia illa habent terminum paruitatis, si minor sit multitudo partium in materia, non est apta ut informetur per causam formalem, quae plus materiae sibi vendicat informandae; quare neque per eam formam potest diuidi; diuisio enim ista informatione materiae praestatur: in ijs autem rebus quarum forma est diuisibilis sicut & materia, de quibus praecipue videtur esse loquutus Sanctus Doctor, & materia, & forma habent partium portionem. Et tanta oportet ut sit portio formae quanta est materia; quare cum utraque partes sibi mutuo coequentur, diuidenti formae respondet aequa partium portio in materia, & ea quidem portio partium in materia antecedit formam, & diuisionem, quae fit per formam, ut modò dicebamus; est enim materia ante formam quasi substantialiter extensa; quod elucidabimus libro isto.

Ergo materia, quae per formam diuiditur, eatenus diuiditur per formam, quatenus per illam informata trahitur ad hanc speciem, aut illam: facta autem huius speciei per formam diuisione, per eandem formam habet unitatem consequentem speciem istam: neque solum per formam trahitur ad hanc speciem, sed etiam ad hoc individuum; forma enim dat esse hoc a liquid formaliter; ergo & unitatem hanc individui sub specie habet materia à forma informante. Cum quo tamen consentit ut materia sit primum principium individuationis; quia ipsa forma individua fit per materiam, ut postea dicemus.

C **D** **E** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Z**
 Quamobrem probè quidam dixerunt unitatem materiae esse unitatem in potentia, si tamen loquantur de ea unitate quam habet materia per formam. Nam eodem plane sensu quo materia est ens in potentia, est una in potentia; quia per se ipsam nullam habet unitatem entis, scilicet entis in actu; sed per formam habet eam unitatem; sicut per formam est ens: quia per formam trahitur ad essentiam, completam, quae est actu ens.

Ante eam unitatem siue specificam, siue individua sub specie, quam habet materia per formam; necesse est ut materia suam habeat unitatem propriam. Quamcumque enim entitatem consequitur unitas:

Declaratur.

In rebus quarum forma est diuisibilis diuideti formae respondet equa partium portio in materia. De his praecipue locus S. Thom.

Materia ante formam est quasi substantialiter extensa.

Materia per formam informantem habet unitatem specificam.

Item unitatem individua sub specie.

17. Sicut materia est ens in potentia, ita est una in potentia ea unitate entis in actu, seu quam habet per formam.

18. Materia ante formam habet suam propriam unitatem, sicut & entitatem.

13. Alius sensus quo materia dicitur principium non individui designati, sed individuationis, scilicet, per formam contractionem, qua sola fit numerus individuorum in specie eadem.

Hoc pacto principium individuationis est materia non signata, sed cognita communi notione ex propria quidditate.

14. Appendix de unitate materiae. De eius unitate à forma S. Thomas explanatur.

Discretiue virtuti formae, occurrunt in materia quasi passiuam potentiam, scilicet portio partium.

15. Virtus formalis discretiua formae est ipsa forma quasi in actu primo apta informare.

Improprie dicitur virtus, seu potentia.

Illam potentiam passiuam, seu portio partium est ipsa materia cum ea partium multitudine, quae ad formam inducendam pre-requitur.

vnitas : materia autem ante formam est quaedam entitas: est ergo & vna vnitate sua propria.

19. Materia siue in genere analogo, siue in specie, siue in individuo habet proprias vnitates ante formam.

Neque verò neganda est materiae cõmuni nomine, & intelligentiã, sua vnitas quasi generica : materia enim celestis, & elemētatis sunt quasi species materiae, quas S. Thomas ob aliam causam ait differre specie, vt postea explicabimus. Harum autem specierum sunt etiã individua hæc, & illa materia : & horum individuorum suã indiuiduã vnitates. Quæ omnes vnitates materiæ siue in genere illo analogo, siue in specie, siue in individuo, cum sint propriæ materiae, antecedunt formam.

20. Materia indiuidua adhuc habet vnitate durationis sibi coeuanam, & immutabilem ante formam.

Materia autem indiuidua adhuc habet duplicem vnitatem, aliam sibi coenam, & immutabilem; aliam mutabilem, & ipsa mutatione diuisã. Materiae quippe elementaris creauit Deus de nihilo partes quatuor, formis elementorum subiectas. Semel itaq; creauit Deus totam materiam elementarem, & nullam postea materiam creauit. Mirro productionem materiae de quantitate Eucharistiae intereunte, quæ productio non est creatio. Materia igitur elementaris semel creata eademmet est quæ creata est ab initio, retenta sibi idẽtitate, & vnitate indiuidua coeua ipsi materiae, & immutabili; quia semper est eadem, eò quòd non possit materia interire : quod autẽ est idem, est quoque vnum : & hanc vnitatem antecedere formam, non est dubium.

21. Habet eadem materia vnitatem que sequitur diuisionem. Vnde sũt multe materiae numero diuisionis, & est vna materia vnitate durationis.

Generatione tamẽn mixtorum diuisa est materia elementaris : & quia diuisionem consequitur vnitas; factæ sunt plures vnitates istius, & illius partis materiae diuisæ. Itaque sunt multe materiæ numero diuisionis : & est vna materia vnitate durationis; quia est eadem materia, hoc est, non de nouo producta, sed eadem ab initio creata. De hac ergo vnitate disputandum est quam ratione inueniatur in materia ante formam. Diximus autem materiam diuidi ab alijs per ipsam causalitatem materialẽ, quasi substantialiter materialiter; diuisionem autem sequitur vnitas : ergo materia sic diuisa etiam est vna vnitate sibi propria ante formam.

22. Obiectio.

Sed adhuc ex istis angustijs erumpit argumentum : nam causalitas materialis est quædam res singularis recepta in

A materia; formam autem singularem antecedit subiectum singulare hoc; singulare autem est diuisum, & vnum : ergo ante ipsam causalitatem materialem materia est diuisa, & vna. Respondemus argumento conuicti consequens esse verissimum, quòd materia ante causalitatem materialem est diuisa, & vna: sicut enim qui opinantur materiam posse existere sine forma, concedunt partes materiae diuisas per se ipsas, quia non sunt alijs coniuicta, inter se autem coherent : ita in illa prioritate naturæ ante causalitatem materialem concedendum est materiam diuisam, & vnã antecedere. Sed illa diuisio intimè considerata in partibus materiae, non prohibet quin verissimè asseneremus, materiam ipsam diuidi adhuc per suam causalitatem materialẽ. Sicut corpus diuisum, & vnum in genere substantiæ antecedit quantitatem : & tamen per quantitatem diuiditur. Necesse est autem materiam diuidi per causalitatem materialẽ; quia sic diuisa, est designata ab agẽte, & proprium principium physicum indiuiduationis ; à cuius vnitate reali indiuiduum habet suam vnitatem, tanquã à vera causa reali : nam materia diuisa, & vna ante causalitatem materialẽ, est subiectũ cõmune pluriũ formarum; per illam autem diuisa & vna, est vnus formæ subiectũ, & indiuiduationis propriũ principium. Materia autem diuisa ante suam causalitatem, non est diuisa negatiuè, vt alij dicebant, quia non est subiecta alijs formis : neque verò est diuisa negatiuè, quia non est coniuicta alijs materijs; sed est diuisa positiuè per partes suas sibi coherentes : quemadmodũ philosophandum est de substantia corporea remota quantitate, vel prout antecedit quantitatem.

B Tamen diuiditur adhuc per suam causalitatem materialẽ.

C Priori modo diuisa, est subiectum cõmune pluriũ formarum. Posteriori, est principium propriũ indiuiduationis.

D philosophandum est de substantia corporea remota quantitate, vel prout antecedit quantitatem.

Confirmatio.

Quòd materia sit principium indiuiduationis, sine dubio ab Aristot. asseritur pluribus in locis; lib. enim 5. Metaph. tex. 12; aperte docet, ea vnum esse, quorum materia est vna, quod de indiuidua vnitate necessariò explicandum : materia ergo vna scilicet indiuidua est principium vnitatis, & indiuiduationis illius substantiæ, in qua est materia. Et lib. 7. tex. 28. *Tota (inquit) forma in hisce*

Responsio.

Materia ante causalitatem materialẽ est diuisa, & vna positiuè per seipsã, seu per partes suas sibi coherentes.

Exemplum.

Tamen diuiditur adhuc per suam causalitatem materialẽ.

Exemplum.

Priori modo diuisa, est subiectum cõmune pluriũ formarum.

Posteriori, est principium propriũ indiuiduationis.

23. Confirmatur 1. pars inscriptionis.

Aristot. 1. locus.

2. locus.

in hisce carnibus, atque ossibus, Socrates est, & Callias. Nomine autem harū carnium, & horum ossium, indicat materiam designatam. Et iterum clariū tex. 35. ait, *Singulare autem ex ultima materia iam Socrates est.* Ergo singularitatem Socratis refert ad materiam ultimam siue primam: quæ enim in resolvendo composito est ultima, in constituendo est prima. Denique lib. 12. tex. 49. planè docet ea quæ sunt plura in specie eadem, necessariò habere materiam, scilicet ut per materiam designatam individua reddantur.

3. locus.

4. locus.

24.

Ad hæc loca
1. interpretatio
Scoti, ponētis materiam partem, quæ est physica; & materiam totius, quæ est hæcitas.

Ait Philosophum dicentē res distinguere materiam, loqui de materia totius, id est, hæcitate.

Improbatur 1. ut inutilis.

Secundò, & præcipuè.

Nemo materiam hæcitatē dixit.

2. Interpretatio non miq̄ inepta.

Improbatur Cū Philosophus genus vocat materiam, rectè analogia

Ioannes Scot. his dictis explicandis ridiculam interpretationē excogitavit: ait enim sicut ponimus formam partis, & formam totius; hoc est, formam quæ est pars, ut anima; & formam quæ est totum, ut & humanitas: ita ponendam esse materiam partis, & totius; materiam quæ sit pars, ait esse physicam materiam; materiam autem totius, quæ scilicet sit totum, dicit esse hæcitatē illam, scilicet differentiam individuum, quam ipse Scotus sibi confinxit; & quod magis miror, ait de illa hæcitate loquutum fuisse Aristotelem, cum ait, res distinguere materiam, scilicet distinguere materiam totius, hoc est hæcitate. Nihil sanè magis futile potuit dici; tum quia hæcitas illa, si qua est, est forma, & nullo modo materia: tum maximè, quia à nullo hominum materia vocata est hæcitas, ne dicam ut Aristoteles illam vocauerit materiam quasi consueto iam tunc nomine, quod neque ipse interpretatus fuerit, sed simpliciter hæcitatē dixerit materiam. Alij verò non minùs ineptè interpretantur Aristotelem per quasdam non ductas analogias, siue similitudines; aiunt enim materiam dici principium individuationis, quia individuum imitatur ipsam materiam; tum quoniā individua sunt dissimilia; tum quoniam sunt subiecta prædicationis: materia autem etiam dissimilis est, hoc est, non similis; quia similitudo est à forma: & est præterea materia subiectum, sicut individua: ergo individuum imitatur materiam, & idcirco materia dicitur principium individuationis. Profectò satius fuisset negasse Aristotelem, quam ita explicasse: si enim Aristot. materiam ipsam vocasset individuum, benè quidem analogia nominis quæreretur; sed dū apertè do-

cet materiam esse individuationis principium, quæ nominis interpretatio exquirenda est, nisi ut affirmet individuationem à materia esse petendam? Cum enim genus vocat materiam, rectè ibi attenditur analogia, quæ sententiam istā interpretatur; siquidē nominibus propria significatione acceptis, materia nō est genus. Sed in sententijs commemoratis nulla analogia accommodari potest; ait enim esse unū numero, cuius est materia una; Socratem esse singularem, quia constat materia singulari, & ultima; illa esse multa in specie, in quibus est materia. Hæc certè propria nominum significatione declaranda sunt, neq; per analogias exponi possunt.

Eadem est S. Thom. sententia valdè usitata 1. p. q. 3. art. 3. ad 3. & q. 50. art. 4. & 3. p. q. 77. art. 2. & in 4. d. 12. q. 1. art. 1. & de ente, & essentia, cap. 2. quo loco Thomas Caietanus erit legendus, & Ioannes Capreol. in 2. d. 3. Et Franciscus Ferrar. 1. contra gent. cap. 21. Et Paul. Soncin. 7. Metaph. q. 33. & 34. lauell. 5. Metaph. q. 15. Ægid. quodlib. 1. q. 5. art. 1. Eaque est omnium Thomistarum una sententia.

Quòd verò materia signata per quantitatem, intelligatur illa materia, cuius quantitas sensibilis est signum, expressa est sententiā S. Thomæ opusc. de natura materiæ; ubi docet illud esse individuationis principium, quod est primum subiectum: & subdit. *Materia cum tribus dimensionibus non est primum subiectum, sed secundum se, & in natura sua.* Post hæc colligit. *Cum ergo forma recipitur in materia, circūscriptis omnibus per intellectum dimensionibus, sit aliquid existens in genere substantia, & ultimè completum habens rationem individui in substantia, sed non hic, & nunc demonstrabile sine dimensionibus determinatis.* Quibus in verbis tria aduertenda sunt: primum, quòd S. Thom. inde eruit principium individuationis, quòd materia sit subiectum primum, ut cap. præcedente docuimus: secundum quòd S. Doctor ab hoc principio individuationis remouet dimensiones, quantitatem scilicet, etiam per intellectum; quia ad ipsam individuationem neque consideratio quantitatis necessaria est, ne dicam requiratur eius recipiendæ potētia passiva, aut radix: Tertium est, quòd cum aliàs

quæritur, siquidē nominibus propria significatione acceptis materia nō est genus.

In locis citatis apertè docet materiam esse individuationis principium.

25. S. Thom.

Caiet. Capreol. Ferrar. Soncin. Iau. Ægid.

26. Cōfirmatur 2. pars inscrip.

S. Thomæ 1. locus.

In hoc loco 1. notandum, pro doctrina cap. 5. n. 10. & cap. 6. & 7. Secundum, pro doctrina cap. 5. n. 12.

Tertium, pro doctrina c. 8. n. 10. & 12.

aliàs

aliàs sepiùs idem S. Doctor affirmet, principium individui esse materiam designatam quãtitate, nemo illum meliùs quàm semetipse explicauerit; dum ait, quòd individuum fit remotis dimensionibus, sed non sine illis demonstratur, siue manu ostèditur. Et subiicit clariùs: *Ideo dicitur quòd materia sub certis dimensionibus est principium individuationis, non quòd dimensiones causent individuum, sed quia per dimensiones creatas demonstratur individuũ hũc, & nunc, sicut per signum proprium individui, & inseparabile.* Hæc S. Thom. & in 1. d. 26. q. 1. art. 2. ad 2. docet substantias corporeas distingui materiã; proprietates autem, hoc est, accidentia propria ostendere distinctionem: quod eodem modo de quantitate affecta accidentibus, interpretandum. Quod idem docet q. 8. de potent. art. 3. ad 6.

Sed est locus explicandus apud S. Thom. 4. contra gent. cap. 81. vbi conceptis verbis docet, materiam hominis extincti manere cum iisdem dimensionibus, à quibus hoc habebat vt esset individua; ergo videtur eo loco retractasse sententiam, siquidem decernit dimensiones easdem adhærere materiæ, quibus scilicet sit individua, & eadem. Sed rectissimè respondet Francisc. Ferrar. eo loco, & Paul. Soncin. 8. Met. q. 18. S. Thomam non loqui ex propria sententia, sed respondere argumentis infidelium, iuxta eorum placitum in re philosophica, opinantium manere dimensiones in materia: vel fortè loquitur de dimensione substantiali materiæ, qua habet partes extra partes; hæc enim pertinet ad individua materiam. Iauell. 8. Metaph. q. 2. qui prædictum commentarium priorem improbat, non scitè ipse interpretatur manere dimensiones easdem in potentia materiæ; tum quia manere non dicuntur quæ intereunt: tum maximè, quia eadem non manent; cum non possint de materia educi eadem dimensiones, sed aliæ numero.

CAPVT IX.

Argumenta refelluntur.

Contra ea quæ constituta sunt de individuationis principio, arguitur. Et primùm probatur, accidentia in singulis individuis connexa, principium

esse individuationis. Hoc enim videtur sentire Auicenna 5. Metaph. cap. 2. & 4. vbi docet individua constitui ex natura vniuersali, & accidentibus. Et S. Thom. 1. p. q. 3. ar. 3. & q. 2. de veritate ar. 6. ad 1. & in alijs locis docet individuum addere accidentia ad naturam specificam. Et ex definitione Porphyriana cap. de specie, collectio proprietatum facit individuum. Et idem sentit Boetius, cap. de differentia, & 1. de Trinit. cap. 2. vbi ait varietatem accidentium facere differentiam in numero. Ratio autem est, quia individua non differunt in essentia: quare necesse est vt differant accidentibus, quæ extra essentiam sunt.

Secundò probatur, quòd existentia sit principium individuationis. Ea enim est actus vltimus individui, quo illud cõpletur, & absoluitur; ergo ea est principium individuationis.

Tertiò probatur, quòd forma physica sit principium individuationis. Ita enim videtur censuisse Aristot. 2. de anima; cap. 1. dum ait formam esse quæ cõstituit hoc aliquid; at verò hoc aliquid est ipsum individuum. Et idem confirmatur, quia actus est qui distinguit, vt colligitur ex lib. 7. Metaph. cap. 13. tex. 49. ergo per formam distinguitur individuum; ergo vnitas individua à forma est. Idem etiam affirmat Commentator lib. 1. de anima. cap. 7. & lib. 2. cõment. 7. 8. & 9. & 60. & lib. 3. Physic. comment. 60. & lib. 4. comment. 38. & Auicenna 6. lib. naturalium. 1. p. vbi docet formã dare vnitatem numericam subiecto; vnitas autem numerica est vnitas ipsius individui; ergo à forma oritur individuationis. Et hoc idem probatur, quia forma

sicut dat esse, ita dat hoc esse; materia verò sicut non dat esse, ita neque hoc esse: sed hoc esse est esse individuum; ergo non materia, sed forma est principium individui. Et confirmatur, quoniam anima rationalis antequã coniungatur corpori, est imperfecta hypostasis, incommunicabilis tamen; in cõmunicabile autem est maximè vnum, & individuum; ergo saltem in homine materia non est individuationis principium. Et confirmatur secundò, quia anima rationalis trahit ad suam hypostasim ipsam materiam.

Quartò probatur, quòd materia non sit principium individuationis. Hoc enim

Auicenna

S. Thom.

Porphyr.

Boet.

Ratio.

2. Argum.

pro 2. opinione, ibid. n. 6.

3. Argum.

pro 3. opinione, ibid. n. 8.

Aristot.

1. locus.

2. locus.

Comment.

Auicenna

Ratio.

1. Cõfirmatio.

2. Cõfirmatio.

Contra 4. opinione ibidem.

4. argum.

nim

Idem.

17. Obijcitur locus quidam S. Thomæ.

1. Explicatio Ferrar. Soncin.

2. Explicatio.

Alia explicat. Iauelli improbat.

1. Ratio. 2. Ratio.

1. arg. pro 1. opinione relata, cap. 5. n. 4.

Proponitur 1.
S. Thomas
dicens materiã
non esse causã
distinctionis
rerum.

Probatur, 1.
Secundò.
Tertiò.

Proponitur 2.
ratio.

Confirm. 1.

Confirm. 2.

5.
5. Argum.

Confirm.

6.
6. Argum.

7.
7. Argum.

nim videtur persuadere S. Tho. 2. contra gent. cap. 40. vbi ostendit, materiam nõ esse causam distinctionis rerum; tum quoniam forma non sequitur dispositionem materiæ, vt causam primam: tum quia quæ sequuntur materiam, vt causã primam, sunt præter intentionem agentis: tum quoniam materia, vt distinguitur ab alia materia, indiget aliquo distinguente præter ipsam materiam. Et hoc idem probatur clariùs, nam materia actu individua non antecedit formã; ergo non est principium primum singularitatis, sed ipsa forma quæ est primò individua actu. Probatur antecedens, materia est pura potentia; ergo nihil habet actu nisi per formam; ergo prout antecedit formam, non est actu individua, sicut neque actu diuisa; diuisio enim est propria formæ. Et confirmatur, quoniã vnitatis sequitur ens; sed materia ante formam non est ens actu; ergo neque est actu vna, aut individua; ens enim in actu est vnum in actu, & ens in potentia est vnum in potentia. Et confirmatur secundo, quia si materia est vna in actu ante formam, quid prohibet illam sine forma existere, quod S. Tho. negat posse fieri.

Quintò: Eadem materia signata potest esse in distinctis indiuiduis, vt si materia tota aeris inflammetur; eadem enim erit materia signata; in toto aere, & eadem postea in toto igne: ergo materia signata nõ est principium indiuiduationis, cum eadem sit in pluribus indiuiduis. Et confirmatur, quoniam materia aeris post totam dispositionem præcedentem, in momento siue instanti, quo fuit informanda forma ignis, potest per Dei potentiam informari aliã formã; ergo in illa antecedentia, qua præit vtrãque formam, indifferens est ad vtramque; nõ ergo est principium designati indiuidui.

Sextò: Materia designatur per quantitatem, vt S. Tho. docet; sed materia affecta quantitate nõ antecedit formã; ergo non est indiuiduationis principium.

Septimò: Materia non potest dici signata per quantitatem comunem, materia enim designata est individua, id autem quod commune est non facit indiuiduum; non ergo quantitas communis designat materiam. Sed neque quantitas singularis: Probatur, quoniam quantitas singularis pendet à materia, & est posterior illã; imò quantitas est singularis, quia est

A in materia singulari; non ergo quantitas singularis facit materiam singularem. Et confirmatur, quia ablata hac quantitate, & adueniente alia numero, manet eadẽ materia signata; ergo quantitas singularis non designat materiam.

Octauò: Materia, vt antecedit formã, est nuda potentia: ergo non est materia designata per quantitatem; nam hæc designatio est saltem ordo ad quantitatem; ordo autem ille non est essentialis, quia variatur; modò enim materia designata est ad hoc indiuiduum, modò ad illud; est ergo accidentarius: ergo in materia nuda præexistit accidens aliquod, quod est impossibile; esset enim compositum per accidens ex materia, & accidente, cui non posset aduenire forma substantialis, quæ facit per se vnum, & essentialis. Item quia materia per se primò respicit formam substantialem, non accidens; ergo in illa antecedentia non est in materia aliquis ordo ad accidens; sed prior est ordo ad formam substantialem, & essentialis; ergo illa designatio per quantitatem, nõ antecedit istum ordinem; nullo ergo modo quantitas designat materiam.

C Nonò: Alias consequitur vt ipsa quantitas sit principium indiuiduationis primũ, siquidẽ ab eius indiuiduatione petitur ipsa indiuiduatio naturæ. Et confirmatur, quoniam cum materia nuda, nisi designetur per aliquid, non sit principium proprium illius indiuidui; illud quo designatur erit potius indiuiduationis principium, quàm materia. Confirmatur secundo, quoniam agens maxime designat sibi materiam in qua operetur, quæ eadem designata est principium indiuiduationis; ergo agens est principium primum indiuidui.

D Decimò: Materia non est primum incommunicabile; ergo non est primũ indiuiduum; ergo non est principium indiuiduationis; illud enim est principium indiuiduationis primũ, quod est per se ipsum indiuiduum. Quod autem materia nõ sit primum incommunicabile, probatur; quia ipsa comunicatur composito, & ipsum compositum comunicatur supposito; ergo materia non est incommunicabilis potius, quàm forma.

Vltimò: Quantum ostendamus materiã destinata ad vnum indiuiduum in generatione, non idcirco probatur illud fieri indiuiduum per materiã; indiuiduum enim

Confirm:

8.
8. Argum.

9. Argum.

Confirm. 1.

Confirm. 2.

10. Argum.

11.
Vlt. argum.

non

non variatur, sed est semper idem; materia autem transit successione partium, ut fluvius in loco per quem derivatur. Præterea licet hæc materia cum hac dispositione destinata sit ad hoc individuū, potuit fortè alia materia eū dispositione alia eidem individuo gignendo deferuire: itaque materia ista sic disposita erit propria huic individuo, sed hoc individuū non erit necessariò colligatū cum hac materia, sicut est cum hac forma connexum: ergo non materia, sed forma est individuationis principiū propriū.

Advertenda.

Primū hoc loco attendendum est, quod individuū accipitur dupliciter; primò pro individuo cum omnibus contentis in illo; accidentia enim ad individuū pertinent, quia primò sunt in illo: albedo enim non est primū in homine, sed in Petro primū est, & in homine est per Petrum: hoc pacto individuū est ens per accidens, compositū ex natura, & accidentibus. Alio modo dicitur individuū prima substantia, vel individua natura, seclusis omnibus accidentibus, & ipsa existentia, quæ non cōtinetur in cōceptu individui creati; quo pacto in conceptu individui nihil continetur reale, nisi sola natura; nam differentia individua nō est res quæpiā à natura distincta, ut diximus. Quo pacto individuū est ens per se, non per accidens. Cum autem S. Thom. ait, individuū accidere naturæ, non est intelligendū quod in ratione individui cōtineatur aliquid accidens, cū S. Doctor individuationem tribuat materiæ, quæ non est accidens: sed vult significare naturæ ut sic, accidere nostro modo intelligendi, quod sit hæc, vel illa; eò quod non necessariò sit hæc, neq; necessariò illa; quæ autem non necessaria sunt, dicuntur accidere: sicut animali ait accidere ut rationale, vel irrationale sit. Cum autē ait individuū cōtinere accidentia, loquitur de individuo primo modo, quod est ens per accidens. Ex quibus colligim⁹ decipi eos, qui credunt aliquid accidens esse principiū individui, eò quod individuū sit ens per accidens: non enim hoc pacto usurpamus individuū, cum de eius constitutione querimus, sed de individuo per se, v.g. de Petro.

A Post hæc memoriā repetendū est, quod docuimus de essentia cōmuni, & individua, nempe esse inter eas solius rationis discrimē: at verò essentiā absolutè indicare naturam, & quidditatem cōmuni quadam notione apprehensā; & eaprop- ter differentiā individua non dici essentialē more loquendi philosophico; esse tamen intimam in individua essentia.

B Ex qua notatione primū consecretariū est, differentiā individua nō esse accidens, neq; esse aliquid ex natura rei distinctū ab essentia: quare neque ipsa est principiū individuationis nisi solā mentis cōsideratione, ut propria differentia constituens individuū.

Secundum consecretarium est, materiā non fieri individua per individua differentiam additam materiæ ex natura rei distinctam ab illa; neque formam per simile aliquid additum fieri individua, sicut neque ipsum compositum. Sed tamen, quia hæc partes substantiæ ab alterutris pendent, idcirco querimus, vtra pars sit principiū reale individuationis alterius partis, aut ipsius compositi? De principio individuationis partiū differemus capite sequenti. Modò facimus questionem de principio reali individuationis cōpositi; differentia verò individua non re ipsa, sed sola attentione mentis constituit individuū.

C Tertiò colligimus quod unitas propria materiæ, quæ explicauimus parte 4. capitis præcedentis, non est sola unitas formalis propria materiæ cōmuni; sed est unitas numerica materiæ, quæ tunc non est distincta ab illa unitate formali, ut iam docuimus: sed unitas numerica consequitur materiā individua, & creatam; & hæc materia individua, & vna numero, habet suam unitatē, & formale, & numericam, secundum quod per formā collocatur in specie entis cōpleti, & in numero illius speciei, ut docuim⁹. Itaq; affirmamus materiā duas habere unitates numericas, aliam propriā ante formā, aliam accidentem per informationē formæ; & cum his unitatibus numericis, suæ etiam unitates formales cōiunctæ sunt: quatenus in materia nuda consideramus quasi speciem, & individuū cum suis unitatibus formali, & individua: & iterum in materia informata consideramus speciem, & individuū ad quod trahitur materia per

13.
2. Aduert, ex c. 2. p. 1. n. 2. Inter essentia cōmuni, & differentiā individua est solius rationis discrimen.

14.
1. Consect. Differentia in diuidua nō est principium in diuiduationis, nisi per solam rationem.

15.
2. Consect. Materia nō fit in diuidua per in diuidua differentiam, neq; forma, sicut nec cōpositū.

Præfens questio est de principio reali in diuiduationis cōpositi.

16.
3. Consect. Unitas propria materiæ nō est sola unitas formalis, sed unitas numerica.

Item habet a forma aliā unitatē, & formalem, & numericam.

In materia nuda cōsideram⁹ quasi speciem, & in diuidua cū suis proprijs unitatibus, formali, & in diuidua in diuidua distinctis re ipsa.

Iterū in materia informata consideramus speciem, & in diuidua cū alijs unitatibus, formali, & in diuidua distinctis re ipsa.

Confirm.

12.
1. Aduert. Individuum accipitur 1. pro individuo cū accidentibus.

Sic est ens per accidens.

Accipitur 2. pro 1. substantia vel natura in diuidua, seclusis omnibus accidentibus, etiā ipsa existentia.

Sic est ens per se.

Explicatur S. Thomas dicens in diuiduum accidere naturæ, id est, accidere nostro modo intelligendi quod sit hæc, vel illa.

Exemplum. In quest. de cōstitutione in diuidui sermo est de in diuiduo 2. modo.

17. *Ex Arist.*
duplex diuisio,
alia per formā
speciei: alia per
quantitatem.

Ex dictis addē
de diuisiones
ipforū indiui-
duorū, alia per
formas indiui-
duas, alia per
quātitatē.
Itē autē utrāq;
formā diuisio
materiæ per
suam causalita-
tem.

18.
4. Aduert.
Incomunicabi-
le vltimum, id
est, quod nulli
alteri commu-
nicatur.
Incomunica-
bile primū, id
est, i. pars indi-
uidua.

19.
5. Aduert.
Dubium, q. o-
modo materia
trahatur ad hy-
postasim, & v-
nitatē animæ
rationalis.

Caiet.

20.
1. Solutio.
Materia ab ani-
ma per hypostaticā proprie-
tatē habet vni-
tatem vltimā,
quæ est vnitatis
hypostasis.

Compositum
à materia sig-
nata habet vni-
tatē indiuiduā
naturæ.

Imò ipsa ani-
ma à materia
signata vt à
principio fina-
li habet vnitatis
formæ.

per formam cum vnitatem formali illius speciei, & vnitatem numericam indiuidui.

At verò hoc in loco explicandum est Aristot. assertum 3. Metaph. tex. 11. & 5. Met. tex. 12. vbi ait duplicem esse diuisionem, aliam per formam speciei, aliam per quantitatem: illa est diuisio essentialis, & formalis qua Angeli discernuntur; ista numerica, siue materialis diuisio, qua in specie eadem diuiduntur indiuidua. Sed vt constat ex dictis, alia diuisiones sunt istis addenda: nam ipsa indiuidua per formas indiuiduas diuiduntur quasi formaliter individualiter & substantialiter, vt ita dixerim: per quantitatem verò diuiduntur quasi formaliter accidentaliter. Et ante utramque formam diuiditur materia quasi materialiter substantialiter; quia sua causalitate materiali substantiali, qua formæ subijcitur, diuisa est ab alijs materijs, vt docuimus.

Adhuc prælibandum est ex dicendis in disputatione de supposito, quòd incomunicabile dicitur duobus modis, vel quòd est vltimum, & nulli alteri comunicatur, quòd est suppositum: vel quòd non est commune vniuersale, sed singulare, & indiuiduum; quo pacto materia prima est primum incomunicabile, hoc est, prima pars indiuidua: quamuis alia significatione sit comunicabilis supposito, vt postea elucidabimus.

Postremò explicemus quomodo materia prima trahatur ad hypostasim animæ rationalis; nam si ad hypostasim trahitur, necessariò deducitur ad vnitatem animæ, vt docet Tho. Caiet. 3. p. imò ad maximam vnitatem quæ est hypostasis; ergo cū indiuiduatio sit quædam vnitatis, potius forma hæc erit principium indiuiduationis materiæ, quàm vt materia sit principium indiuiduationis formæ rationalis.

Aduertamus tamen animam ad ea, quæ diximus; neque enim modò inquirimus vnitatem vltimam, quæ est suppositi, neque causam eius, quæ absque dubio est proprietas hypostatica: sed de vnitatem indiuidua naturæ còpositæ differimus; ergo illam quidem vnitatem suppositi habet materia ab anima rationali per hypostaticam proprietatem, quæ est propria animæ; istam verò vnitatem naturæ, habet compositum à materia signata, vt à primo principio indiuiduationis, & vnitatis: imò ipsa anima habet à materia signata tanquam à principio finali vnitatem formæ, vt cap.

A sequenti declarabimus; sed vnitatem hypostasis, quæ est vltima, habet materia ab anima rationali.

Præterea, etsi materia trahatur ad hypostasim animæ rationalis; tamē ex materia, & anima componitur perfecta hypostasis vnitatem quadam perfecta; cuius vnitatis principium primū est materia, licet principale sit forma: vtrumque enim simul euenit, vt materia trahatur ad imperfectam hypostasim animæ, quæ ordine naturæ antecedit còpositum; & tamē in còpositione hypostasis perfectæ; quæ est composita ex corpore, & anima, materia prima sit primum principium illius vnitatis perfectæ, & incommunicabilis. Et ita euincimus, vt materia sit principium primum, non solum naturæ indiuiduæ, sed indiuiduæ hypostasis compositæ, quæ ex materia, & anima rationali concreta est.

Responsio.

A Rgumentis respondere iam est facillimum. Et primum dicimus Auctores commemoratos in argumento primo non definisse singularia per accidentia communia, sed qualicumque descriptione indicasse; quia accidentia maximè faciunt nota singularia, & illa definitio conuenit solis substantijs singularibus; nam singularia accidentium non habent alia accidentia, quibus fiant singularia: sola ergò singularia in genere substantiæ per sua accidentia vtcunq; còmonstrantur. Et idcirco S. Tho. ait indiuidua addere accidentia, vt signa indiuiduationis, quemadmodum de quantitate diximus.

Ad argumentum primum respondetur concedendo, quòd singularia non differunt in essentia, vt docuimus; sed neq; differunt re: aliqua addita essentia, vt quoque exposuimus: quare non consequitur vt differant accidentibus, quæ extrinsecam sunt, sed differunt singularia re ipsa per hoc quòd sunt indiuidua essentia; logicè autem per differentias indiuiduas animo conceptas; at verò per materiam primam, tanquam per principium reale indiuiduationis.

Ad secundum respondetur quòd principium indiuiduationis non est vltimum, sed primum, quare ea opinio maximè distat à verò, quæ ponit existētiam principium indiuidui: illud enim est primum subiectum, & fundamentum; & existētia est

21.
2. Solutio.
Materia trahitur ad hypostasim, & vnitatem animæ imperfectam.
Est tamen primum principium perfectæ hypostasis, & vnitatis.

22.
Ad 1. argum.
Ad Auctores.
Singularia substantiæ per sua accidentia vtcunq; indicantur.

Vide 1. aduert.

23.
Ad rationem.
Respondetur ex 2. aduert.
Singularia differunt re: ipsa per hoc quòd sunt indiuidua essentia; logicè autem per differentias indiuiduas; per materiam verò, vt per principium indiuiduationis.

24.
Ad 2. argum.
Ex cap. 5. n. 6.

actus ultimus; nam & forma substantialis complet primò, & per se individuum; & tamen non dicitur principium individui, quia non est primum.

25.
Ad 3. argum.
Ad loca
Aristot.
Forma individua constituit hoc aliquid, & distinguit, sed cum dependentia à materia, ut à fundamento quo sustinetur.
Vide cap. 10.

Ad tertium responderet explicando prius quæ ab auctoritate Arist. afferuntur. Verum enim est quòd forma individua constituit hoc aliquid quod est individuum, cuius vnitas specifica, & numerica à forma est, ut docuimus; & similiter actus distinguit individua, & forma dat vnitatem numericam, ut ait Auicenna; sed omnia hæc præstat forma cum dependentia à materia, ut à fundamento quo sustinetur; & idcirco ea est individuationis principium primum. At verò cap. sequenti, plus quàm arguendo petitur, ostendimus, scilicet ipsam formam, quæ dat esse individuum, ut individua sit, habere à materia.

26.
Ad rationem.
Materia non est principium formale quod dat esse, sed principium materiale quod accipit esse, & hoc est primum.

Ad argumentum autem concedendum quòd forma dat esse individuum, & materia non dat esse individuum; materia enim non dat esse: sed non probè colligitur quòd materia non sit principium individui; consequitur enim benè quòd non sit principium formale, quod dat esse; est tamen principium materiale quod accipit esse, & hoc est primum: non enim inquirimus principium præcipuum individui, quòd est forma, ut arguementum probat; sed principium primum à quo ipsa forma pèdet, ut à primo, & hoc est materia.

Ad vtramque confirm. ex 5. aduert.

27.
Ad 4. argum.
Ad S. Tho.
explicatio de distinctione rerù essentiali, aut specifica, aut generica.
Ad 1. probatio nem eiusdem:
Forma non sequitur dispositionem materie, intellige in genere causæ finalis.

Ad quartum responderet adhibendo prius còmentarium doctrinæ S. Thom. nam eo loco probat materiam non esse principium distinctionis rerù essentialis, aut specificæ, aut genericæ: quòd luculentissimè probat illis argumentis, quæ de distinctione individua in specie eadem inualida sunt. Quòd enim ait, formam non sequi dispositionem materie, intelligit in genere causæ finalis: & ideo subijcit materiam potius sic disponi ad recipiendam formam: forma ergo est prior in intentione agentis; sed in executione materia antecedit, ut cap. sequenti declarabimus. Quòd autem ait, ea quæ sequuntur materiam ut causam primam, esse præter intentionem agentis; interpretandum est de intentione naturæ vniuersalis, cui accidunt individua: natura enim generationis ope intendit per se conseruare hominè; Petrum autem, & Paulum per accidens. Et ibidè indicat hæc quæ sunt per accidens, sc. individua, sequi materiam

Ad secundam.
Individua sunt præter intentionem agentis, sc. naturæ vniuersalis, cui illa accidunt.

A vt causam primam. Quòd verò ait materiam indigere distinguente alio, scil. forma, est quoq; verissimum, quia secundum vnitatem essentialis specificæ additam, quæ est pars entis perfecti, est vna in potètia, & indiget actu diuidente, ut docuimus. Vnde ipsa non potest esse principium essentialis distinctionis, quæ fit per actum; sed indiget potius actu distinguente. Longè igitur absuit à solertissimo ingenio Doctoris Sancti, ut non perstringeretur ijs argumentis, si illa probarent individua distinctionem non peti à materia, contra illius sententiã; quibus ille còprobauit non peti à materia essentialè distinctionem.

B Deinde ad argumentum respondendum est, quòd materia ante formam est res actu producta, & eodè modo est actu vna, ut supra exposuimus. Negatur autem illa consequentia. Materia est ens in potentia; ergo nihil habet actu nisi per formam; nihil enim actuale habet nisi per formam: id verò quòd est proprium materie, quòd est recipere formam actu, habere per se; & eodè modo est actu vna, vnitate materie, & potètiæ ante ipsam formam. Addendum quoq; non esse formaliter diuisam illis diuisionibus quas Aristot. tradidit, ut diximus in notatione; sed esse diuisam quadam individua, & materiali diuisione sibi propria secundum propriam vnitatem. Ad còfirmationem responderet similiter, quòd materia ante formam non est ens actu, ut declarauimus, quasi habens essentialitatem, aut existentiam; est tamen actu res producta, & actu res vna. Ad posteriorem confirmationem responderet, materiam actu productam neque essentialitatem, neque vnitatem habere, ut possit existere sine forma, quòd S. Thomas docet, & ex dictis antea constat: habet tamen vnitatem aliquam quatenus res quædam est, quam dicimus esse vnitatem propriam materie ante formam.

C Ad quintum iam diximus, materiam nudam esse principium plurius individuorum successione generationis; materiam verò ut est iam causa in actu recipiens istam formam sua causalitate materiali, esse principium istius individui determinatè; & utroq; modo materiam posse dici individuationis principium. Ad còfirmationem responderet materiam factam iam istius individui per causalitatem suam materiale, hoc est, per actualem receptionem formæ,

Ad tertiam:
ex 2. aduert. n. 16. & ex cap. 8. p. 4. n. 16. & 17.

28.
Ad rationem.
Materia ante formam est res actu producta, & actu vna vnitate materie & potètiæ.
Nihil autem actuale habet nisi per formam.

Additamentum ex 3. aduert.

Ad 1. confirm.

Ad 2. confirm.
ex c. 8. p. 3. n. 7.

29.
Ad 5. argum.
Materia ut est causa in actu, est principium istius individui determinatè.

Ad confirm.

ma), neque per Dei potentiam posse effici alterius individui: neque enim potest intelligi materia actu recipiens formam hominis istius, & quod non sit materia istius hominis, qua homo constet, & existat: bene tamen Deus in illo momento generationis potest occupare istam causalitatem materiae non producendo illam; tunc vero non erit principium istius individui, sed alterius cuius formam Deus intulerit materiae. Sed de his cap. sequenti vberissime disputabimus.

Ad sextum, & septimum iam diximus quantitatem nil conferre ad individuationem, sed duntaxat esse signum illius. Et item quod non haec quantitas necessario designet materiam, ut argumentum probat; sed haec, vel altera istius dimensionis: signum enim materiae, ut est individuationis principium, est quantitas in hac mensura, siue sit haec, siue alia; in alio vero sensu designatio materiae quae est causalitas illius, non est communis causalitas, sed haec, vel illa, ut sit principium proprium istius, aut illius individui.

Octauum argumentum nostras partes agit contra Thom. Caiet. & alios, qui crediderunt quantitatem aliquo modo conducere ad individuationem substantiae: nos vero dicimus esse duntaxat signum individuationis quod omni modo est posterius individuo, etiam secundum ordinem rationis, quo intelligimus materiam conferendo cum substantiali forma, & posterius cum quantitate.

Ad nonum per eadem responsum est; neque enim individuatione petitur a quantitate villo modo ut a principio, sed per illam demonstratur ut per signum. Ad confirmationem responderetur nos inquirere principium individuationis, quod est materia; causalitas vero materiae non est principium, sed principij causalitas: nam in rebus creatis causa, & principium idem sunt: quare causalitas sicut est ipsa ratio causa est etiam ratio principij. Rectissime ergo dicimus materiam esse principium individuationis; cuius principij ratio propria est materialis causalitas. Itaque materia in ipso exercitio causandi, nullo alio addito, est individuationis proprium principium. Neque ea causalitas materialis est accidens, quod ante formam non potest inueniri in materia. Ad secundam confirmationem responderetur, quod agens est principium ex-

traneum, & est principium, ut individuum fiat: nos vero disputamus de primo principio intimo; neque de principio faciendi individui, sed de eo principio quo individuum constat, & existit.

Ad decimum iam respondimus incommunicabile posse dici id, quod est singulare, & vnum. Et hoc sensu negamus materiam non esse incommunicabilem cum habeat propriam unitatem ante formam, ut diximus. Sed si incommunicabile usurpemus proprie, scilicet quod alteri communicari non potest, concedimus materiam non esse incommunicabilem, cum suo modo formae connexa communicetur supposito incommunicabili. Quo argumentum non probatur eam non esse individuationis principium, ut obseruauimus.

Ad vltimum respondendum est disputatione sequenti, ubi demonstrabimus quo pacto forma per materiam fiat individua, licet possit manere forma eadem, & per formam individuum idem mutata materia. Ibi etiam ostendemus quo pacto haec forma sit propria istius materiae, sicut haec materia signata propria est istius formae; quod est materiam esse principium non modo proprium, sed adequatum individuationis. Haecenus vero hoc solum egimus ut tueremur eam esse principium proprium, hoc est, istius individui designati principium. Sed superest tractanda pars altera cap. sequenti, utrum istud individuum speciatim additum sit huic materiae, ut illa sit principium individuationis non solum proprium, sed adequatum.

C A P V T X.

Individuatione formae substantialis necessitate a materia petenda est.

Hoc caput plures complectitur quaestiones, secundumque est in partes quatuor.

Prima pars: Forma individua, & designata ad agens naturale creatum referenda est.

Secunda: Materia designata est principium adequatum individuationis formae substantialis.

Tertia: Mutata materia per augmentum manet eadem forma, & individuum idem.

Quarta: Forma individua diuinam potentiam potest induci in quamcunque materiam eiusdem rationis.

principium intimum, & quo individuum constat, sed materia.

33. Ad 10. argum. ex 4. aduert.

34. Ad vlt. arg. & ad confirm. ex cap. seq.

improbat

improbat

30. Ad 6. & 7. arg. ex cap. 8. p. 4. n. 11. Ad confirm.

31. Ad 8. argum. similiter.

32. Ad 9. argum. per eadem.

Ad 1. confirm.

Materia est principium individuationis, cuius principij ratio propria est materialis causalitas.

Ad 2. confirm. Agens non est

P A R S P R I M A.
Forma individua, & designata ad agens naturale creatum referenda est.

Ratio dub.

Cum ab eodem agente, & virtute eadem activa possint derivari plures formae eiusdem speciei, verbi gratia, ab uno igne plures formae similes in specie eadem, est enim virtus agentis indifferens ad plura; fit locus disputandi satis amplius, unde id accidat, ut haec potius forma quam illa effluat ab agente: nam cum causalitas agentis occupet, & praecat causalitatem materiae, videtur non posse hoc discrimen attribui materiae, sed agenti.

Corroboratur.

Rursum, cum idem agens in eodem instanti, obnoxium iisdem influentijs, cumque omnibus alijs circumstantijs, in diversa materia diversam formam inducat; quare in hac materia istam, & non illam, in illa vero materia illam, & non istam formam efficiat, nulla ratio suppetit verosimilis: Nam si agens naturale operaretur liberè, ad voluntatem agentis posset hoc referri, quod pro libito eligit hanc formam, non illam; sicut artifex ad conficiendum parietem, ponit hunc lapidem, vel illum, ut vult.

1. Sent. tit. aduersa: Determinatione effectus quoad individuum esse à Deo.

Gregor. Nominales.

Tolet. 8. Ph. 9. 3.

Fons. 5. M. c. 2. q. 14. s. 3.

Conimb. 2. Ph. c. 7. q. 15.

Soar. in M. d. 19. sect. 1.

nti. 11. d. 22. sect. 2. n. 31.

Os. 4. n. 5.

Improbatur 1. ut dissentanea philosophia.

Quod natura agens, posita iam praeparatione materiae, sit indifferens, & ambigua, & impotens ut perue-

Quidam igitur hac ratione inducti, discrimen istud individuarum formarum ab agente eodem, quod scilicet inducatur hac forma cum potuerit induci illa, reducant ad voluntatem primi agentis. Et ita aiunt agens creatum concurrere ad speciem effectus, Deum vero ad individuationem effectus. Auctores huius sententiae nulli sunt, qui olim commemorantur, praeter Gregorium in 1. d. 17. q. 4. art. 2. & d. 35. q. 1. art. 1. & quosdam Nominales. Attriipiunt tamen sententiam nunc quidam doctores.

Haec tamen opinio non est è re philosophica, & falsitatis manifestè conuincitur. Philosophiae consentaneum non est referre phylicos omnes effectus ad liberam voluntatem Dei, nulla causa naturali eorum inuenta. Meditantur enim naturam agentem, posita iam praeparatione materiae, indifferentem ad inducendam hanc vel illam formam, absque vlla vi discernendi ambiguum potentiam, iuuari ab Auctore naturae Deo determinante indifferentiam illam ad hanc for-

A mam potius quam illam producendam. Et ita natura agens sua operatione non potest peruenire ad terminum propria vi ingenta; quod quidem est conuictum naturae, & dedecus. Et in hoc iterum erratur, dum causam universalem aiunt determinare particularem; cum potius causa communes, & universales per causas particulares, & subiectas determinantur. Sol enim indifferens est ad generandum equum, aut bouem: equus ad equum gignendum, & bos ad bouem habent definitam virtutem. Praeterea, nullus effectus eveniret naturaliter hic, & nunc, si coeuntibus causis omnibus naturalibus adhuc penderet effectus secundum ordinem naturae, à libera voluntate primi agentis; nam ille effectus cum his omnibus causis collatus, adhuc cum illis nulla necessitate connectitur, ut illi aiunt; ergo non est naturalis effectus. At verò iidem Doctores obiecta sibi difficultate cessant, neque respondendi viam sibi facere vilo modo queunt. Quomodo enim fit, ut ordine naturae seruato non possit iterum produci quod semel interiit, si individua forma designata non est ab agente creato, sed à Deo qui potest formam corruptam recuperare? Aiunt hoc quidem possibile, sed non decere ordinem naturae, quia esset confusio, & perplexitas. Nos verò non dicimus, corruptum reparari per naturam esse indecorum, sed esse aimus impossibile. Quod assertum esset falsum, si individuum corruptum, quod virtute diuina potest redire, sola ea virtute rediturum esset assistente causa naturali quoad speciem individui, quia diuinae virtuti, ad quam refertur individuatione ut aiunt, impossibile nihil est. Sed neque id indecorum esset, neque confusio, neque perplexitas, cum id quod attinet ad rerum ordinem ita praestetur per haec, sicut per illa individua, siue redeant, siue non redeant. Dicant ergo huius rei causam esse occultam; & hoc verum est, nesciri causam quae nulla est.

B Sed ut mittam rationes alias quibus rem istam tractabimus tom. 2. & de libero arbitrio difficultates maiores; certe isti auctores non vident diuidere se naturam specificam ab individua, ita ut illa sit ab agente increato, haec verò à creato: aiunt enim agens creatum concurrere ad speciem effectus, non ad individuationem

C Quod si agens naturale operaretur liberè, ad voluntatem agentis posset hoc referri, quod pro libito eligit hanc formam, non illam; sicut artifex ad conficiendum parietem, ponit hunc lapidem, vel illum, ut vult.

D Haec tamen opinio non est è re philosophica, & falsitatis manifestè conuincitur. Philosophiae consentaneum non est referre phylicos omnes effectus ad liberam voluntatem Dei, nulla causa naturali eorum inuenta. Meditantur enim naturam agentem, posita iam praeparatione materiae, indifferentem ad inducendam hanc vel illam formam, absque vlla vi discernendi ambiguum potentiam, iuuari ab Auctore naturae Deo determinante indifferentiam illam ad hanc for-

niat ad terminum propria vi, est dedecus naturae.

Improbatur 2. Cause communes per particulares determinantur, non e contra.

Improbatur 3. Sequitur nullum effectum evenire naturaliter hic, & nunc.

Improbatur 4. efficaciter.

Sequitur corruptum reparari naturaliter esse possibile.

Responsio.

Refutatio. Corruptum reparari per naturam non est solum indecorum, sed impossibile.

2. Refutatio. In dicta sententia indecorum quidem id esset.

Improbatur 5. Naturam specificam distinctam ab individuis esse effectum agentis singularis, paradoxum est plusquam Platonicum.

uidua tionem. At paradoxum est Platonicum, aut Platoni impositum, natura illa specifica distincta ab indiuiduis. Quod verò illa ipsa natura specifica sic distincta, sit effectus agentis singularis, nec Plato ipse, aut vllus hominum somniauit. Quod si non natura specifica, aut forma; sed indiuidua, & designata forma ab agente naturali profluit; hoc adhuc cogitandum est, vnde accidat vt hæc, non illa sit quæ profluit. Nam etiam hoc posito, quod necessarium est, scilicet agens producere hunc effectum virtute sibi insita quoad speciem, & quoad indiuiduationem; quia scilicet natura specifica, & indiuidua omnino res eadem est: superest dubium quare hoc indiuiduum producat potius quam illud, ab isto agente hic, & nunc?

Posito quod agens producit hunc effectum virtute sibi insita quoad speciem, & quoad indiuiduationem, procedit questio.

6.

2. Sentent. Soar. in Met. disp. 5. sect. 3. n. 31. & 10. 2. ad 3. p. disp. 44. sect. 6.

Refutatur. Positis omnibus circumstantiis, agens naturale est indifferens ad plures effectus, si admoveatur plura subiecta.

7.

3. Sentent. Refellitur. De actione, & effectu est eadem questio.

8.

4. & vera sent. in tit. asserta. Generans creatur determinatur ad hanc numero formam, non ab alio agente, sed à materia.

Alij hoc referunt ad circumstantias loci, vel temporis, vel ad oppositionem syderum, & influentias quibus agens particulare obnoxium operatur diuersa, nunc hoc, nunc illud. Et ita causa adæquata indiuidui designati, non est agens solum, sed cum circumstantiis. Sed adhuc his omnibus datis agens naturale est indifferens ad plures effectus, si admoveantur plura subiecta, vt igni cuidam plura ligna simul. Cum ergo his omnibus causis datis, idem ignis diuersas formas ingerat lignis diuersis, siue materijs lignorum; cur istam illi, & illam illi, siue istam in ista materia, & illam in illa; hoc querimus, huius discriminis rationem indagamus; à qua petenda est indiuiduatio formæ.

Reuocant hoc quidam ad actionem, produci enim aiunt hanc formam per istam actionem, & per illam actionem formam aliam. Sed de actione, & effectu eadem questio agitur: nam ab agente eodem possunt emanare actiones diuersæ solo numero distinctæ; quare ergo potius hæc actio, quam illa.

Dicendum ergo est discrimen hoc referendum esse ad materiam primam, per quam ipsum agens determinatur ad producendum potius hanc formam, quam illam. Itaque ipsum generans insita virtute producit hanc numero formam, non solum quoad speciem, sed in indiuiduo, nullo alio agente determinante; quia ipsa virtus naturalis agentis per materiam in qua operatur, ad hanc numero formam determinatur.

A Sed hoc apparet difficile esse intellectu: cum enim causa efficiens antecedat materialem; videtur fieri non posse, vt generans quod in genere causæ efficientis concurrit, determinetur à materia. Est igitur perspicacius attendendum, quod cum dicimus generans determinari per materiam, non est sensus quod agens aliquid accipiat à materia, quo eius virtus quæ erat indifferens ad producendas plures formas, determinata maneat ad producendam istam, non aliam; hoc enim falsum est: sed intelligimus ea quæ sunt ab agente, designari per materiam, tam ipsam actionem, quam formam per actionem productam. Et hoc modo agens determinatur per materiam quoad effectum: nam quia huic materiæ suapte naturam debita est hæc forma, & non alia; generans ad motum huic materiæ sic dispositæ non potest producere nisi istam formam, & non aliam; neque potest generare nisi hac numero generatione in ista materia subiecta: ergo quoad effectum indifferens agentis determinatur à materia.

C Explicatur hoc dilucidius: nam in virtute agentis ista indifferens non explicanda est positiuè, quasi sit virtus communis, quæ sit applicanda, & coarctanda alia virtute particulari ad hunc effectum, & illum; sicut virtus solis est communis ad generandum omne animal, & tamen ad singula generanda necessariū est particulare generans. Virtus autem agentis particularis est indifferens negatiuè, quia non est determinata ad vnum solum producendum; sed in singulis materijs est determinata ad singulas formas designatas, & ita non indiget causa alia effectrice determinante: quæ est non negligenda observatio; hoc enim vno videntur decepti, qui in re ista de veritate deciderunt.

D Sed adhuc videmur materiam præponere agenti in indiuiduatione formarum; siquidem à materia determinatur actio agentis, & forma per actionem producta. Occurrendum tamen est generationem, & formam geniti consequi materiam dispositam, non nudam, vt diximus; dispositio autem est à generante: vnde primum principium est ipsum generans quod disponit materiam. Hoc tamen responsum non satisfacit in productione ipsius dispositionis, quam non præcedit

9. Obiectio.

Solutio. Generantis determinatio per materiam, Declaratur 1.

Ea quæ sunt à generante, scilicet ipsa actio, & forma, designatur per materiam. Huic materiæ sic dispositæ suapte natura debita est hæc forma, & non alia.

10.

Declaratur 2. amplius. Virtus agentis particularis non est indifferens positiuè, quasi sit virtus communis ad generandum, vt virtus solis.

Est indifferens negatiuè, id est non est determinata ad vnum solum producendum. Vide c. 2. n. 29. & 32.

11.

Replica. 1. Responso, Materia sic disposita à generante, vt n. 8. determinat ipsam ad formam.

Non satisfacit in productione ipsius dispositionis.

2. Responſio. Materia cauſalitate ſignata a generante, determinat ipſum ad formam.

3. Responſio præcipua.

In indiuiduatione formæ utrumq; principium eſt primum, ſc. materia, & efficiens. Hoc eſt ſimpliciter prius: Illud eſt i. cōiunctū, ut p. 2. hoc i. extraneum.

12. Aristot. 1. locus.

2. locus.

S. Thom. multa loca affirmantia agens naturale eſſe determinatū ad vnum.

Explicatio.

Refellitur. Eadem ratio eſt de determinatione ſecundū ſpeciem, & indiuiduū.

Idem docet, libertatē eſſe ad multa, naturam ad vnum.

1. locus.

2. locus.

3. locus.

præcedit aliā diſpoſitio, ut poſtea dicemus de indiuiduatione accidentiū. Præterea, ipſa cauſalitas materialis, quam conſequitur generatio, & forma geniti, eſt effectus generantis: quare generans eſt cauſa prior quàm materia, quæ ſuam cauſalitatem habet à generante. Deniq; id quod eſt præcipuum, eſt materia ſit principium indiuiduationis formæ, tamen generans eſt quoque illius principium modo iam declarato, quia determinatum eſt ſuapte natura ad hanc formam in hac materia: principium autem efficiens, quod coaptat materiam formæ, ſimpliciter eſt prius quàm principium materiale. Quare primum principium indiuiduationis eſt agens, ſed illud eſt extraneum.

Confirmatio.

QUOD indiuiduatio ſiue ſingularitas effectus reuocanda ſit ad effectricē cauſam ſingularē creatam docet Arist. lib. 2. Phyc. tex. 39. Nam cum nos admoneat coaptandos eſſe effectus ſuis cauſis. Præterea (inquit) generum genera, & ſingulorum ſingula, ut ſtatuaris ſtatua, & hic huius. Ergo hic ſtatuaris non eſt cauſa ſtatua, ſed huius ſtatua. Et idem docet Philoſophus lib. 5. Metaph. tex. 3. Hæc eadem eſt doctrina S. Thom. multis in locis, i. p. q. 19. art. 4. & q. 41. art. 2. Et lib. 2. contra gentes, cap. 23. Et lib. 3. cap. 99. & q. 3. de potentia art. 13. & 15. Quibus locis affirmat agens naturale eſſe determinatum ad vnum: quod eſt poſſit explicari, eſſe determinatum ad vnum ſecundum ſpeciem: eadem ratio perſuadet, eſſe determinatum ad vnum indiuiduum, iuxta ſubiectam materiam, ut expoſuimus; quod inſinuat S. Thom. i. p. q. illa 41. art. 2. dicens, eorum eſſe voluntatem quæ poſſunt ſic, vel aliter eſſe; quicquid enim in effectū eſt indeterminatum, eſt liberum: naturalis autem effectus variari non poteſt, ſed eſt determinatus: ergo à naturali agente neceſſariò deriuatur determinatus effectus, non varius, aut vagus. Et q. 47. art. 1. ad 1. cum de hoc ipſo diſputaret, ait Deum eſſi ſit vnus, poſſe operari multa, quia operatur per voluntatem liberam, quæ non eſt determinata ad vnum. Et q. 116. art. 1. effectum per accidens reuocat ad cauſam

A liberam, quia natura intendit vnum, & illud vnum intendit per ſe: effectum autem conuinctum qui eſt per accidens, non intendit natura; aliàs intenderet multa; ergo is effectus referitur in cauſam liberam, quæ eſt multorum. Cum ergo effectus ſingularis ſit intēſus à naturali agente, & illud non intendat multa, ſed vnum; neceſſe eſt ſingulariter agēs hoc eſſe determinatum ad hunc effectū in hac materia; & non eſſe indifferens ad multa in materia eadem; quia natura eſt ad vnum, & libertas ad multa. Et lib. 5. Metaph. tex. 3. ſect. 4. in effectū eodē ſolum ordinem rationis cōſiderat; cum dicatur ſtatuaris cauſa ſtatua; & hic ſtatuaris huius ſtatua; ergo ſublato ordine rationis, hic ſtatuaris nullo modo eſt cauſa ſtatua, niſi quia eſt huius ſingularis ſtatua artifex. Legito Caietanum, & Ferrar. locis recitatis i. p. & contra gent. Et hæc eſt nota Philoſophis, communisque ſententia.

P A R S S E C V N D A.

Materia designata eſt principium adæquatum indiuiduationis formæ ſubſtantialis.

DE indiuiduatione formæ per materiam præcipua eſt huius capitis diſputatio. Sunt qui hanc inſcientur vel etiam eo ſolo argumento, quod materia eſt extra formam; principium autem indiuiduationis eſt intrinſecum rei indiuidua. Illud quidem verò aſſerunt; liquet enim formā eſſe extra materiam; ſed hoc ſecundum falſū, & ſine cauſa aſſeuerant: quod notauit S. Thom. quæſt. vnica, de anima ar. 3. ad 13. docens principia indiuiduationis formarum non eſſe de eſſentia earum, hoc eſt, non claudi in ipſis formis; ſed hoc ſolum compertū eſſe in cōpoſitis, in quibus materia quæ eſt principium indiuiduationis, eſt pars eſſentialis compoſiti. Nos ergo inquiremus principium reale indiuiduationis, & comprobauimus ipſum generans eſſe principium primum illius, quamuis ſit extra formam, & compoſitum; nunc inueſtigamus principium indiuiduationis conuinctum, quod eſt materia, etiamſi extra formam ſit.

Dicendum igitur primò id quod ex phycis principijs conſtat clariffimè, materiam

4. locus.

Caiet. 2.

Ferrar. 2.

1. Sent. tit. op.

poſita.

Soar. in Met.

diſp. 15. ſ. 6.

Argum. quod

materia eſt ex

tra formam.

Reſponſio.

Ex S. Tho.

Principia indi

uiduationis for

marū non ſūt

de eſſentia ear

rum.

8

Queſtio præ

ſens de princi

pio indiuidua

tionis coniu

cto.

2.

De forma ge

nerabili.

1. Aſſertio.

Materia est principium individuationis huius forme. Probat.

1. 3. 2. Assertio. Materia signata est principium individuationis huius forme proprium. Probat.

Prius forma redditur in diuina quam compositum.

4. Circa hanc assertionem difficultas: In materia signata, quidnam sit proprium huius forme.

Resolutionis pars. Non hanc materia nuda, sed sola designatio materix, seu causalitas materialis est propria huic forme.

Ratio.

5. Pro declaratione aduert.

Has dispositiones in materia sequitur hęc forma, illas illa, vt terminus extrinsecus motus.

materiam esse principium individuationis formarum substantialium, quę de materia educuntur: quod enim est principium cuiusque rei, est principium unitatis illius; neque res vlla producit in specie, sed in individuo: sed forme substantiales materiales producantur de potentia passiva materix: ergo eadem materia quę est principium reale forme substantialis, est principium reale individuationis eius. Et adhuc non loquimur de materia signata.

Sed quoniam materia est principium quoddam commune, de quo possunt educi multe forme specie, & numero diuersę; agenda iam est de materia signata, quę est principium individuationis proprium. De qua illud etiam certum est, eam esse principium individuationis forme proprium; cum enim materia sit causa compositi per hoc quod est causa forme; prius materia subijcitur forme, vt principium individuationis illius, quam composito: materia ergo quę est proprium principium individuationis compositi, est quoque principium proprium individuationis forme; prius enim forma redditur in diuina quam compositum.

Iam inde emergit difficultas studiosius tractanda in materia signata, quę est proprium principium individuationis forme, quidnam sit proprium, an sola designatio materix, quam dicimus esse ipsam causalitatem materialem; an ipsa quoque materia propria sit; ita vt sola hęc pars materix, quę designatur, potuerit subijci isti forme? Quod hęc materia non sit propria huic forme, scitum est, cum sit contingens eam ad moueri huic agenti, & potuerit alio loco esse agenti alteri subiecta: sola ergo causalitas materialis est propria huic forme: & cum sint multe causalitates in materia, quia modò subijcitur huic forme, modò alteri; adhuc alia causa querenda est prior, ob quam hęc causalitas materialis sit in ista materia; & illa erit principium individuationis forme.

Aduertendum igitur est id quod ex physicis disciplinis antea admonuimus, generationem naturalem non accidere nisi in materia disposita; quia agens naturale de potentia proxima, hoc est, disposita, producit formam geniti: confitendum igitur est formam geniti esse coniunctam cum materia iuxta dispositio-

nes precedentes; quia has dispositiones sequitur hęc forma, illas illa, cum quibus forma comparatur vt terminus motus. Causalitas autem materialis qua materia designatur, fortè non est effectus dispositionum, sed solius generationis; est tamen cum illis connexa, quia per hoc quod generans disposuit materiam his dispositionibus, ipsum generans inducitur hanc formam, efficit in materia hanc causalitatem, qua illam subijcit huic forme.

Nihilominus tamè dispositiones precedentes non sunt principium individuationis forme geniti, de quo querimus: tum quia non sunt coniunctę cum illa, cum antecedant tempore, & in instanti generationis iam non extent; tum maximè, quia forma non fit de dispositionibus, sed de materia disposita, tanquam de termino extrinsecò, vt iam declarauimus: & de materia designata, tanquam de intrinsecò principio; & ideo materiam designatam dicimus principium individuationis absolutè, & simpliciter, etsi agens quoque, & dispositiones agentis concurrant ad individuationem forme. Dispositiones ergo precedentes maximè conducunt ad individuationem forme geniti.

Verum etsi confiteamur materiam hanc nudam non esse proprium principium individuationis istius forme, quia potuit esse in loco alio, & subijci alteri agenti, & recipere aliam formam; tamè hęc ipsa materia necessariò continetur in isto principio individuationis: ita vt etsi materia ista non sit necessariò principium istius solius individuationis; tamen ista individuatione necessariò pendeat ab hac materia, quia si esset alia, præcessisset sub alia forma substantiali, & alijs dispositionibus præpararetur; accidentia enim disponenda sunt in diuina per subiectum in quo sunt, vt docebimus. Itaque materia non est propria isti designationi, sed isthęc designatio est propria huic materie; quia in materia alia, esset alia dispositio, & designatio alia: est ergo hęc numero materia necessarium principium istius individuationis; sed ipsa materia nuda non est principium proprium: materia verò designata non solum est principium necessarium, sed etiam proprium istius individuationis.

Per hoc quod generans disposuit materiam his dispositionibus, ipsum efficit in materia hanc causalitatem ad recipiendam hanc formam.

6. Dispositiones precedentes non sunt principium individuationis forme geniti.

1. Ratio. 2. Ratio precipua.

Materia designata cum sit intrinsecum principium, dicitur principium individuationis simpliciter.

7. 2. Pars.

Hęc materia nuda licet non sit principium istius solius individuationis, seu istius solius forme proprium, tamè est necessarium principium individuationis istius forme, vt p. 1. n. 9. & 11.

Materia non est propria isti designationi, sed isthęc designatio est propria huic materie.

Atqui

8. 3. Assertio. ex dictis cōse-
ctaria. Materia signa-
ta est principium
adæquatum in-
diuiduationis
formæ genera-
bilis.

Ostenditur. Materia signa-
ta per hoc ipsū
signatur, quod
huic formæ, &
nulli alteri sub-
ijcitur.

9. Summariam
duarum præce-
dentium con-
clusionum, &
resolutionis in-
terposite.

10. Coroll.
In formis in-
diuiduis diffe-
rentiæ indiui-
dur à materia
designata deri-
uantur. Consonat pro-
loquium Tho-
mistarum.

11. Quæstio an
idem dicendū
in compositis
indiuuis?
1. Sent. negās.
Scot.
Durand.
2. Sēt affirmās.
Caiet. cum
alijs Thomi-
stis. Consonat do-
ctrina cap. 3. p.
1. n. 3.

Atquē ex iisdem præmissis colligimus manifestè, materiam signatam non solū esse principium indiuiduationis propriū, sed adæquatum; quoniam forma geniti coniungitur necessariò cum dispositio- nibus præcedentibus, ita vt non possit ex materia sic disposita educi alia for- ma, sed hæc: Materia autem signata per hoc ipsa signatur, quod huic formæ, & nulli alteri subiicitur; ergo materia sig- nata, & forma adæquata sunt, vt neque materia sic subiecta possit informari a- liā formā, nec ista forma educi, nisi de ista materia signata, propter dispositio- nes præcedentes. Loquimur autem de potestate indita naturis rerum.

Igitur quoad ortum rerum, de quo nunc disputamus, iam habemus princi- pium adæquatum indiuiduationis for- matum substantialiū in lucem deprop- tum, scilicet materiam signatam. Et duo sunt quæ colligimus; primum, hanc ma- teriā eandem numero vnitatem sibi pro- pria, de qua disputauimus, esse intrinse- cè inclusā in principio istius indiuidua- tionis formæ, quia non erit hæc designa- tio nisi in hac materia, hoc est, in hac parte materiæ distincta ab alijs sua vni- tate propria. Secundum, materiam de- signatam esse principium non solūm proprium, sed adæquatum formæ sub- stantialis.

Corollarium verò est, quod si in con- sideratione Metaphysica, aut Logica, in formis meditemur differentias indiui- duas, illæ à materia designata deriuantur, quasi à principio, vnde forma indi- uida procedit. Et ita aiunt frequentè Thomistæ; formam indiuiduari per or- dinem ad materiam, quod est formam intelligi indiuiduam cum isto ordine, à quo petitur indiuidualis differentia ip- sius formæ. Sed illud principalius, quod rei philosophicæ interest, cōstituendum est, materiam esse reale principium indi- uiduationis formæ.

Per hæc quoque illa quæstio dirimen- da est, vttrum non solūm in formis, sed in ipsis indiuiduis cōpositis differentia indi- uidua sumantur à materia? Nam Ioā- nes Scot. à forma illam petit; cum quo videtur consentire Durand. Thom. verò Caiet. & alijs Thomistæ contendunt esse petendam à materia, vt & nos antea docuimus, idcirco etiam negantes has dif- ferentias indiuiduas dicēdas esse essen-

At tiales. Dissidium hoc tamen facile sedatur: nam à forma quidē sumitur hæc differentia, vt à formali distinguente, munus enim differentia, & formæ idem est, scilicet distinguere: sed quia multi- tudo formarum à materia oritur, philo- sophericè dicitur eas differentias à mate- ria peti, iuxta Aristotelis sententiā, qui diuisionem essentialē refert ad formā; quia forma dat speciem; materia indi- uiduationem: quamuis forma indiuidua formaliter indiuidualiter distinguat, vt antea obseruauimus.

Reliquum est vt differamus de indiui- duatione animæ rationalis, quæ sicut de materia non fit, ita neque materiā po- test habere indiuiduationis principium, quod obseruauit S. Thom. 1. lib. contra gent. c. 75. & c. 81. & in 1. d. 8. q. 5. art. 6.

In superioribus constituimus, animā rationalem secundum quod informat corpus, esse quoque effectum materiæ, & pendere à materia: quapropter haud dubiè secundum hoc ipsum materia erit principium indiuiduationis animæ. Sed si inspiciatur penitus res ista, hoc asserto nihil indicatur indiuiduationis animæ, prout est res quædam subsistens, sed prout est forma corporis; quod est indiui- duati causalitatem animæ per materiā, non verò ipsam animam. Ergo ex ista indiuiduatione solū colligitur quod anima in hac materia designata habeat hanc causalitatem indiuiduam; sed non consequitur vllō modo, vt propter indi- uiduationem causalitatis suæ, ipsa ani- ma sit indiuidua.

Thomistæ interpretantur, animā in- diuiduari per ordinem ad hanc materiā designatam. Sed hoc est indicare causam differentia indiuidualis, quæ est causa cognoscendi, scilicet in ordine ad hanc materiā; ille enim ordo non est causa realis indiuiduationis animæ. Præterea non indicant, quare hæc anima ordinetur potius ad informandam hanc mate- riam, quàm aliam.

Primum constituimus materiam sig- natam esse principium reale, & materia- le indiuiduationis animæ rationalis se- cundū quod illa informat corpus; quod est, materiam esse principium reale ipsius causalitatis indiuidua, qua anima infor- mat; sed nullo modo materia est princi- pium materiale ipsius animæ, cum de materia non fiat.

Secundo

Conciliatio vtriusque sent. Hæc differentia sumitur à for- ma, vt à distin- guente formali indiuidualiter.

Sumitur à materia, vt à principio mul- titudinis for- marum.

12. De anima ra- tionali, 1. Præsciendū.

Prout est res subsistens non habet materiā suæ indiuidua- tionis princi- pium.

S. Thom. 2. Præsciendū, iuxta tradita cap. 8. p. 1. n. 25. Prout infor- mat corpus, ha- bet materiā, &c.

Iuxta tradita ibidē explic. vt idē sit, atq; esse materiā, principium cau- salitatis ani- mæ.

14. Thomistarum proloquium. Explicatur.

15. 1. Assertio. vt in 2. præsciē- do.

...

16.

2. Assertio. Materia signata est principium reale finale individuationis anime rationalis.

Ostenditur. Anima appetit materiam.

Declaratur. Materia dicitur non proprie finis, sed medium ad finem.

S. Thomae

1. locus.

2. locus.

17.

Difficultas de principio proprio, & adaequato finali individuationis anime rationalis.

18.

Resolvit ea 3. assertio. Materia signata est eiusmodi principium illius anime.

1. Ratio. Causalitas anime, quae est vna adaequata, si cuti & effectus formalis, naturaliter pendet ab hac materia signata.

Confirm. Ipse est formalis individui anime pendet ab hac materia signata in instanti generationis.

Secundo loco decernimus materiam signatam esse principium reale, non materiale, sed finale individuationis ipsius anime; quia anima est pars hominis, & appetit materiam, quam informat; ergo materia in genere causae finalis est prior, & principium individuationis anime; quod enim est principium rei cuiuspiam, est quoque individuationis eius principium. Materiam autem dicimus non proprie finem, sed medium ad finem, quod etiam concurret in genere causae finalis: expetit enim anima materiam propter se ipsam; quia in materia est perfectiori modo quam extra illam, ut docet S. Thom. 1. p. q. 82. art. 1. in corp. Et hac ratione interpretandum est, quod docet in 1. d. 8. q. 5. art. 6. animam individuari per corpus, scilicet tanquam destinatum ad corpus.

Sed hoc asserto nihil adhuc commonstravimus de principio proprio, & adaequato ipsius anime rationalis: nam ut materia est communis multis formis, quas respicit, ut finem, ita anima rationalis poterit esse communis multis materijs signatis, etsi materiam signatam respiciat, ut medium ad finem.

Ad huius dubij dissolutionem sunt nobis duo advertenda. Primum quod unaquaeque forma unam habet causalitatem individuanam sibi adaequatam; vna enim albedo unum album, & vna anima unum hominem constituit: quapropter sicut effectus adaequatus est vnus, ita & causalitas formalis vna est, & adaequata. Cum ergo causalitas istius anime dependeat naturaliter a materia designata; iam propter id destinatur anima ad hanc materiam designatam; quia naturae ordine servato non potest in alia materia exercere suam causalitatem, quae causalitas pendet, ut diximus, ab ista materia designata. Dirigitur ergo anima hac ad istam materiam, ut ad finem, & est finis adaequatus, & eodem genere causae finalis, adaequatum principium individuationis anime. Confirmatur hoc clarius, quia ipsi effectus formales anime, scilicet hoc esse corporeum, hoc esse animatum, hoc esse sensibile, pendent ab hac materia signata in instanti generationis; ergo ex parte finis, ut anima rationalis praestet hos effectus, respicit hanc materiam signatam; ita ut non possit in hac materia signata alia anima induci, ut

A la natura.

Alterum advertendum est, quod minus negari possit: est enim finis cuiusque rei eius operatio; accidentia autem materialia sunt quaedam dispositio ad operationem anime, ut docet S. Thomas 1. 2. q. 74. art. 4. ad 3. ergo ea accidentia quae disponunt ad operationem debitam huic anime, sunt propriae dispositiones materiae, in quam haec anima est inducenda. Et confirmatur, quia potentiae sensibiles fiunt de materia disposita, haec autem potentiae sunt propriae huic anime; ergo haec anima respicit, ut finem, siue potius, ut medium ad suam operationem, hanc materiam designatam; imo hoc ipsum temperamentum qualitatum est suo modo debitum huic anime, quod temperamentum coniunctum est consequentia quadam naturali cum materia designata, quae fuit simili temperamento disposita.

Materia ergo signata est adaequatum principium materiale individuationis omnis formae substantialis, & adaequatum principium finale individuationis anime rationalis; a quo principio petuntur individuae differentiae cuiuscunque formae individuae.

Confirmatio.

Quod forma individua fiat per materiam testatur Aristot. 1. d. 8. in locis, quibus affirmat materiam esse individuationis principium. Nam specie accipit a forma, individuum a materia: ergo in ijs quibus formae differunt individualiter, differunt per materiam; nam per se ipsas differunt specie: quod aperte docet Philosophus lib. 1. de caelo, tex. 92. Aliud est esse circulo, & aliud huic circulo: & illud quaedam forma, haec autem forma in materia. Itaque hic circulus quod est individuum, ad circulum quae est species, addit materiam, quae est individuum. Et eadem est ratio de omnibus formis, quae in materia sunt; ut per eam fiant individuae. Haec est sententia expressa S. Thomae, 1. p. q. 3. art. 2. ad 3. Et idem indicat q. 50. art. 4. At vero 3. p. q. 37. art. 2. tam substantiales, quam accidentes formas docet individuari per materiam, siue subiectum in quo sunt. Hoc idem docet in 1. d. 8. q. 5. art. 2. ad 4. & 6. & in 4. d. 12. q. 1. art. 1. Quod idem

19.

2. Ratio. Accidentia signata materia sunt quaedam dispositio ad operationem, atque adeo ad finem anime.

S. Thomae. Confirm.

Potentiae sensibiles quae sunt propriae huic anime fiunt de materia disposita.

Imo hoc ipsum temperamentum est suo modo debitum huic anime, & est connexum cum materia designata.

20.

Sumarium huius 2. partis.

21.

Forma generabilis individua fit per materiam, ut n. 2.

Aristot.

S. Thomae.

Formae substantiales generabiles, & formae accidentes individuatur per materiam, siue subiectum, idem

idem asseuerat haud dubie lib. 1. contra gent. cap. 21. Et opusc. de ente, & essentia cap. 2. Et opusc. 32. q. 14. ait formas individualiter multiplicari per materiam; quod est fieri in diuiduas, ut pote numerabiles per materiam. Docet etiam formam finiri per materiam 1. p. q. 7. art. 1. & q. 44. art. 2. & in 1. dist. 43. q. 1. art. 1. & quodlib. 3. q. 3. Cum autem ipsa forma sit terminus speciei, & secundum speciem finiat materia, ut in eisdem locis S. Thomas docet, non potest finiri per materiam nisi individualiter, quia sit in diuidua per illam. Cui sententiae facile suffragantur ij, qui materiam aiunt esse principium in diuiduationis substantiae; quos antea commemorauimus.

At vero animam rationalem non in diuiduari per materiam, quia non fit de materia, explicat S. Thom. in 1. d. 8. q. 5. art. 2. ad 6. & lib. 1. contra gent. cap. 75. & 81. Ita tamen, ut ipsa in diuiduatio animarum sit propter materiam receptivam illarum, ut multis in locis differit Doctor Sanctus.

PARS TERTIA.

Mutatam materiam per augmentum, manet eadem forma, & in diuiduum idem.

DE conseruatione rerum naturalium, assurgit maior difficultas: cum enim idem principium in diuiduationis videatur attribuendum rebus, dum oriuntur, & durant; res autem duratione mutant materiam; necessarium esse videtur, ut materia quae transiit in rerum duratione, non sit principium in diuiduationis illarum, in ipsarum ortu.

Ad enucleandam veritatem considerandum est, formas materiales quasdam esse diuisibiles, quasdam in diuisibiles. Diuisibiles sunt omnes formae rerum insensibilium: & formae etiam animatarum quae sensu carent, diuisibiles sunt, ut planta: imo sensu vigentium quaedam sunt, quae diuidi possunt, ut imperfecta animalcula; quae ideo dicuntur fecunda, quia partes factae adhuc viuunt superstiti parte animae. Aliae sunt formae in diuisibiles, scilicet animae perfectorum animalium. Formae autem diuisibiles, sicut in se ipsis habent partes quibus possunt diuidi, ita et partes coequantur parti-

bus materiae; etenim illa quoque in se ipsa habet partes in diuisibiles: verò forma cum partes non habeant, non coequantur partibus materiae partialiter, sed adaequatè adsumt singulis partibus materiae, & toti materiae, ut antea obseruauimus.

Est tamen in formis diuisibilibus discrimen, quia quaedam habent partes heterogeneas, siue dissimiles, quaedam verò homogeneas, & similes; v. g. in planta ea pars formae quae constituit radicem, informat partem materiae sic dispositae; & pars formae, quae constituit stipitem, aut ramum, informat aliam partem materiae aliter dispositam: quia haec formae

substantiales plantarum, & scitilium, non solum habent partes diuisibiles, sed eas habent dissimiles substantialiter, quae sibi vendicant dissimilem dispositionem accidentariam in materia; & materiam signatam sic, vel sic, secundum partes diuersas. Aliae verò formae diuisibiles quae habent partes homogeneas, & similes, non exigunt in partibus materiae diuersam dispositionem, aut modum causandi materialem diuersum; sicut in ijs omnibus partibus formae, modus causandi est idem, & effectus formalis idem. Nam forma ignis duntaxat constituit idem: forma autem plantae vna, & eadem constituit secundum partem sui radicem, secundum partem aliam constituit stipitem, aut ramum; hi autem effectus formales diuersi, quod est esse radicem, aut stipitem, continuatione partium sunt vni, scilicet arbor. Et partes formae, & materiae secundum hos effectus distinctae, sunt etiam continuatione partium vna materia, & vna forma. At verò vbi forma est in diuisibilis, esse caput, & esse manum, sunt effectus solae materiae diuersi, quia forma substantialis est in his partibus in diuisa.

Mittimus quaestionem de formis partium in animalibus perfectis ijs, qui volunt esse formas substantiales distinctas, quod tamen absurdum esse censemus. Sed hoc vnum volumus, quicquid de illa quaestione decernatur, formam in diuisibilem, etiam in partibus dissimilibus, ut in capite, & manu, non habere partes, quas certe habent formae diuisibiles.

Deinde obseruandum est, quod augmentum quodvis substantiae est quaedam particula generationis, quae dicitur ad generationem, quia additur pars substantiae genito,

genito.

Posteriores partibus caret.

Formae diuisibiles alie habent partes heterogeneas.

Haec secundum partes materiae diuersas vendicant dissimilem dispositionem, & materiam signatam sic, vel sic.

Aliae habent partes homogeneas.

Haec non vendicant diuersitatem dispositionum, aut causalitatis materialis.

Priorum effectus formales diuersi, & partes heterogeneae, continuatione sunt vni.

Vbi forma est in diuisibilis, esse caput, & esse manum sunt effectus solae materiae diuersi.

Sed de formis partium in animalibus perfectis, absurdum iudicatur.

2. Praenotandum.

Idem

Forma finitur per materiam.

Idem.

Non potest finiri per materiam nisi individualiter.

24.

Animarationalis non in diuidatur per materiam.

Idem.

Eius in diuiduatio est propter materiam receptivam ipsius.

1. Ratio dicitur.

Res duratione mutant materiam.

2.

1. Praenotandum. Formae materiales aliae diuisibiles, ut lapidum, plantarum, scitilium.

2.

Aliae in diuisibiles.

Priorum partes coequantur partibus materiae.

for bil
ind
& a
nim
fecto
ta e
ria f
nera
Pr
ex ide
tinuit
Pro
ex ide

Iuxta tradi-
ta de genera-
tione rerum,
In adgenera-
tione materia
augmēti est in
diuiduationis
principium.

genito. Eodem ergo modo quo diximus
in generatione rerum, materiam signa-
tam esse principiū indiuiduationis for-
mæ geniti; adhuc affirmamus in adgene-
ratione, siue augmento substantiæ, illius
particulæ quæ additur materiam esse
indiuiduationis principiū; videlicet non
materiam eandem, sed materiam addi-
tam.

5.

Vbi forma est
diuisibilis, vni
uersim pars ad
dita formæ ha-
bet indiuidua-
tionis princi-
pium adæqua-
tum equa par-
te materiæ sig-
natam.

Est tamen discrimen, nam vbi forma
est diuisibilis, parti materiæ additæ in
augmento, additur æqua pars formæ,
cuius partis formæ indiuiduationis prin-
cipium adæquatum, est æqua pars mate-
riæ signata: quare eodem prorsus modo
in augmento substantiali, pars materiæ
est principium indiuiduationis partis
formæ, sicut in generatione tota mate-
ria totius formæ. Quod etsi forma sub-
stantialis habeat partes heterogeneas, si
tamen sit forma diuisibilis, adhuc pars
materiæ parti formæ respōdet; cum hoc
addito, quod materia dissimili disposi-
tione præparata, & in instanti augmen-
tationis designata diuersa causalitate
materiali, subiicitur partibus formæ
dissimilibus: vt facile cernere sit ma-
teriam signatam etiam in partibus ad-
ditis, esse indiuiduationis principium,
siue forma diuisibilis habeat partes ho-
mogeneas, hoc est similes; siue heteroge-
neas, id est, dissimiles.

In forma ha-
bete partes he-
terogeneas ad-
dendum de dis-
simili disposi-
tione, & causa-
litate, vt n. 3.

6.

Difficultas in
forma indiuisi-
bili.

De formis indiuisibilibus non eodem
modo licet nobis philosophari; quia ad-
dita parte materiæ in augmento sub-
stantiali, non additur pars formæ, cum
forma non habeat partes: quare vide-
tur quod ibi materia non sit indiuidua-
tionis formæ principiū; ergo formæ in-
diuisibiles in duratione sua non indiui-
duantur per materiam.

1. Responso.
Illius formæ
indiuiduatio
in duratione,
& augmēto a-
nimantiū per-
fectorū deriua-
ta est à mate-
ria signata ge-
nerationis.

Ad hoc argumentum possemus per-
misso antecedente negare consequen-
tiam; cum enim indiuiduum animal in
tota sua duratione sit idem, continuitate
quadam partium materiæ successiuarum
per augmentum; eius vnitas ab or-
tu, siue natiuitate petenda est, in qua
ostendimus formam per materiam indi-
uiduari; & ita in duratione animan-
tium perfectorum indiuiduatio formæ
deriuata est à materia signata, quæ fuit
generationis illorum subiectum. Et hoc
iterum probatur non solum ex identi-
tate indiuidui, sed ex identitate ipsius
formæ indiuiduæ; hæ enim formæ, quæ

5. Probatur 1.
ex idētitate in-
diuidui per cō-
tinitatē, &c.
Probatur 2.
ex idētitate ip-

A diuidi non possunt, quia non habent
partes, in ipsa generatione totius se-
mel oriuntur indiuisæ, & eadem vnita-
te indiuisa perseverant: cum ergo prin-
cipium illius vnitatis, sit materia desig-
nata in generatione; etiam in duratio-
ne, & augmento animantis, indiuidua-
tio formæ reuocabitur ad materiam sig-
natam generationis.

siue formæ in-
diuiduæ.

Verum in his quoque perfectis ani-
mantibus monstrabimus, materiam
augmento additam esse principium ad-
æquatum indiuiduationis formæ. Ad-
uertendum enim est, has formas indiui-
sibiles, quæ à materia pendent, à tota
materia sibi subiecta pendere, & à sin-
gulis partibus materiæ secundum esse
proprium indiuidui; sed non pendere
à singulis totaliter. Illud primum, quod
pendeant ex formæ ab omnibus parti-
bus materiæ sibi subiectæ, explicatur;
cum enim sint indiuisibiles, esse indi-
uiduum formæ equiæ verbi gratia, est
vnum indiuisum; ergo si pendet à tota
hac materia, à singulis partibus pendet
totum; sicut totum illud esse cum singu-
lis partibus coniungitur. Quod si loqua-
mur de partibus homogeneis, non ma-
gis pendet ab his, quam ab illis; licet
magis pendeat à corde, quam à manu,
vel pede, quæ sunt partes heterogeneæ;
sed hæ quoque partes heterogeneæ ex
homogeneis concretæ sunt, de quibus
iterum dicimus, quod anima non magis
ab his, quam ab illis pendet. Explica-
tur secundum, quod anima brutorum,
verbi gratia, non pendeat à singulis
partibus totaliter; quia ablatâ particu-
lâ manet tota anima superstes, quæ est
indiuisibilis; ergo licet tota anima pen-
deat à singulis partibus materiæ se-
cundum totum suum esse indiuisibile,
vt declarauimus; non tamen totali-
ter ab illis pendet singulatim, sed ab
omnibus simul, à quibus separata in-
teriret.

C
D
Iam ergo considerandum est, quod in
augmento animantium perfectorum ad-
dita parte materiæ, nō producitur noua
pars formæ, cum forma partes non ha-
beat, vt arguendo obijciebamus: sed ea-
dem forma, siue anima introducitur in
nouam materiam, ita tamen vt eodem
modo pendeat ab illa parte materiæ ad-
dita secundum totum suum esse indiui-
sibile, sicut pendet à reliquis partibus
materiæ

2. Responso.
Etiā illius for-
mæ indiuidua-
tionis adæqua-
tū principium
est materia au-
gmēto addita.
Ad prob.
1. præsciendū.

Ea forma ab
omnibus parti-
bus materiæ
sibi subiectæ
pendet secundū
totum suū esse
indiuisibile.

Licet anima
magis pendeat
à corde, quam
à manu, v.c. ta-
men quatenus
partes hetero-
genæ ex ho-
mogeneis cō-
cretæ sunt, nō
magis pendet
ab his, quā ab
illis partibus.

Secundum.
Ea forma non
pendet à singu-
lis partibus to-
taliter.

9.
Probatio
2. Responso.
In augmento
animantiū per-
fectorū eadem
anima intro-
ducitur in no-
uam materiā,
à qua pendet, si-
cut à reliquis
partibus mate-
riæ connatura-
lis.

H

materiæ

materiae connaturalis; ergo haec materia addita non minus est principium individuationis animae, quam materia in generatione subiecta, & signata: solum enim est discrimen in partibus materiae augmento additis, & mutatis; sed materia siue augmento subiecta, siue generationi, semper est principium individuationis formae. Eodem modo anima rationalis, quae secundum suum esse non pendet à materia, neque à partibus materiae, tamen in augmento additâ parte materiae sic preparatâ, destinatur ad illam informandam, & non ad aliam, & quoad suum effectum, pendet ab ista parte materiae addita; sed non pendet ab illa secundum suum esse etiam in genere causae finalis, quia non est condita à Deo ad informandam hanc materiâ augmento additam, quod est contingens; sed ad informandam materiam generationis signatam, quod per se huic animae convenit: ergo in ipso augmento, materia addita est principium individuationis formae secundum effectum formae, quae pendet à materia. Haec enim diximus, ut ostenderemus, materiam primam in suo genere, & modo causandi, esse perpetuum principium individuationis, tam in ortu rerum, quam in augmento; ergo etiam in duratione formae omnes dependent à materia signata, praeter animam rationalem, quae licet secundum informationem ab illa materia pendet, quae nutriendo additur; tamen secundum suum esse, ad solam materiam generationis revocatur eius individuatio, ut ad causam finalem.

His dictis in promptu est explicare, quomodo maneat individuū idem mutata materiâ per augmentū: nam ea individua, quae constant formis diuisibilibus sola continuitate partium, sunt eadem; quia partes formae intereunt remota materiâ in qua sunt; & addita parte materiae per augmentum producit pars formae; ergo in eo statu in quo rem quampiâ designaueris, individuū compositum est idem sola continuitate partium tam materiae, quam formae. Vbi videre licet, quod materia sit individuationis principium, cuius pars designata in toto augmento coaequatur parti formae productae.

At verò ubi formae sunt indivisibiles, individuū post longū augmentū mul-

tis partibus materiae mutatis, aut si placeat omnibus mutatis, est idem individuū ex parte formae secundum esse indivisum: ex parte verò materiae est idem continuitate partium materiae.

Quod si obijcias, in his saltē individuis formam esse principium individuationis; cum maneat indivisa, servata sua prima unitate; materia verò non sit eadem nisi sola continuitate partium successuarum. Respondendum est negando consecutionem; nam unitas individi compositi non est ita indivisibilis in se ipsa, & compositum est divisibile, quia intrinsecè constat materia, quae est extra formam: ergo illa unitas, siue individuatō compositi absolutè, & simpliciter pendet ab hac materia signata, quae est haec continuitate partium. Nec mirum est, cum sit hic ignis idem, & haec arbor eadem, mutatis partibus non solum materiae, sed formae; quod sit hoc animal idem, & hic homo idem mutatis partibus materiae, sola continuitate successuarum partium sub forma eadem. Quare ipse homo (etsi constet anima rationali, quae secundum esse nullo modo pendet à materia augmenti, ut diximus) à materia augmenti petit principium suae individuationis, secundum ordinem naturae; quia est hic homo constans hac carne, & his ossibus, scilicet hac materia signata concretus. At verò secundum quod est idem identitate formae, adhuc petit suam individuationē à materia generationis.

Quaestione illa superfedemus, utrum augmentū istud substantiale additâ parte materiae fiat in instanti, aut in tempore, quia nostrae sententiae nihil interest utram partem elegeris; semper enim materiam quomodocunq; additam, contendimus esse individuationis principium, tam formarum suo modo iam explicato, quam individuorum omnium.

Confirmatio.

Nostram sententiam de individuatione substantiae dum nutritur, non possumus verbis expressis priscorum Philosophorum corroborare, apud quos non legimus quaestione versatâ; sed ex illorum assertis per consequentiam deducimus, quod quicquid est individuae substantiae, quod

Similiter anima rationalis secundum informationem pendet à materia, quae nutriendo additur.

Nō pendet ab illa secundum suum esse, etiam in genere causae finalis.

Ratio. Materia generationis signata, per se huic animae convenit.

Ad materiam generationis revocatur individuatō animae rationalis, secundum suū esse, ut ad causam finalem, ut n. 7.

Affertio inferiptionis.

Ex dictis ostenditur 1. ubi forma est diuisibilis.

Ostenditur 2. ubi forma est indivisibilis.

12. Obiectio.

Responso. Unitas, seu individuatō individi compositi, non est indivisibilis in se ipsa: quare simpliciter pendet ab hac materia signata. Declaratur.

13.

14.

quod formæ præstet, tam in ortu, quam in nutritione viventis, illud, inquam, quicquid est à forma, non est individuū à forma à qua est species, sed à materia, quæ formam multiplicat, & extendit. Quare & S. Thom. 3. p. q. 77. ar. 2. ab extensione partium colligit principium individuationis: nam quod est principium extensionis partium, sola diuisione accedente, facit numerum individuorum: ergo materia prima, quæ est primū principium extensionis partium, est principium individuationis substantiæ nutritæ: quæ nutritio fit per extensionem formæ in materia.

PARS QUARTA.

Forma individua diuinâ potentiâ potest induci in quamcunque materiâ eiusdem rationis.

ADhuc ad explicandum individuationis principium, suscipienda est disputatio de vnitæte individuorum, si Deus potestate sua inducat formas in materias nō signatas ordine naturæ. Cū enim Petrus non possit esse alter homo; videtur, quod inductâ animâ Petri in materiam non signatam, neque generatione, neq; augmento, sed in aliâ materiam exteram, quod adhuc erit Petrus, cuius præcipua pars scilicet anima eadē sit; ergo materia signata non est principium individuationis intimum, & adæquatum, quandoquidem illo remoto est individuum idem.

Hoc argumento quidam videntur sibi labefactare nostram sententiâ. Sed errant maximè; nam satis nobis hoc erit vt tueamur, individuum cum ea vnitæte qua inuenitur in rerum natura, quæ est vnitætas aliquo modo mutabilis secundū materiam, à materia signata petat principium individuationis; ita vt causæ rerum effectrices per materiam destinentur ad hoc vnum, & non ad aliud; quod isti Doctores non credentes ad nouum concursum Deitatis, & ad rationes abditas, quas se ignorare confitentur, referebant. Præterea, vt Angelos secernamus è numero individuorum, hoc nobis satis esset, quod omnes formas numero diuersas etiam in creatione existimamus individuari per materiam. Licet enim Deus possit vti alia materia signata, illa

A materia erit principium individuationis illius hominis, & principium individuationis animæ informantis secundum effectum informationis, vt diximus de materia augmenti.

B Sed rem istam satis implicatâ aggrediamur, de rebus edendis per potèriam creatoris philosophantes. Quidam affirmant cum Abulensi in opusculo de statu animarū, Deum quidē posse inducere animam rationalē in materiâ non suam, quam nunquā occupauerit; sed hominē ex ea materia concretū non esse eundē, sed esse alium hominē ab eo qui fuit cōiunctâ animâ cum sua propria materia. Itaq; si Deus hoc faceret in resurrectione mortuorum, vt materiæ permutarētur, non surrecturos homines eosdem, sed alios. Potest hoc persuaderi, quia anima nō habitat corpus, vt domicilium quod possit cōmutare; neq; vt infessor, aut motor, quo possit hoc, vel illud corpus agitare, hoc, vel illo insidere; sed est forma definita suo corpore, à quo si extrahatur, non erit corpus idē; ergo neq; homo idem. At verò per augmentū, siue nutritionem, etsi mutetur materia, tamē eo modo paulatim variatur, vt semper maneat realis vnitætas propter partium continuitatem, vt S. Thomas indicat 4. contra gent.

C Atquē ex alterâ parte conuincitur, si illud fieri possit, vt anima Petri inducatur in materiam non suam, illud cōcretum esse Petrum, & non alium hominē. Attendendum enim est, quod anima rationalis essentialiter est pars hominis; homo autem re ipsa nihil est, nisi multi homines, quorum vnus est Petrus: ergo anima Petri essentialiter est pars illius, & non alterius hominis. Materia enim non est essentialiter pars hominis, sed cuiuscunque compositi. Et probatur hoc euidentius, forma enim, & effectus formæ sunt adæquata, ita vt hæc forma hunc numero effectum obtineat, & non alium; ergo hæc anima constituit hunc hominem, & non potest fieri vllō modo, vt constituat alium: sicut proprietatis hypostatica vnā solâ hypostasim constituit, neq; aliud potest intelligi, aut mente capi. Quod si proprietatis non potest cōmutari, vt eadē proprietate sit alia hypostasis; ita neq; forma potest permutari, vt eadē formâ sit aliud individuū: nullo ergo modo potest intelligi, quod

D Hæc anima constituit hunc numero hominē vt adæquatum effectum, & non alium, Exemplum proprietatis hypostaticæ.

Hæc anima

S. Thom.

Quod est principium extensionis partium, sola diuisione accedente facit numerum individuorum.

Ratio dub. ex hac inscriptione, impugnās inscriptionem p. 2.

1. Responf. Ad inscriptionem partis 2. satis est, vt sic vera de individuo cū ea vnitæte, qua inuenitur in rerum natura, scil. per continuitatē.

2. Responf. Item satis est omnem formā ab alia numero diuersā individuari, per materiā etiam

quam Deus accipit, & signando efficit propriā, licet aliā quoq; vti possit.

3. Pro 3. respōf. proponitur 1.

Abulensis inscriptioni annuentis assertum: scil. mutatā sic diuinitus materiā individuū non manere idem.

1. Argum.

2. Argum. Probationis contrariæ tractatæ n. 7. solutio.

S. Thom.

4. Proponitur 2. assertum oppositum, & verū.

Probatur 1. Anima rationalis essentialiter est pars hominis, atque adeo Petri, non sic materia.

Probatur 2. euidentius.

Hæc anima constituit hunc numero hominē vt adæquatum effectum, & non alium, Exemplum proprietatis hypostaticæ.

anima Petri in aliam materiam inducta, fit anima Pauli; nam & Paulo cum sua fit anima, erit Paulus per animam alienam, quod est non minus impossibile.

5.
Ob hoc 2. assertum cōsect. ex inscriptione, 1. Sent. eā negat.

6.
2. Sent. inscriptionem tuctur simul cum asserto cōsectario.

Probatio inscriptionis. Deo condenti hominē præsto est hæc, vel illa materia. 1. Exemplum de materia generationis Adami.

2. Exemplum de materia generationis Eua. Probatio asserti cōsectarij, vt n. 4.

Non materia, sed forma est principium proprium, perpetuum, & proprium eiusdem individui.

7.
S. Thomas solum loquutus de principio individuationis naturalis. Non aduersatur inscriptioni, nec asserto ex ea cōsectario.

Vtriusq; probatio alia præ-

Alij ergo sunt, qui rei istius euidentiā commoti, ne individuationis principium à materia dimoveant, negant posse virtute diuina animam introduci in materiam non suam, quam neque in generatione, neque in duratione vitæ, informauit.

Videtur tamen hoc non esse denegandum potentie creatrici: animus enim rationalis citra generationem potest induci in materiam, vel creato toto homine, vel condito de præexistente materia. Et ad vtramque hominis originem, præsto est Deo quæcunque materia, hæc, vel illa; verbi gratia, cum Deus sumpsit partem luti, vel pulueris ad formandum corpus Adami, non est credibile in sola ea materia quam Deus sumpsit, potuisse Adamum creari, vt si aliam deligeret, necesse omninò esset creari alium; maximè cum conditus sit è terra, nulla dispositione naturali præcedente. Et Eua ex vna vel altera costa Adæ potuit Deus conficere; maximè cum ferè tota materia corporis sit addita. Quòd si Deus animum Adami potuit copulare cui vellet materie, ex quacunque profectò conderetur Adamus; quia forma individua in quocunque subiecto sit, constituit idè individuum, vt antea cōmonstrauimus: ergo materia Adami non est principium individuum proprium, cum eiusdem individui possit esse alia materia per diuinam potentiam: forma autem est semper eadè; quare forma est proprium, & perpetuum principium individuationis. Non enim quæstio est de principio communi, sed de principio proprio.

Hoc loco illud primum præfamur, S. Thomam nihil esse de quæstione hac, quod legerim, loquutum; sed de principio individuationis naturalis; de potentia verò Dei nihil disputasse. Nam si quid eius placitis contrarium afferretur à nobis, neque fidem fortè alijs faceremus, neque nobis ipsis persuaderemus. Opinamur ergo nullam esse repugnantiam, quòd Deus eundem animum diuersa materie pro sua potestate infinita coaptet; & quòd semper esset individuum idem essentiali identitate numerica propter formam eadem. Nam præ-

ter argumentum de Adamo, & Eua, admodum credibile est hominem senem totam materiam commutasse, quòd & S. Thomas non inficiatur: potuit autem absque dubio creari homo idem cum materia, in qua fuit puer, vel cum ea in qua fuit senex. Mihi profectò nullum est dubium de re hac.

Quòd autem animus non possit permutare corpora, siue materiam, & nos confitemur id non posse animum virtute sua; quia non introducit se virtute sua actiua, vt iam docuimus, sed ab alio agente: ipse verò est forma definita per materiam, nexu quòdam formali coniuncta, quem ipsa non potest absoluerè, aut variare; sed ab alio agente potest vel immitti, vel expelli. Et quidem per nullum agens naturale potest induci, nisi in materiam generationis, aut augmenti, vt docuimus: sed virtute diuina nihil prohibet ingeri eundem animum in quamcumque materiam.

Id verò quod secundo loco obijcitur, non futurum corpus idem in materia diuersa, nulla vnitatem materie manente, refellendum iam est, vel potius explanandum. Aduertere enim opus est, quòd individuum dicitur idem duobus modis, vel duas ob causas. Primum dicitur idem identitate essentiali, quæ eadem est formalis; essentia enim est à forma. Dicitur etiam idem identitate materiali, quæ est à materia. Identitas autem individui est numerica, est enim individuum vnum numero: ea autem identitas, & vnitatem principaliter est à forma, vt diximus. Cum enim individuum, mutata materiâ totâ dum nutritur (quòd potest fieri saltè diuinâ potentia) adhuc sit idem individuum specie, necesse est vt sit idem numero in essentia; essentia enim, vt sapius diximus, re ipsa non est communis, sed est hæc, vel illa; ergo essentialis identitas manet in isto individuo; & eadem essentialis identitas est numerica, & individua identitas, ita vt neque cogitando possit esse alia: non esset tamen identitas materialis, quia non esset materia eadem, sed tota mutata nutriendo. Quamobrem de resurrectione mortuorum alia quidem erit quæstio, possit ne animus hominis mortui inferri in aliam materiam, quam hominè vivente non informauerit? Et adhuc alia quæstio;

Non sic identitas materialis. De identitate seruanda in resurrectione, hæc non tractatur.

ter posita exempla.

Potuit homo idem creari in materia in qua est senex, cum tamen sit credibile eam omnino mutatam ab ea, in qua fuit puer.

8.
Ad 1. argum. pro asserto Abulensis.

Anima nõ à se in materia inducitur, vel expellitur, vt cap. 2. p. 2. num. 21.

9.
Ad 1. arg.

Individuum dicitur idè idè identitate essentiali, seu formali. Idè identitate materiali.

Identitas, & vnitatem numeri ea principali-ter est à forma, vt n. 6.

Individuum mutata totâ materie dum nutritur, manet idè specie, atque adeò idè identitate essentiali.

Non sic identitas materialis.

De identitate seruanda in resurrectione, hæc non tractatur.

solu. S. ad p. de q. expe. In su. puer. rias.

quæstio, siue ea propriè resurrectio in qua suppeditata est diuersa materia? Sed quicquid de his dicatur, certum est tamen ad identitatem essentialem, ut sit homo idem resurgens, hoc satis esse, ut forma sit eadem, scilicet ànimus idem; quia sicut homo mutata tota materia per nutrimentum, est homo idem, & habet carnes easdem, & ossa eadem, senex, & iuuenis; & verissimè ait se adhuc iuuenem vidisse oculis ipsis, quos habet senex: ita & in quauis materia Iob resurrecturus foret, verissimè diceret, *Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspècturi sunt, & non alius.* Quæ quidem doctrina multò planiorem facit fidem resurrectiois. Certum tamen est resurrecturos in materia eadem, & seruandã esse idètitatem etiam materialè; nõ quidè, quòd hoc sit simpliciter necessarium ad eum finem, ut caro eadem donetur præmio gloriæ, quæ fuit animo administra meritò; nam in quacunq; materia, esset eadem caro identitate essentiali; sed propter convenientiam, ut caro sit eadem nõ solùm formalitè, sed materialitè, & ipsa quoq; materia, quæ fuit subiectum formæ, assumatur ad statum gloriæ.

Est autem considerandum, quòd corpus hominis non est sola materia, sed materia coniuncta formæ, animo sc. rationali, à quo habet esse corporeum; quare idem corpus erit absque dubio in resurgente essentiali identitate. Sed quoniam in corpore maximè consideratur materia, quæ est per se pars corporis, forma enim etiam extra materiam inuenitur: identitas corporis maximè requirit idètitatem quoq; materialem, quamuis essentialis identitas à forma sit præcipua. Et idcirco S. Thom. 4. contra gent. c. 81. & in 4. d. 44. art. 1. cum disputaret de resurrectione corporum, non solùm postulat ad hoc, ut individuum sit idem, identitatem formæ, sed identitatem materiæ; siue qua identitate materiæ propria mutatio resurgendi, aut nulla est, aut imperfecta sanè est.

Quòd verò dicitur si moreretur puer, & suscitaretur corpore senili in alia materia tota diuersa, non futurum fuisse corpus idem, auctore S. Thoma; hoc quoq; confitemur de alia identitate minori, sc. de identitate materiali, quia is homo nõ

solùm nõ esset idem cõtinuatione partium; sed neque esset idem materiã eadem; si tota materia, quæ cõstabat, dum viueret, mutaretur: & quia idètitas materiæ maximè pertinet ad veritatem resurrectionis, de qua S. Thomas loquebatur, rectè collegit non futurum corpus idem, scilicet idem materialitè, quamuis foret idem essentialitè, ut dictum est. Et forsitan nõ esset ea reparatio, resurrectio; siquidè resurrectio est iterata cõiunctio materiæ cù formã: nam ut iteraretur cõiunctio, deberent esse eadem partes cõiunctæ. Saltèm nõ esset resurrectio, qualem Deus instituit mortuis corporibus, ut ea ipsa corpora in eadem materia repararet. Vbi notauerim corpora potius resurrectura cù materia, cum qua vitã defuncta sunt, quã cum ea, qua sunt genita; eas enim reliquias, & cineres defunctorum præcipuè seruamus, sc. assumendas ad statum gloriæ in resurrectione. Pertinet verò ad Dei prouidentiam, ut curet materias defunctorum dum obeunt esse distinctas, aut integras, aut certè maiores, ut minù dimidio desideretur in singulis, quo resurgat homo idem, etiam identitate materiali: nam etsi hæc casu accidant, & sint homines, qui a luntur carnibus humanis; quibus vitã functis non videntur posse manere materiæ singulorum discretæ, & videtur posse casu accidere, ut nõ maneant discretæ, sed sit aliqua materia eadem duorum hominum morientium, successione temporis. Euentum hoc videtur incredibile, quia necesse esset, ut multi homines, absumpto quodã corpore humanis epulis, statim, ut illud cõuerterent in suã substantiam, emoreretur: tunc enim materia hominis defuncti tota esset in alijs infansis epulonibus. Et adhuc ista materia potest secerni à singulis, cù sit particula in singulis, manentibus maioribus partibus singulorum. Sed etsi (inquam) euentum hoc, aut aliud sit casu possibile, in casu quoq; est prouidentia, nõ, ut casu nõ fiat, aut ut miraculũ postulemus; sed ut id casu eueniat, qd rebus à Deo prouisis expedit. Et credimus, id nunquã euenturum, Deo sc. aliud curante, ut materia quoq; resurrectionis eadem sit. Et hæc est facillima solutio dubiorum, quæ de materia resurgentium solent excitari.

In his ergo omnibus statibus eiusdem individui, inuenitur maior, aut minor identitas materiæ; sed semper est aliqua

identitas materialis.

Forsan ea suscitatio nõ esset resurrectio. Ratio.

Saltèm non esset talis, qualè speramus.

Ad not. Corpora potius resurrectura sunt tũ materia cù qua decesserunt, quam cù ea qua sunt, genita.

Ostenditur. Propter eorũ identitatem materialè prouidet Deus, ut minù dimidio desideretur in singulis.

Obiect.

1. Responso. Euentus in quo materia hominis defuncti tota sit in alijs, est incredibilis.

2. Responso. Licet daretur, posset ea materia secerni.

3. Responso. Nũquam dabitur, Deo aliud curante.

126

Ex dictis dilucidior manet probatio tradita n. 7.

Certum est ad identitatem essentialem satis esse, ut forma sit eadem.

In quacunq; materia Iob resurrecturus foret, verũ esset illud ipsius, Iob. 19. n. 27.

Certum tamẽ est resurrecturam carnẽ eandem, non solũ formalitè, sed materialitè.

Cõuenientia

10.

Declaratur hoc: Corpus hominis est materia coniuncta animo rationali, à quo habet esse corporeum.

In corpore maximè consideratur materia.

Ex S. Thom. propria resurrectio corporum non perficitur sine identitate materiali.

11.

Opposita solutio ex S. Thom.

ad probationẽ de qua n. 7.

Expenditur In suscitacione pueri in materia senis decesser

aliqua identitas: quæ varietas est in causa ut vnitas totius, siue identitas, quæ pendet à partibus, aliquantulò varietur; non essentialiter quidem, sed materialiter. Ergo eodem modo si prorsus materia tota sit alia, adhuc erit indiuiduum idem; nulla quidem identitate materiali, sed sola essentiali, quæ est à forma eadem.

A sua est pura potentia, non magis subiecta huic, quàm illi parti. Sed resurrectio postulat, ut seruetur eadem materia: & ordo naturæ, ut non varientur partes materiæ, quæ præfuerunt sub partibus dissimilaribus. Nequaquam verò affirmavit Doctor Sanctus variari essentialiter animal, permutatis partibus materiæ; nam partes dissimilares, quæ dicuntur diuersæ speciei, differunt dispositione materiali, non essentiâ, aut specie essentiali. Quòd etsi differât specie essentiali, adhuc mutatâ materiâ, solum materialiter variarentur, ut satis comprobatum est. Itaque perpetuò affirmamus manere eundem hominem, quomocumque variatâ materiâ.

Eam etiam postulat resurrectio.

Partes dissimilares, quæ dicuntur diuersæ speciei, differunt dispositione materiali duntaxat. Licet differret specie essentiali, maneret idem homo.

13.
S. Thomæ
Sent. De identitate materialium partium dissimilariarum in resurrectione

Ratio identitatis.

Interpretatio, & illatio
Soar. in 3. p. tom. 2. d. 44. scilicet 2.
Improbatur ex absurdo consequente.

Sententiæ S. Doctoris vera interpretatio.
In partibus dissimilariarum identitas materialis per se necessaria est, cū sint diuersæ speciei modo statim explicando.

Hæc identitas intelligitur necessaria ordine naturæ.

S. Tho. in 4. d. 44. q. 1. art. 1. quæstionc. 3. docet partes materiæ, quæ continentur partibus animantis dissimilaribus, non permutari in resurrectione; sed materiam cordis manere hac parte cordis contentam; & materiam cerebri parte cerebri; eæ enim partes sunt diuersæ speciei. In eadem autem parte dissimilari animantis potest mutari pars materiæ; quia partes assimilares sunt per accidens. Ex qua doctrina quidam colligunt opinatum fuisse Doctorem Sanctum, mutatâ materiâ partis dissimilariarum, variari animal illud essentialiter. Et ita nullo modo posse resurgere variatâ materiâ partis dissimilariarum. Sed non rectè colligunt, & perperam interpretantur S. Thomæ sententiam. Nam cum facile permittendum sit, materiam alicuius partis dissimilariarum vnus, puta articulum, aut neruū, posse per nutritionem subijci animæ alterius hominis secundum partem dissimilarem: alter istorum non potest resurgere deficiente illa materia partis dissimilariarum, quæ non potest esse simul in duobus. Nec S. Thomas hoc innuit, aut significare voluit. Sed cum probè aduerteret partes dissimilares esse per se necessarias, utpotè diuersæ speciei, assimilares verò per accidens: rectè colligit potius variari posse has, quàm illas partes materiæ: ita ut si huic homini attribuenda sit tota sua materia, eadem pars materiæ contineatur corde, quæ antea continebatur dum homo viveret: quòd si non tota sua materia reddenda huic homini, aut multa materia sit addenda; tamen particula materiæ, quæ fuit sub specie cordis, seruetur sub eadè specie; hoc enim per se necessarium est in partibus heterogeneis, siue dissimilaribus: in homogeneis, & assimilariibus per accidens. Verùm hæc attributio partium materiæ intelligitur necessaria ordine quodam naturæ debito: nam aliàs quæcumque materia ornetur dispositionibus cordis, erit sub corde: quia materia ex natura

B

C

D

Et hoc idem cōfitemur in formis perfectis indiuisibilibus, quæ partes non habent: nam etsi hæc formæ indiuisibiles pendeant à partibus materiæ, ut docuimus parte capituli secunda, tamen non pendent totaliter, ut declarauimus; quia possunt à singulis separari, & successione materiæ per augmentum possunt separari ab omnibus, mutata iam tota materia; ergo & per Dei potentiam poterunt in aliam materiam induci, manente eodem indiuiduo essentiali identitate, scilicet ab eadem forma constituto. De formis autem diuisibilibus nonnulla est ratio ambigendi, vtrum partes formæ sic pendeant à partibus materiæ, ut non possint alijs partibus materiæ ingeri? Quam quæstionem absoluemus de indiuiduatione accidentiū differentes.

Veniamus ergo ad rem: Consequens enim est, cum multa possint esse indiuidua in materijs distinctis suam identitatem seruantia; ut materia non sit indiuiduationis adæquatam principium.

Isti obiectioni in vestibulo quæstionis occurrimus ostendentes satis esse ad tuendam opinionem S. Thomæ, quòd secundum ordinem naturæ materia generationis, & materia augmenti substantialis, sit indiuiduationis primum principium. Cui doctrinæ hoc addimus ex dictis, materiam generationis & adgenerationis in tota duratione indiuidui esse continuitate partium eandem: quæ identitas necessariò conseruatur naturali causalitate, quicquid Deus possit supra naturam efficere. Præterea in ipsa creatione materia signatur prius à Deo efficiente causalitatem materialem in illa;

14.
In formis perfectis indiuisibilibus doctrina superior procedit.

De formis diuisibilibus maior difficultas, an pars formæ possit ingeri parti materiæ non suæ?
Resoluetur cap. 11.

15.
Ad rationem dub. propositam, n. 1.

16.
1. Responso, de vnitate indiuidui per naturalem causalitatem seruata.

2. Responso, de principio indiuiduationis

nis proprio, licet non adæquato.

illa; & ibidem materia est indiuiduationis principium, sed non adæquatū, quia potest creari eadem anima in alia materia. Itaque etiam si de potentia Dei effectiue loquamur, materia, quam Deus accipit, est principium indiuiduationis proprium, licet non adæquatum.

17. Pro 3. responsione de principio etiam adæquato, fund. philosophicum.

Homo v. c. est natura sua generabilis aliqua generatione naturali.

Singulis generationibus debita sunt formæ singulæ ordine saltem naturæ.

Materia signata, quæ est propriū subiectū generationis, est principium adæquatū istius formæ.

18. 3. Responsio: Materia huius generationis sic designata in diuina idea, in eadem est principium naturale adæquatū ipsius generationis, formæ, & indiuidui.

Sed tamē aliquid amplius in quæstione proposita affirmamus, quo tueamur materiam signatam esse indiuiduam, & essentialis vnitatis inuariabilis, tam formæ, quam compositi, adæquatū principium. Cui fulciendæ sententiæ ponimus fundamentū philosophicum, Hominem v. c. esse naturā suā generabilē, quia constat materia, quæ est reale principium generationis, vt & formæ, quæ educitur de potentia materiæ; animus autem rationalis saltem in materiā dispositā naturali causalitate inducitur. Cū ergo Deus hominem fecit de limo, vel si crearet de nihilo, ipse homo Adam de limo effectus, aut quispiam alius homo de nihilo conditus, fuit generabilis aliqua generatione naturali; & quod iste homo sit de limo factus, aut de nihilo, est per accidens, per se enim fuit generabilis aliqua generatione. Singulis autē generationibus debita sunt formæ singulæ, ordine saltem naturæ; ergo nulla forma est, quæ non sit debita cuidam generationi, & non alteri. Tunc vltiū progrediendo, pluribus generationibus non est debita eadem forma, sed formæ plures; tot ergo sunt formæ possibiles, quot sunt generationes possibiles, & singulæ formæ cum singulis generationibus sunt connexæ: ergo materia signata, quæ est propriū subiectum generationis, est principium adæquatū istius formæ; verbi gratia, materia ex qua Petrus fuit genitus, sic designata in diuina idea, ab æterno fuit cognita, vt principium naturale adæquatū istius generationis, & per consequens istius formæ cum hac generatione connexæ, & adhuc per istam formam eadem materia principium est adæquatū istius indiuidui, essentiali identitate seruata.

Itaque vt rem absoluamus vno verbo, materia signata generationis est principium naturale adæquatū, vnde hæc forma, & hoc indiuiduum deriuntur in ipsa idea diuina: & naturali quidē virtute generantis non potest hæc forma produci nisi in hac materia signata;

A virtute autem diuina, etsi producat in alia materia, semper tamen per se referenda est hæc forma ad hanc materiam signatam, cui debita est in sui ortu naturali: creatio enim, & productio in alia materia est per accidens. Et ita reuocamus omnem indiuiduationem ad materiam signatam generationis, tanquam ad principium adæquatū, secundum comparationē formæ cum materia sibi debita per se; quæ cōparatio fit secundū rationem idealem per se, quia hæc est causa per se adæquata indiuiduationis. Per accidens verò forma coniungitur diuersæ materiæ ab ea, quæ fuit generationis materia, siue naturali augmento, quod accidit indiuiduo, siue potentiā creatoris, qua id, quod est generabile, potest creari in materia diuersa. Itaque materia generationis in ipso rerum ortu est naturale principium reale adæquatū indiuidui geniti: & ab ea materia, vt à principio adæquato, petitur indiuidualis vnitatis formæ. Et in diuina idea illud est principium per se adæquatū. Quod si substantia creetur, quod est per accidens, alia materia etiam aliter disposita poterit formæ subijci, quæ materia per suam causalitatem signata erit eiusdem indiuidui principium proprium, sed non per se, nec adæquatū.

B Quæ ex sententia si probetur, vt esse apparet philosophiæ consentanea, illud colligitur euidentissimè, quod tota multitudo formarū in specie eadem, à materia petenda sit; quod nos arbitramur esse verissimum.

C Illud est principium per se adæquatū. Quod si substantia creetur, quod est per accidens, alia materia etiam aliter disposita poterit formæ subijci, quæ materia per suam causalitatem signata erit eiusdem indiuidui principium proprium, sed non per se, nec adæquatū.

Confirmatio.

D ID quod hac disputatione præmittimus, inductā animā rationali in aliā materiam non suam, quæ sit diuersa à materia generationis, hominem esse eūdem propter eandem animam haud dubiè sentiunt, qui arbitrantur in materia diuersa posse resurgere eundem hominem. Quæ sententia tribuitur Origeni in illud Psalmi. *Non resurgent impij in iudicio.* Et refertur etiā à S. Epiph. hæresi 64. At verò Durand. in 4. d. 44. q. 1. opinionē istam amplectitur, & tuetur. Nos verò resurrectionem fideiū repromissam, de qua dicitur, *Omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius,* probè sentimus non constare posse, nisi resurgent

Hæc forma semper per se referenda est ad hanc materiam signatā, cui debita est in sui ortu.

Alia materia aliter disposita, & per suam causalitatem signata, si subijciatur formæ istius indiuidui, erit eiusdem indiuidui principium propriū, sed non per se, nec adæquatū.

20. Confirmatio 2. sicuti de quo n. 4. Subscribit Sēt. tenens in materia diuersa posse resurgere eūdem hominē. Hæc tribuitur Orig. Refertur à S. Epiph. Defenditur à Durando. Intellecta de resurrectione, de qua Ioan. 5. n. 28. Refutatur ex hoc ipso loco,

S. Thom.
Intellecta ut
coincidat cum
2. asserto, ap-
probatur.

Idem

Illius verba
quædam expli-
cantur, ut con-
firmant doctri-
nâ superiorē.

21.
Confirmatur
3. Responso,
de qua n. 18.

Sumitur ex ra-
tione philoso-
phica.

furgant mortui in materia eadem prop-
ter quam esse dicuntur in monumentis,
ut docet S. Tho. in 4. d. 44. q. 1. art. 1. &
lib. 4. contra gent. cap. 81. Sed in mate-
ria diuersa homines esse eisdem forma-
liter ob identitatem animarū, cum Du-
rando, & alijs concordamus. Et hoc idē
colligi potest ex doctrina S. Thom. con-
tra gent. Nam ibi ad 3. palam docet di-
uersitatem aliquam in materia resurgē-
tis non impedire identitatem, sicut & in
homine nutriendo materia alimenti ad-
dita, & variata non tollit identitatē ho-
minis. Et notanda sunt illa verba: *Quoddā
species eius manet.* Neque enim intelli-
git Doctor Sanctus manere speciem cō-
munem, individuum autem esse aliud, ut
liquet, cum sit homo idem. Sed indica-
uit individui identitatem ex parte for-
mæ, a qua est species, mutatā materiā.
Ergo & mutatā materia totā manet idē
homo ex parte speciei, siue ex parte for-
mæ, quæ est præcipua.

Quod verò mutatā materiā genera-
tionis, adhuc possit indiuiduatio formæ
spectari penes ipsam materiam in idea
diuina, tanquam à principio adæquato,
cui hæc forma per se est debita, verosi-
mile esse iudicamus: cui sententię sola
sit ratio philosophica patrociniū. Illud
ramen constat iuxta sententiam Arist.
& S. Thomæ, & aliorum Doctorum cō-
stituentium principium indiuiduationis
materiam, quod permutata materia ad-
huc est suo modo indiuiduationis prin-
cipium; quod quæstione ista elucidatum
est satis.

C A P V T X I.

Argumenta refelluntur.

1.
1. Argum.

Q Vòd indiuiduatio formæ non sit
petenda à materia, probatur pri-
mum; quia anima rationalis per se ipsā
est indiuidua, ita ut à nullo alio princi-
pio eius indiuiduatio deriuetur; ergo
saltem anima rationalis, quæ à materia
non pendet, non est per materiam indi-
uidua.

2.
[2. Argum.]

Secundò: Materia sine dispositioni-
bus est indifferens ad omnes formas, cū
dispositionibus verò est ens per accidēs,
quod non est indiuiduationis substan-
tialis principium; ergo nullo modo for-
mæ indiuiduatio oritur à materia.

A Tertiò: Materia, quæ per nutritionē
subijcitur eidem formæ, est alia à mate-
ria generationis, & alijs dispositionibus
præparatur, ergo neque identitas dispo-
sitionum, neque materiæ, necessaria est
ad identitatem formæ. Et confirmatur,
quia in nutritione per accidēs est, quòd
hæc, vel illa materia subijciatur formæ,
prout sunt cibi diuersi, quibus animan-
tia nutriuntur; ergo & materia genera-
tionis est indifferens.

B Quartò: Eadem est ratio durationis
rerum, & ortus, ut formæ pendeāt à ma-
teria disposita; sed in rerum duratione
mutantur dispositiones, manente forma
eadem substantiali; ergo eadem forma
potuit introduci in materiam cum alijs
dispositionibus; ergo & in materiam a-
liam, cum materia ex se ipsa sit indiffe-
rens ad omnes formas.

C Quintò: Potest accidere, ut materia
eadem iisdem accidentibus præparetur
ad generationem posteriorem, quibus
fuerat disposita in generatione priori;
ergo si materia sic disposita est determi-
nata ad vnā formam, eadem forma
genita priori generatione, restaurabitur
in generatione secunda. Quòd si dicas,
id non posse accidere naturalitèr: pona-
mus euenisse virtute diuina, ut eādē
numero dispositione præparetur mate-
ria, & sic disposita admoueat generā-
ti; tunc generans causalitate naturali
generabit corruptum, scilicet id, quod
interierat, quod est impossibile.

D Sextò: Probatur idem argumēto de-
prompto à natura formæ; est enim eadē
numero forma indifferens ad materias
diuersas, & diuersis dispositionibus affe-
ctas, siquidem informat materiam ge-
nerationis, & nutritionis, quæ differunt
substantia, & accidentibus: ergo hæc ip-
sa identitas formæ non petitur à mate-
ria hac. Et confirmatur, quia si dicamus
peti eam à materia generationis, hoc
falsum apparet esse; siquidem materiam
nutritionis informat postea; ergo & in
generatione potuit eandem informare:
cum ergo vtramque informet secundis
vicibus, à neutra pendet eius identitas.

Septimò arguitur, nam argumento
proposito conuincitur eandem formam
posse informare diuersas materias di-
uersis accidentibus dispositas; ergo et si
virtute agētis naturalis inducatur prius
in materiā generationis, non ideo iden-
titas

3.
3. Argum.

Confirm.

4.
4. Argum.

5.
5. Argum.

Responso.

Impugnatur.

6.
6. Argum.

Confirm.

7.
7. Argum.

Confirm.

ritas formę istius sumitur à materia ista; maximè cum per potentiam Dei possit induci in materiam aliam. Et confirmatur, quia ab his, quę sunt per accidens, non est petenda essentialis identitas formę istius, quę semper est eadem.

Ultimò: Si formę individua pendere à materia, cum in eadem parte materię possint esse plures formę temporis interuallo; consequeretur, ut ex omnes formę, quę suam individuationem consequuntur à materia eadem, conueniant inter se aliquali conuenientia essentiali; quod tamen absurdum videretur esse.

Aduertenda.

9.

His argumentis nonnulla dubia excitantur, quę animaduersione indigent; pleraque enim ex dictis capite antecedenti refringuntur.

20.

1. Aduert.

ex c. 10. p. 3. n. 4. Forma diuisibilis identitate sumit similiter, suo modo, à materia gener. & nutr.

Indiuisibilis non nisi à materia generationis.

Indiuisibilis materialis de ea materia fit.

Rationalis ad eam destinatur.

Illatum:

Materia nutr. eo modo causã di, quo est principiu propriu individuationis, nõ est causa per accidens, sed per se.

Probat.

Modo causandi forma à materia pendet per se, etiam si fit forma indiuisibilis.

Principio aduertendum est, materiam nutritionis, & generationis suo modo concurrere similiter, quod antea declaratum est; vtraque enim est individuationis proprium principium. In hoc tamè est discrimen, quod identitas formę indiuisibilis, non sumitur à materia nutritionis, sed à materia generationis. Quoniam si forma indiuisibilis est materialis, & corporea, fit de materia signata in generatione; & idcirco ab ea materia de qua fit, obtinet unitatem, & individuationem: si verò forma sit incorporea, scilicet rationalis anima, quę de materia nõ fit, sed ad materiam hanc destinatur; eodem quoque modo habet unitatem à materia generationis ad quam destinatur. Materia ergo nutritionis eo modo, quo est principium individuationis, non est causa per accidens, sed per se: quia illo modo, quo forma pendet ab hac materia nutriendo addita, per se pendet ab illa; qui est modus quidam realis, & indiuiduus, ac substantialis necessariò intelligendus in augmento substantiæ, etiam si forma sit indiuisibilis; pendet enim nouo quodam modo secundum esse ab ea parte materię, quę nutritione additur: & forma rationalis pedit quoque à materia addita secundum informationem nouo quodam modo, quo illa materia addita est propriu principium individuationis formę, non per accidens, sed per se. Nam si alio cibo vesceretur

A idem animal, esset modus alius realis substantialis in forma copulata cum materia alia; & ita illa alia materia quoad illum modum subijceretur per se formę. Nunquam ergo materia est causa per accidens indiuidui, siue in generatione, siue in nutritione.

B Sed tamen est secundo loco aduertendum, quod eidem formę substantiali isti modi diuersi, quibus copulatur cum partibus materię diuersis sese alendo adiectis, quasi accidunt; etsi substantiales sint; quia non pertinent ad essentialem identitatem istius formę. Et in hoc quidem rectè dicitur, quod materia nutritionis est per accidens ad identitatem scilicet essentialem istius formę, quę est eadem necessariã quadam identitate, in diuersis partibus materię alimento accrescentibus. Materia autem generationis est causa per se istius identitatis inuariabilis formę, quia forma eam identitatem habet à sua origine per materiam signatam, ut docuimus.

C Post hæc considerandum est, dispositionem præcedentem, qua materia præparatur generationi, non posse accidere per causas naturales eandem in diuersis generationibus; eandem (inquam) numero: nam hæc dispositiones sunt accidentia, quę intereunt in instanti generationis cum ipso composito quod corrumpitur; quod autem corrumpitur, nõ potest per naturam reparari. Necessariũ ergo est, ut nulla generatio fiat de iisdem dispositionibus, de quibus altera generatio extiterit: & ita ordine naturę seruato, quęcunq; differunt generatione, differunt quoque dispositionibus præcedentibus. Quod si per virtutem creatricem eadem dispositiones redeant in materia eadem, nullum agens naturale introducet formam, quia non generat nisi de materia à se ipsa disposita. Sed Deus optimus præparans materiam, induceret formam, aut eandem, aut diuersam pro sua voluntate. Et hoc est euidentissimum. Nam ad illas easdem dispositiones denuò productas, inductasque, si existimemus naturali cõsequentiã redire formam substantialem corruptam (quod tamen non crediderim) illa equidem introductio formę substantialis erit actio diuina, utpotè quę sequitur dispositionem à Deo inductam. Differunt ergo omnia in diuina dispositione præcedenti,

11.
2. Aduert. Modi diuersi partiu materię in nutritione adiectarum, & earu modi sũt per accidens ad identitatem essentialẽ istius formę.

Materia generationis est causa per se eiusmodi identitatis.

12.
3. Aduert. Dispositio præcedens non potest naturaliter eadẽ numero in diuersis generationibus accidere. Ostenditur.

Agens naturale non generat nisi de materia à se ipsa disposita.

Si eidem dispositionibus diuinitus redeuntibus, naturali consequentiã redeat eadẽ forma, illa introductio erit actio diuina.

denti, sicut & generatione. Et ita omnia sunt in naturis rerum definitis; sola virtus diuina nullis finitur terminis.

De dispositionibus conferuantibus formam, maius aliquid est dubij. Videtur enim non esse inficiandum variari eas dispositiones ab ortu inditas, etsi non omnino, tamen ex magna parte: quæ certè variatio in generatione esset satis fortasse, vt non hæc, sed alia forma substantialis produceretur. Respondendum tamen est, neque hoc esse mirum, cum enim indiuiduæ differentia formarum, eæ ipsæ, quæ sunt inuariabiles quasi essentielles, eueniât ex materia disposita; diuersa dispositio materiæ in ipsa origine formæ, variat formam numero: illa autem diuersitas formæ accepta à conditione ipsa suæ originis est intima, necessaria, & inuariabilis. Quapropter, mutatis postea dispositionibus, non mutatur identitas formæ, quia nõ pendet ab illis, nisi quoad originem: sicut enim identitas formæ non pendet à materia nutritionis, pendet tamè à materia generationis, de qua fit: ita quoque eæ identitas inuariabilis, non pèdet à dispositionibus quibus cõseruatur; pendet tamen ab illis, de quibus fit, quia per eas dispositiones designatur materia antecedentè, vt docuimus.

Responsio.

AD primum argumentum respondetur concedendo cõsequentiam; sicut enim materia, quæ de nullo fit, per se ipsam est indiuidua; ita & anima rationalis, quæ non fit de materia, per se ipsam est indiuidua: sed in genere causæ finalis nihil prohibet destinari hanc formam ad hanc materiam: & ita materia est indiuiduationis istius principium, vt docuimus.

Ad secundum cõcedimus, materiam cum dispositionibus non esse principium indiuiduationis, sed neque nudam materiam indifferentem; est tamen materia signata principium indiuiduationis, quod superius declarauimus: diximus autem, quod materiã ipsam signatã posse fieri, ad dispositiones præcedentes tanquam ad causam, sicut & ad agens reuocatur.

Ad tertium concedimus totum, scilicet quod idèntitas materiæ, & dispositio-

num, non est necessaria ad idèntitatem formæ in sui duratione; sed ad vnitatem indiuiduæ formæ, quam habet à sua origine, necessaria est hæc materia designata, & his dispositionibus antea præparata. Ad confirmationem respondetur, materiam nutritionis hanc, vel illam, non per accidens, sed per se concurrere ad effectum nutritionis, & ad modum illi realem, quæ forma in nutritione acquirit: sed ad idèntitatem inuariabilem formæ concedimus totam materiam nutritionis esse per accidens; sola enim materia generationis est principium per se illius idèntitatis, vt in notationibus præmonuimus.

B Ad quartum negatur maior propositio, quod eadè sit ratio necessitatis in dispositionibus antecedentibus, & similibus conferuantibus formam, quoad idèntitatem inuariabilem ipsius formæ: nam à præcedentibus pendet per se hæc idèntitas; à conferuantibus verò non prorsus pendet, vt obseruauimus paulo antea.

C Ad quintum negatur antecedens, quod eadem dispositiones possint accidere in generationibus diuersis. Cum verò id euentum ponitur per omnipotentis virtutem, dicendum est, sic dispositam à Deo materiã non posse informari actione agentis naturalis, sed actione Dei disponentis ipsam materiam. Quod si agens naturale inueter potentiã diuinã, vt instrumentum assumptum diuinæ potentie ad hoc miraculum edendum, iam non erit hoc factum contra physica præscripta, quod corruptum non redit: nam intelligitur non redire corruptum, per virtutem naturæ inditam.

D Ad sextum concedimus, virtutem informandi (si ita libet loqui) non esse sic definitam, vt solam istam materiam cum his dispositionibus informet, vt monstratur arguendo. Sed negatur cõsequentia, quod eius vnitas non petatur à materia generationis: ea enim est vnitas formæ istius indiuisibilis secundum se ipsam, vt non varietur in materijs diuersis, & dispositionibus diuersis; sed hæc ipsa vnitas qualiscunque sit, deriuatur ab illa materia, de qua fit forma, vel ad quam destinatur forma, quæ est materia signata, vt sæpius inculcamus. Cũ verò ultra obijcitur materiam nutritionis potuisse fieri materiã generationis, neque

13. De dispositionibus conferuantibus dubij, an variètur ab ortu inditas? Resolutio affirm.

Ratio. Dispositiones antecedentes designant materiam antecedentem, vnde ab illis pendet forma idèntitas inuariabilis.

A dispositionibus conferuantibus forma non ita pèdet.

14. Ad 1. Argum. ex cap. 10. p. 2. n. 12. & 16.

Materia quæ de nullo fit, per se ipsam est indiuidua.

Sic anima rationalis.

15. Ad 2. argum. ex cap. 8. p. 4. n. 4. & c. 10. p. 2. iuncta p. 1.

16. Ad 3. argum. ex 3. aduert.

Ad confirm. ex 1. & 2. aduert.

17. Ad 4. argum. ex 3. aduert.

18. Ad 5. argum. ex 3. aduert.

Ad responsionis impugnationem. Materia à Deo disposita non potest informari actione agentis naturalis, nisi si eleuati.

19. Ad 6. argum. ex cap. 10. p. 4. n. 18.

Secu- tenti- laris- & nu- mate- ra per- rit ad

Vtraq; materia, scilicet generationis, & nutritionis suscipit formam.

De sola prior, forma producitur.

Ad confirm. Materia generationis signata cum præcedentibus dispositionibus, ut sic, non potest accidere ut sit materia nutritionis.

Ratio. Dispositiones præterite non possunt redire naturaliter.

Ea ipsa materia individualiter, & non alia, potest esse materia generationis.

20. Ad 7. argum. ex cap. 10. cit.

Ad confirm.

Responsio. Secundum intentionem singularis agentis hic, & nunc, hæc materia signata per se concurret ad hanc vni-

neque vnam potius, quam alteram materiam inferuire suscipiendæ formæ: cōcedendum est vtramque suscipere eque formam, sed non de vtraque formā produci; de sola enim materia generationis forma producitur, & ab illa origine trahit identitatem inuariabilem. Quod verò dicitur hanc formam potuisse informare in sua generatione materiam suæ nutritionis. Si intelligas de materia signata cum præcedentibus dispositionibus, impossibile est: nam etsi possit accidere, ut ea, quæ fuit materia generationis individualitèr, varijs trāsmutationibus subiecta formæ per alimentum, fiat postea materia nutritionis; tamen necesse est dispositiones esse numero diuersas; cum illæ, de quibus facta est generatio, transferint, neque possint redire per vires naturæ agentis. Quòd si materia nutrimenti sit diuersa individualitèr, ea nullo modo potuit esse materia generationis; quia ea ipsa, & non alia, est materia designata illis dispositionibus præcurrentibus, præparata huic formæ naturali causalitate.

Ad septimum concedimus, formam indiuisibilem per Dei potentiam posse induci in quamcunque materiam quomodolibet dispositam; sed illa materia non erit principiū indiuiduationis adæquatum, ita ut ab ea sumatur identitas inuariabilis istius formæ, quæ scilicet potuit quoq; induci in materiam aliam aliter dispositam. Cum verò forma inducitur naturali generatione in materiam, quod per se conuenit formis generabilium, scilicet ut in generatione producantur; illa quidem materia generationis est per se principium proprium materiale, aut saltèr finale formæ indiuiduæ, & ab ea materia petitur idèntitas illa inuariabilis istius formæ: quæ etiam in idea diuina est per se principium proprium istius identitatis, ut capite antecedenti docuimus. Cum verò obijcitur eam identitatem non sumi à dispositionibus, quæ sunt per accidens, neque à materia quæ per accidens admouetur generati, cum potuerit apponi alia materia. Respondendum est, ipsa indiuidua esse per accidens ad intentionem naturæ vniuersalis; sed ad intentionem istius agentis hic, & nunc, hæc materia cum his dispositionibus per se concurrat ad hanc vnitatem inuariabilem istius

A formæ; quia Ionas per se genuit Cephā, non per accidens.

Octauum, & vltimum argumentum futile est; neque enim à materia petenda esset essentialis conuenientia in formis, quia temporum interuallo possint inueniri in materia eadem. Imò non conuenientia, sed discrimen colligitur inter formas; quia earum vnitatis non sumitur à nuda materia, sed à materia signata, quæ diuersimodè signatur, & disponitur, ut formis diuersis subijciatur.

C A P V T XII.
B Principium adæquatum indiuiduationis accidentium, est subiectum in quo sunt.

Illustrat quæstio ista de indiuiduatione accidentium rerum illarum, quas tractauimus, intelligentiam. Caput diuidimus in partes quatuor.

Prima pars: *De indiuiduatione quantitatis, & accidentium materialium.*

Secunda: *De adæquato principio indiuiduationis cuiusque accidentis.*

C Tertia: *In eodem subiecto non possunt inueniri plura accidentia solo numero discreta.*

Quarta: *Utrum accidens corruptum possit iterum produci?*

Nam & hæc identitas, ut quod corruptum est, iterum producat, indiuidua est, & ad quæstionem istam reducenda.

P A R S P R I M A.
De indiuiduatione quantitatis, & accidentium materialium.

B **C**irca indiuiduationem quantitatis, sciendum est, quòd S. Thom. quodlib. 7. art. 10. ait quantitatem ex situ partium fieri indiuiduam. Cum enim quantitas possit separari à subiecto; sic separata non habet à subiecto vnitatem; neque aliud occurrit vnde petamus vnitatem illius, nisi a situ.

Nihilominus, suppressa intereà expositione istius sententiæ S. Thomæ; videtur non esse negandum, quæritatem idè habere indiuiduationis principiū, quod habent cætera accidentia, scilicet subiectum in quo est, quod est essentia completa, siue compositum concretum materia,

tatè inuariabilem istius formæ.

21. Ad 8. argum. Non conuenientia, sed discrimen inter formas colligitur ex materia diuersimodè disposita, & signata.

1. Inscriptionis 1. pars.

Proponitur sententia S. Thomæ, scilicet quantitatem ex situ partium fieri indiuiduam.

2. Hæc sententia exponitur n. 8.

Concl. Quantitas sue indiuiduationis principiū habet subiectū in quo est, scilicet compositum.

teria, & forma substantiali, quod est actus, a cuius existentia ipsa quantitas pendet naturali causalitate.

Hoc autem comprobatur clarissimo argumento; quantitas enim absque vlllo alio accidente interiecto consequitur compositum, quod est causa materialis ipsius quantitatis, de quo quantitas fit, & non fit quantitas in specie, sed in individuo fit hæc quantitas: ergo vnitas individua istius quantitatis ab hoc subiecto sumitur; siquidem agens indifferens est ad producendas multas quantitates, & non est destinatum ad producendam istam, nisi in isto subiecto. Quo argumento antea vsi sumus, ad ostendendum individuationem formæ, quæ de materia fit, à materia ipsa petendam.

Verum in quantitate hoc est discriminis, quod illa est subiectum accidentium materialium; subiectum autem est primum, quod scilicet supponitur alijs; quare sicut materia prima, eò quod est subiectum alijs substitutum, per se ipsam individuat; posset existimari hoc idem de quantitate. Est tamen ratio diuersa, quia materia est primum subiectum, quæ ita est subiectum, quod non est forma, & idcirco non individuat per aliud: quantitas autem est subiectum accidentium, & forma substantiæ. Quapropter, quia est forma, potest per ipsam substantiam, cui inest, fieri individua.

Habet tamen quantitas vnitatem quandam, & indiuisiorem essentia non immersam corpori; ita vt etsi non possit naturali modo existere, nisi in corpore; tamen per Dei potentiam immutato modo existendi, possit existere separata. Quam naturam quantitatis si penitus inspiciamus, deprehendemus solertiùs, quantitatem imitari formas indiuisibiles quoad hoc, quod habet ista quantitas verbi gratia, quandam vnitatem inuariabilem, cui accidit esse in subiecto, & esse extra subiectum. Atque ad hunc modum, sicut diximus de forma substantiali indiuisibili, istam vnitatem inuariabilem habet quantitas ab ipso subiecto, quod est compositum, in eodem instanti generationis; & hæc est causa per se indiuiduæ quantitatis. Per accidens verò, per Dei potetiam poterit extra subiectum hæc eadem quantitas produci, cum alio quodam existendi modo, quo potest esse extra subiectum; imò cum

illo modo miraculoso non potest esse in subiecto.

Ex quibus vlteriùs colligimus videri, quantitatem diuina virtute posse copulari diuersis corporibus. Est etenim magni momenti illud argumentum, quod cum possit existere extra omne corpus, possit quoque informare quodcunque corpus, vt de anima rationali antea decriuimus.

Quantitas igitur sic separata à corpore, habet quidem in idea diuina principium indiuiduationis, scilicet illud corpus in instanti generationis, cui debita est quantitas ista, & non alia, vt docuimus de formis indiuisibilibus: sed in illa separatione, qua potest produci à Deo, nullum habet indiuiduationis physicum principium materiale, cum à materia nulla, siue à subiecto nullo dependeat; sed in se ipsa est indiuidua, quod S. Tho. docuerat loco commemorato. Hæc tamen indiuiduatio est quasi accidentaria quantitati; sicut formæ indiuisibiles indiuiduantur per materiam nutrimenti, quæ est causa per accidens vnitatis cuiusque formæ indiuiduæ, ea quippe vnitas à materia generationis per se ducitur. Itaque quoad hæc omnia dicimus de quantitate, & formis indiuisibilibus indiuiduandis, ferè similia.

Quod verò S. Thomas docet, quantitatem in isto statu indiuiduari per situm partium, intelligendum est eodem modo quo frequenter ait indiuiduationem substantiæ materialis sumendam esse à quantitate, scilicet tanquam à signo indiuiduationis, vt superiùs commonstrauimus: eodem ergo modo situs partium ostendit quantitatem esse indiuiduam, etiam extra corpus, vt in quantitate Eucharistiæ confitemur; aliàs cum situs consequatur quantitatem, non potest esse principium reale indiuiduationis illius. Erit ergo eadem ratio questionis de quantitate, quæ est de alijs accidentibus, vtrum habeant à subiecto indiuiduam vnitatem? Alias verò difficultates patitur adhuc isthæc sententia, quas postmodum extricabimus.

Illud autem parte hac capituli obseruandum est, quod sicut diximus de materia prima, quæ est eadem à primordio mundi creata, quæ nunc extat, licet diuisione partium non sit eadem; quia tamen nullæ partes materiæ creatæ sunt, dicitur

3. Probatur clarissimè, vt cap. 10. p. 2. n. 2. ex emplo formæ substantialis generabilis.

Agens non est destinatum ad producendam istam quantitatem, nisi in isto subiecto.

4. Obiectio asmilans quantitatem materiæ.

Solutio.

Quantitas ita est subiectum accidentium, vt sit forma substantiæ.

5. Declaratur conclud. Quantitas habet vnitatem inuariabilem.

In hac imitatur formas indiuisibiles.

Istam vnitatem inuariabilem habet ab ipso subiecto, quod est compositum, in ipso instanti generationis.

6. 1. Confectariū, vt cap. 10. p. 4. n. 6. Probatio.

7. 2. Confect. vt ibidè n. 18. Quantitas separata à subiecto habet in idea diuina principium indiuiduationis, scilicet illud subiectum, &c.

Quantitas sic separata est indiuidua in se ipsa.

S. Thom. Hæc indiuiduatio est quasi accidentaria quantitati.

Exemplū formæ indiuisibilis indiuiduatur per materiam nutrimenti.

8. Ad Sentent. S. Thomæ expositio. Quantitas indiuiduatur per situm partium, intelligetæ quant per signum.

Probatur expositio.

9. Aduert. consonum traditis cap. 8. p. 2. n. 20.

Agit accid exte Pre Accio poreo modo les for Eoru butio

Hic sermo est de unitate quae coequitur primam illius productionem, antequam diuidatur in partes.

10.

Si non quantitas propria, ac debita, sed alia diuinitus profuat a composito, haec indiuiduabitur ut accidentia communia.

Sic de accidentibus proprijs philosophandum.

Inscriptionis 2. pars.

Duplex mensura accidentium, scilicet extensionis, & intensiois.

Agitur hic de accidentibus extensis.

12.

Prenotandum. Accidentia corporea sunt suo modo diuisibiles formae.

Eorum distributio, sicut &

dicitur materia eadem quae diuisa est suis segmentis, & partibus. Ita nunc loquimur de unitate quantitatis, scilicet de forma ista producta in rerum natura, quae eadem dicitur, etsi consequentibus diuisionibus sit in partes dissecta: nam & eae partes iterum possunt connecti, ut experimur in partibus aquae, aut liquidi cuiuspiam coeuntibus: sit enim sola copulatione materia vna, aqua vna cum sua forma substantiali, & quantitas vna cum accidentibus quantitati adherentibus. Illa ergo prior unitas quantitatis, quae consequitur rei productionem, dicitur duci a subiecto quantitatis in ipso instanti generationis substantiae.

Atqui dicimus unitatem indiuiduam quantitatis petendam esse a composito in ipso instanti generationis compositi; quia de illo composito fit quantitas ista per se cum sua naturali identitate inuariabili. Quod si Deus corpus quoddam spoliaret quantitate, relinquens illud corpus naturae suae, proflueret alia quantitas; cuius indiuiduatio similis erit indiuiduationi accidentium communiu, de quibus suo loco dicemus. Itaque accidentia propria habent indiuiduationem a subiecto in ipso instanti generationis, quia ab ortu per se insunt: quod si remoueantur, & noua accidentia similia producantur, ea indiuiduari necesse est eo modo quo accidentia communia, de quibus parte secunda capitis differendum.

De accidentibus materialibus, siue corporeis constituendum est, ea duplicem habere mensuram, scilicet extensionis, & intensiois; extenduntur enim per quantitatem, intenduntur per augmentum proprium intensiois. Haec secunda ratio mensurabilis omnibus accidentibus etiam spiritualibus communis est, nisi sint naturales potentiae, quae intendi non possunt. Extensio vero per quantitatem solis accidit formis corporeis, quae quantitate cui inhaerent mensurantur, per hoc ipsum quod coniunguntur quantitati extensae, ut antea declarauimus. Hanc nos extensionem principio contemplemur.

Sunt enim haec accidentia corporea suo modo diuisibiles formae; quia non totus calor, verbi gratia, inest vni parti corporis, sed distribuitur pars extensionis caloris parti corporis; quarum portionum distributio sicut & extensio, fit

A necessario per quantitatem mediam. Et quia quantitas cum sit proprijsimè subiectum accidentium corporeoru, est eorundem subiectum proximū; magis pendet accidentia haec a quantitate, quam a substantia cui insunt media quantitate. Cuius rei periculum facimus in quantitate Eucharistiae, in qua naturali constitutione manent accidentia, non manente substantia, quam informauerant: ergo etsi a substantia praecipue pendeat, quia ipsa quantitas qua nituntur, a substantia quoque pendet, naturali existendi modo; tamen coniunctione quadam magis intima pendet a quantitate, siquidem dissoluta illa copulatione priori cum substantia, adhuc adherent quantitati naturali sua inhaerentia.

B Quamobrem arbitramur haec accidentia non posse inhaerere substantiae sine quantitate; quia non habent aliū modū informandi, nisi extensione quadam; & non sunt extensa, nisi quatenus cum quantitate extensa copulantur. Praeterea sicut omnes formae substantiales corporeae a materia essentialiter pendunt, ut non nisi in materia possint existere: ita & haec accidentia non minus essentialiter pendunt a quantitate, quae est proximum illorum subiectum: nam scientia magis pendet ab intellectu, quod est proprium subiectum formae istius, quam ab homine, quod est subiectum illius remotum; & non potest scientia esse in homine, nisi habente intellectum, in quo illa existat.

C Ex quibus colligimus indiuiduationem accidentium materialium oriri a substantia quasi a subiecto praecipuo, sed a quantitate, ut a subiecto proximo, & adaequato. Neque hoc aduersatur S. Thomae sententiae, qui affirmat albedinem non posse existere separatam; certe intelligit separatam a quantitate: nam a corpore separatam intuemur in quantitate Eucharistiae. Cum igitur quantitas possit separari a substantia, imò per diuinam potentiam informare possit aliam, atque aliam substantiam indiuiduam, modò hanc, modò illam; certè si quantitas cui adherent, insit diuersis corporibus, si quod est principium indiuiduationis adaequatū accidentiū materialiu, illud non est substantia, sed quantitas indiuidua; nam in ipsa quantitate separata, per actionem agentis naturalis producantur

extensio necessario fit per quantitatem mediam.

Ab hac magis, quam a substantia dependent.

Probatum in quantitate Eucharistiae.

Licet non praecipue, tamen coniunctione quadam magis intima pendet a quantitate.

13.

Consect. Haec accidentia non possunt inhaerere substantiae sine quantitate.

1. Ratio.
2. Ratio.

Exemplum.

14.

Colligitur conclusio.

Horum accidentium indiuiduatio oritur a substantia, quasi a subiecto praecipuo, sed a quantitate, ut a subiecto adaequato, & proximo.

S. Thomae explicatus.

Probatum de principio adaequato.

Ad accidentiū identitatē invariabilem p accidēs est, quōd ista quantitas sit in isto corpore, aut in alio.

Expresse de accidentibus sensibilibus
Idem.

15. Confirmatur altera thesi illa ex prænot. Accidentia corporea non possunt separari a quantitate vlla ratione.
1. Ratio ex prænot.
2. Ratio.

16. Probatio 2. trita, De proprio principio proximo, vt n. 3. & alibi.

Confirm.

1. Ordo procedendi.

ducuntur accidentia hæc individua, ad quorum accidentiū identitatē invariabilem, per accidens est, quōd ista quantitas sit in isto corpore, aut in alio, in quo potest existere per diuinā efficaciam: ergo accidentia corporea magis intimè habent originem individuationis à quantitate, quàm à substantia; licet habeant quoque illam à substantia, à qua pendet quantitas, dum de ea quantitate fiunt accidentia. Quōd verò quantitas sit principium individuationis accidentiū sensibilem, expressa sententia est S. Tho. 3. p. q. 77. ar. 2. vnde & colligit separatā quantitate à substantia, necessariò manere accidentia ad hærentia quantitati.

Concludimus etiam hæc accidentia non posse separari à quantitate vlla ratione; quia cum sint formæ per se extensæ, non possunt sine partibus coherere: atquæ non sunt alio modo extensæ, nisi prout cum quantitate copulantur; non ergo sine quantitate existunt. Maximè verò quia cū nō possint esse in corpore alio, nisi media quantitate, vt docuimus; oporteat autem ea esse in alio subiecto, si sint extracta à corpore, quod est subiectum remotum; convincitur, non posse illa à quantitate etiam abstrahi, quæ est eorū subiectum proximū. Quōd verò accidentia non possint omninò auelli à subiecto (vnam excipimus quantitatem) posse à commonstrabimus.

Igitur quōd quantitas individua sit proprium principium proximum individuationis accidentium materialium, probatur illo argumento vltimo à nobis. Nam hæc albedo, verbi gratia, sit hic, & nunc ex causa aliqua naturali; sed virtus agentis potest plures albedines producere; ergo quōd producat istam albedinem referendum est ad proximū subiectum albedinis, quod est proxima causa materialis istius albedinis. Et confirmatur, quia quantitas ideò appellatur materia accidentium, quia est proximum subiectum, & causa proxima materialis istorum accidentium, quæ corpori insunt. Et hæc de prima huius capituli parte.

PARS SECVNDA.

De adequato principio individuationis cuiusque accidentis.

VT accidentibus attribuamus adæ-

quatum principium individuationis, necessarium est formam subiecto, & subiectum formæ coæquare, ita vt hæc forma in solo hoc subiecto sit, & subiectum hoc hac forma, & non alia eiusdem speciei informetur; scilicet vt sit forma propria subiecti, & subiectum proprium formæ. Hac etiam philosophandi ratione de individuatione formæ substantialis disputauimus. Principio autem de causalitate naturali commentabimur: postmodum quid possit fieri diuina virtute, vt meliùs perspiciatur natura rei prout subditur summæ potentiz.

Quōd formæ accidentariæ sit proprium subiectum illud cui inest, ita vt non possit hæc forma fieri de alio subiecto naturali causalitate, nisi de isto, concluditur trito iam argumento; quia virtus actiua est indifferens ad producenda plura; ergo quōd producat hoc potius, quàm illud, referendum est ad causam materialem, scilicet ad subiectum proprium accidentiū. Et ita decernimus subiectum accidentium esse principium proprium individuationis illorū, quia de subiecto fiunt tanquam de materia, & eadem est causa vnitatis, & entis; & ipsa est causa propria istius individue formæ, quia agens est causa indifferens. Hoc ergo argumentum comonstrat subiectum accidentium reddere illa individua, vt principium reale materiale proprium.

Habent etiam accidentia omnia aliā quandam comunem conditionē, vt non commutēt subiectum, cui semel insunt, & de quo fiunt, neque possint emigrare ab vno subiecto in aliud. Quod argumentum planè concludit, subiectum accidentium esse proprium principium individuationis illorum.

Aduertendum tamen est, quōd diuisione partiū potest accidens mutare subiectum; quia calor qui est in parte aquæ, diuisa parte illa, & cōiuncta alteri aquæ mutat quodammodo hypostasim cui inest: quia erat calor vnus aquæ, parte illa cōiunctus; & scissa parte eadem est calor alterius aquæ, cui pars additur. Sed non potest accidens mutare subiectum adæquatum, ita vt ab vna parte cui inest, transeat in aliam: sicut neque forma substantialis diuisibilis potest mutare materiam secundum partes, quia pars formæ diuisibilis perpetuò est in parte eadem materia; licet pars hæc

Idem ordo seruatus c. 10. p. 2. De individuatione accidentium spectata causalitate naturali.

2. 1. Concl. Subiectum accidentium est principium proprium individuationis illorum. 1. Probatio trita, vt p. 1. n. 3. & 16.

3. 2. Probatio. Accidentia nō possunt mutare subiectum.

4. Declaratur hæc probatio. Accidens diuisione partiū subiecti mutat subiectum, seu hypostasim cui inest. Non tamen potest mutare subiectum adæquatum. Exemplum formæ substantialis diuisibilis.

hæc formæ aquæ, quæ est istius aquæ pars, diuisa fieri possit alterius aquæ pars.

Ex quibus colligimus, quod naturali causalitate tam in formis substantialibus diuisibilibus, quam in accidentibus omnibus, materia prima, aut secunda est principium indiuiduationis adæquatam tam in ortu, quam in duratione rerum. Cum enim formæ hæ non sint separabiles à suis subiectis, toto tempore quo existunt habent ab iisdem subiectis in genere causæ materialis indiuiduam vnitatem.

At verò huic rei maior explicatio opus est: nam formas substantiales producendas oportet anteire dispositiones in materia, quas sequitur generatio in materia signata. At verò accidentia producantur nullis præiis dispositionibus, quibus antecederet designetur materia accidentium, siue subiectum illorū. Hoc autem subiectū accidentium est commune multis accidentibus tum specie, tum numero diuersis. Quid ergo est in subiecto isto vt fiat proprium principium istius accidentis indiuidui, & nō alterius? Quod si dicas ab actione peti hoc discrimen, vt scilicet ab ista actione emanet hoc accidens, & nō aliud. Verū id quidē esto; sed de ista actione redintegretur quæstio, cur potius hæc actio, quam illa extet in isto subiecto, cum virtus agentis, & subiectum ipsum sit commune principium multarum actionū, aliud actiuum, aliud materiale? Præterea Arist. 5. Physic. c. 4. vnitatem actionis docet esse spectandam ex vnitate termini, scilicet ex vnitate accidentis per actionem produci; non ergo vice cōuersa oritur vnitas accidentis ab vnitate actionis.

Ad illud autem dubium præcipuum de vnitate actionis Durandus, & Henric. Gandau. quodlib. 7. q. 16. referunt hoc discrimen ad vnitatem tēporis, quæ Aristot. eodem loco recensuit inter ea quæ sunt necessaria ad vnitatem motus. Sed tamen ex eodem loco colligitur ad actionis vnitatem plura requiri, scilicet vnitatem termini, & mobilis. Præterea in eodem instanti possunt esse plures actiones eiusdem speciei; & videtur consentire natura ipsa rei, vt in materia eadē, si adhibeatur agens naturale diuersum, sequatur actio diuersa in eodem instanti, in quo ab alio agente alia actio

emanaret. Nō ergo satis est vnitas temporis, neq; mobilis ad vnitatem actionis.

Postremò idēmet calor à diuersis agentibus produceretur, sicut idem potest à diuersis conseruari; ergo vnitas numerica caloris non petitur ab agentibus, neque ab eorum actione; sed neque à materia accidentis, siue subiecto, vt argumento ostendimus.

Ad decisionem dubij istius recolendum est id quod Aristot. indicat 5. Met. & 8. Physic. tex. 49. clariùs docet, vnum motum ab vno motore proficisci. Quæ ob verba quidam existimant vnitatem motus accipiendam esse ab vnitate motoris; neque est negandum motore vnum esse principium actiuum indiuiduationis motus; sed videtur illud principium esse commune, non propriū; quia sicut ab vno agente deriuantur effectus multi, ita & actiones multæ possunt ab eodē emanare, scilicet in diuersis subiectis, vt liquet. Et hoc quidem iam antea decreuimus vt indubium, & scitum. Sed adhuc videtur quod eadem actio possit esse à diuersis agentibus, ita vt vnitas agentis nō sit causa per se vnitatis actionis: idem enim effectus indiuiduus potest esse à diuersis agentibus, cum lumen idem cōseruetur à diuersis facibus. Et in eodem instanti in quo hoc lumen producitur ab ista face, si hæc remota alia adhiberetur, quod fuit contingens, idēmet lumen produceretur; ergo sicut idem lumen, ita & eadem illuminatio fieret à diuerso agente, & idem ignis à diuerso igne gigneretur, præcedente dispositione eadē, quæ potuit eadē induci per diuersū ignem: vnitas ergo agentis ad vnitatem formæ, & actionis, videtur esse per accidēs; per se autem reuocatur ad subiectū, quia in hoc subiecto hoc agens hanc actionē

habet & effectū istū per se, & necessariò. Et cōprobatur hoc, quia duo agentia partialia cōmunicant sibi mutuò actionem eandem, & effectū eundem; ita quod tota actio sit vtriusque, & totus effectus vtriusque; ergo si agentia sint perfecta, totū idem, quod potest vnū, potest & alterum; ergo potest eundem effectum, & actione eadē vnum, & alterum agens producere. Nam etsi actio sit causalitas agentis, non est necesse, vt ista causalitas sit vnus causæ extrinsecæ, scilicet vnus agentis, in quo non est ipsa causalitas: si enim esset actio in

agente

8. Quod non sit tribuenda agentis, nec actioni, dubium augeatur.

9. Pro vera decisione præmittuntur verba Aristot.

Veræ decisionis 1. assertum. Motor vnus est principium actiuum indiuiduationis motus.

2. Assertum. Principium hoc actiuum non est proprium, sed commune. Probatur. Ab eodē agente possunt egredi multæ actiones, vt cap. 10. p. 1. n. 10.

Item eadem actio potest egredi à multis agentibus. Probatur hoc.

3. Assertum. Vnitas formæ, & actionis, nō ad vnitatem agentis, quæ est per accidens, sed ad subiectū per se reuocatur.

Declaratur, & cōprobatur.

Nō est necesse vt vna actio sit vnus tantum agentis.

Ratio.

5. Illatum generale.

In formis diuisibilibus & accidentibus materia 1. aut 2. est adæquatū principium, &c.

6. Pro maiori explic.

Cōtra 1. conclus. Dub. de subiecto, probans quod indiuiduatio accidentis non fit illi tribuenda.

Quod nō sit tribuenda actioni existenti in subiecto, idem dub.

Augeatur ex Aristot.

7. Dubij præcipui de actione decisio

Durandi, Gandau.

Sumitur ex loco citato Aristot.

Refellitur 1. ex eodē loco.

Refellitur 2. & insuper probatur ad vnitatem actionis nō sufficere vnitatem mobilis.

Actio non est in agente, sed in passio.

agente, propria esset, adæquataq; agenti; sed quia est in passio, eadem est actio à diuersis agētibus, quia passum est idē. Et ita numerum rerum in specie eadem nunquam non reuocamus ad materiam, siue subiectum, vt ad indiuiduationis principium.

10. Ad præmissa verba Aristot. 1. explicatio.

Philosophus verò scitè dixit vnū motū ab vno motore proficisci, tum propter continuitatem motus; quia hic motus semel defluens ab agente hoc, non potest esse ab alio agente, nisi intercūsus noua admotione motoris, quod admouetur in tēpore. Tum vel etiam voluit forte indicare causam vnitatis motus quoad speciem; nam in eodem subiecto erit motus diuersus, si adhibeatur diuersum specie agens. Denique vtcunque vnitatis actionis, siue motus pendet ab vnitatis agentis, quod est principium indiuiduationis, licet non sit proprium, sed commune.

2. explicatio.

3. explic.

11. Ad decisionē dubij de subiecto, aduert.

Materia cum diuidatur per formā diuisione formali, fit vt ante formā diuidatur dispositionib⁹, & causalitate materiali qua signatur.

Subiectū non ita se habet ad accidentia.

Causalitas materialis qua recipiuntur accidentia, est effectus agentis, vt c. 8. p. 1. n. 13.

12. Sicut hæc actio ita hæc causalitas materialis indiuidatur per materiam, siue 1. siue 2.

13. Decisio dubij de subiecto.

Post hæc aduertendum est, quòd accidentia non indigeant dispositione præcedente, vt inducantur in materiam, qd̄ perspicuum est; sed neque indigent materia signata ad hoc, vt illa designatione hæc materia diuidatur ab alia. Nam materia prima nuda antecedit formam, & est necesse vt antecedit diuisa; cum autem diuidatur per formā diuisione formali, fit vt ante ipsam formam diuidenda sit quadam alia diuisione proprię causalitatis materialis, vt docuimus; accidentia autem non diuidunt reali diuisione subiectum, cui insunt, sed manente vnitatis partium subiecti, occupāt hanc partem, non illam; quare ad hoc non indigent designatione subiecti, qua partes subiecti diuidantur. Verū illa causalitas materialis, quæ ordine naturæ antecedit ad recipiendā hanc numero formā accidentariam, est effectus agentis; quia potētia passiva nō reducit se ad actū, vt de materia prima disputauimus.

Sicut ergo cōmonstrauimus, actionē istam posse effluere à diuersis agentibus in eodem instanti, ita & causalitas materialis ista eadem numero potest effici à diuersis: quòd ergo sit hæc, & non alia ad ipsam materiam siue primam, siue secundam referamus; quæ materia indubium est indiuiduationis principium.

Ad quæstionem igitur propositā respondemus, accidens non indiuiduari per subiectum dispositum; sed tamen

A indiuiduari per ipsum, vt per causam primam indiuiduationis propriam; quia in eo ab agente hoc vel simili, in isto instanti non potuit vi naturæ produci aliud accidens, sed istudmet indiuiduum. Considerandum verò est, quòd et si subiectum accidentium sit commune pluribus accidentibus recipiendis, est tamen principium proprium indiuiduationis singulorum; quia illa non possunt de alio subiecto fieri, neque alteri inesse: quòd idem dicimus de formis diuisibilibus, quæ non possunt separari à materia sibi subiecta.

B Vt ergo accidentibus quoque demus principium indiuiduationis, non solum proprium, sed adæquatum; illud est materia secunda signata, scilicet substantia indiuidua signata, siue quantitas signata: nam hæc pars quantitatis cum ista causalitate materiali, qua signata dicitur ad recipiendum hoc accidens, non potest recipere aliud numero distinctum, neque alio accidente simili informari tota duratione accidentis. Et eodem modo materia signata est adæquatum principium indiuiduationis formæ substantialis diuisibilis in tota duratione; quia ea forma non est separabilis ab eadem parte materiæ. Discrimen est tamen vtriusque: quia materia prima illā sui designatione diuiditur: materia autē accidentiū nō diuiditur, vt admonuim⁹.

C Habemus ergo indiuiduationis accidentium non solum proprium, sed adæquatum principium, spectata naturæ causalitate, & efficacia.

D Sed contēplantibus potentiam creatricē, multa obuersantur dubia de principio indiuiduationis accidentiū. Videtur enim quòd possit Deus in isto instanti producere in hoc subiecto aliū calorem, nō istum; & istum traducere de subiecto in subiectū, & calorem futurū tēporis decursu producere in isto instanti. Quibus permissis nō potest depromi indiuiduatio accidentium à subiecto, si loquāmur de illa inuariabili vnitatis, quæ propria est indiuidui.

Hoc dubiū facile soluere possumus per ea, quæ dicta sunt de indiuiduatione formæ substantialis. Cū enim omnia accidentia per se sint producenda causalitate aliqua naturali, quæ quidē indiuiduatio ad subiectū aliqd̄ signatū reducit, illud ipsū subiectū in idea diuina est adæquatū principium

Licet subiectū sit commune pluribus accidentibus recipiendis, tamen singula accidentia nō possunt de alio subiecto fieri, neque alteri inesse.

14. 2. Concl. Materia 2. signata, sc. substantia indiuidua signata, siue quantitas, est principium non solum propriū, sed adæquatum accidentium.

Probat. Cōuenientia inter materiā 2. receptoricē accidentiū, & 1. receptoricē formæ substantialis diuisibilis.

Discrimen. Illa materia diuiditur sui designatione: hæc non ita.

15. Sūmariū vtriusq; concl.

16. De principio indiuiduationis accidentiū, spectata diuina virtute.

Ratio dub. vt c. 10. p. 4. n. 1.

17. Responso, vt ibidē n. 18. Fūd. vt ibidē n. 17.

Accidentia per se sunt producenda causalitate aliqua naturali.

principium per se istius accidentis; et si A
potentiâ deitatis summâ possit separari
ab hoc, & induci in illud.

17.
Difficultas de
accidentibus su-
pernaturalibus.

Pro resolut.

1. Assertio.

Etiam in his
hoc subiectum
est principium
indivisionis
indivisionis
indivisionis
& in ortu, & in
duratione, li-
cèt nō adæqua-
tum.

Sed contra hoc pronunciatum oppo-
nuntur accidentia supernaturalia, quo-
rum nulla est naturalis causalitas. Res-
pondemus facili negotio, quòd etiam
accidentium istorum indivisio peti-
tur à subiecto in quo sunt, tanquam à
principio proprio indivisionis, licèt
non adæquato; quia creatura non est
subiectum istorum accidentium natura-
le, sed solâ obedientiâ subijcitur his re-
cipiendis. Et quia agens est virtutis in-
finitæ, termini naturæ subiectæ transi-
guntur: & potest Deus pro sua volunta-
te quodcumque accidens quocumq; in-
stanti in quovis subiecto producere. Sed
hoc subiectum à Deo designatum vera
causalitate materiali, est principium pro-
prium materiale istius accidentis super-
naturalis & in ortu, & in duratione: licèt
idem accidens possit Deus in alio in-
stanti, vel (si ita vis) in alio subiecto pro-
ducere: ita vt hoc subiectum sit principium
indivisionis accidentium supernaturalium
non adæquatum, sed proprium: addita
tamen hac designatione, iam erit adæqua-
tum, vt dicemus.

2. Assertio.
Addita hac de-
signatione, iam
erit principium
adæquatum, vt
n. 23.

18.

Pro declara-
tione vtriusq;
asserti ponun-
tur due extre-
mæ sent.

1. Scoti.

2. Durandi.

In 1. eidem
subiecto idem
accidēs semper
redit.

In 2. nec divi-
nitus.

Eius fund.

19.

Hæc 2. sent.
reijcitur.

Confest.

Sed tamen aliquid amplius videtur
de natura accidentium cogitandum. Sunt
enim extremæ sententiæ Ioan. Scoti, &
Durandi; illius quidem asserētis in eadē
materia semper produci formā eādē,
quæ interierat. Durand. cōtra asseuerat
neq; per potentiâ Dei posse eādē pro-
duci. Qua de re non nihil habemus quar-
ta parte istius capituli. Iuxta priorē sen-
tentiâ dicendū erit ita accidens indivi-
duari per subiectum, vt neq; divinâ effica-
ciâ possit in hac materia produci aliud
accidens, nisi istud, etiam in instanti di-
stincto, vel tēpore. De sentētia Durandi
asserendū erit accidentia individuari per
materiâ sui ortus, ita vt nō possint in a-
lio instāti eadē produci. Verū est qd Du-
rād. principium istius indivisionis re-
fert ad tēpus, vt 4. p. cap. disputabimus.

Ego verò non video repugnātiā in
natura accidentium, quo minus idem nu-
mero quod interijt, possit iterū produci
divinâ potentia; cui rei fit cōsequens, vt
in isto instanti in subiecto eodem, possit
Deus producere distincta accidentia, quæ
alijs instantibus possent in eodem subie-
cto produci à naturali agente.

Nihilominus illud alterū videtur im-
possibile omninò esse, vt accidens de v-
no subiecto transferatur in aliud. Neq;
verò potentiâ Dei metimur, quæ infini-
ta est; sed res ipsas creatas, quæ vel etiā
vt possibles sunt, suis terminis sunt cir-
cumscriptæ. Itaq; existimamus nullū ac-
cidens nobis notū (excepta quantitate)
posse mutare subiectum; non quia necesse
sit separari posse illud quod trāsferatur,
ita vt possit etiam separatū existere. Nā
animas brutorū credimus posse traduci
ad alias materias, & tamen nō posse exi-
stere separatas ab omni materia: aliud
enim est posse separari ab ista materia,
aliud verò posse separari ab omni ma-
teria. Neq; etiam quia ille transitus fiat
in tempore, in quo tēpore foret necessa-
riū illud accidens in neutro subiecto es-
se. Hoc, inquam, inualidū est argumentū,
quia accidentia spiritualia, quæ non mu-
tant locum, in eodem instanti desinerēt
esse in vno subiecto, essentq; in alio nul-
lo tempore interiecto: accidentia etiam
corporea, ab vno corpore in aliud con-
tiguū possent trāsire per motum, & in
tempore; sed ideo accidentia, quantitate
excepta, non possunt mutare subiectum,
quia sunt formæ ad eò immerse subie-
cto, in quo sunt, vt tota illarum vnitas
pendeat ab vnitate subiecti. Huiusmo-
di quoque esse putamus omnes formas
substantiales divisibiles, in quibus pars
formæ fit de parte materiæ, vt decla-
rauimus, ita vt non possit eadem pars
formæ induci in aliam partem mate-
riæ.

Neque est vero dissimile, quòd Deus
qui potest in eodem subiecto produce-
re temporis excursu plura accidentia,
illa eadem non possit producere in a-
lijs subiectis: sunt enim formæ hæ ac-
cidentariæ suis subiectis definitæ. Sicut
etiam eidem naturæ potest Deus copu-
lare distinctas personalitates, scilicet
creatam, & increatam; & tamen pro-
prium personalitatem creatam non po-
test coaptare alteri naturæ, nisi eidem
cuius est propria; quia illa personalitas
est definita per hanc materiam: & exi-
stentia distincta conferri potest eidem
quod interijt, & reuixit; non enim est
eadem existentia, sed diuersa: & tamen
neque ista, neque illa existentia eiusdē
viuentis potest attribui alteri viuenti.
Quòd si dicas proprietatē, & existētiā
intrinsicē

20.
Ad obiectionē
hinc deductā
Responso.

Est tamen
impossibile ac-
cidentia, quan-
titate excepta,
de vno subiec-
to transferri
in aliud.

Ratio quædā.
Improbatur.
Anima bruti
potest separari
ab ista mate-
ria, non tamen
ab omni.

Altera ratio.

Improbatur

Veraratio.
Accidentia sūt
prorsus im-
mersa subie-
cto.
Eadem est ra-
tio de formis
substantialibus
diuisibilibus.

21.

Suadet dicta
responso.

Hæc formæ ac-
cidentariæ sūt
suis subiectis
definitæ.

1. exemplum
personalitatis,

2. exemplum
existentiæ.

In reuiuiscē-
te non est ea-
dem existētia.

Replia.

Solutio.

22.

Altera obiectio.

Responsio.

Nō essentia, liter conuenientia, sed diuersa sunt accidentia quæ succedentia quæ indiuiduentur à materia eadem.

23.

Colligitur utraq; assertio: de accidentibus omnibus.

Item de formis substantialibus diuisibilibus.

Probatio 1. cōclusionis.

Probatio 2. cōclusionis.

Nec diuinitus potest esse, aut materia signata sine ista forma, aut extra hanc materiam hanc forma.

24.

Aristot. 1. locus.

Forma quæ à se ipsa est species, per materiam fit indiuidua.

2. locus.

intrinsecè includere quid propriū eius naturæ cui conueniunt: in accidenti quoque hoc inest intimum, ut suo subiecto insit, ita ut nullo modo possit auelli ab illo.

Neque argumentum illud momenti est, quod ista accidentia, quæ nō possunt esse nisi in isto subiecto, habeant inter se conuenientiam aliquam essentialē. Non enim est philosophicum appellare conuenientiam essentialē, eam qua multa cōueniunt in materia eadem successione temporis duntaxat, propter indiuiduam unitatem singulorum: sed solum consequitur, ut multa accidentia succedentia indiuiduentur ab eadem materia, quod est verissimum. Idem verò dicendum est de formis diuisibilibus; ita enim habent partes cōquatas, & immerfas partibus materiæ, ut non possint separari ab iisdem partibus materiæ.

Quibus præscriptis colligimus, adæquatam principiū indiuiduationis tum accidentium omnium etiam supernaturalium, tum formarum substantialium diuisibilium, esse materiam signatam, vel primam, vel secundam: nam ex eo quod hæ omnes formæ neque per Dei potentiam creatricem possunt induci in materiam aliam, sicut ab vna in aliam traduci non possunt, consequitur ut materia eorum, siue subiectū, sit proprium principium indiuiduationis illorum. Et ex eo quod materia signata, scilicet cū ista causalitate, iam non est communis pluribus, sed huic soli subijcitur; consequens est, ut sit principiū indiuiduationis istius formæ nō solum proprium, sed adæquatam: ita ut neque diuina virtute possint esse, aut ista materia signata sine ista forma, aut extra hanc materiam hanc forma.

Confirmatio.

Quod accidentia fiant indiuidua per subiectum in quo sunt, docet Aristot. lib. 1. de Cælo, tex. 92. his verbis. *Aliud erit esse circulo, & aliud huic circulo: & illud quidem forma, hoc autem forma in materia.* Circulus enim designat speciē, & illa est forma; hic circulus est indiuiduum, & illud est forma in materia: ergo forma, quæ à se ipsa est species, per materiam fit indiuidua. Et 5. Metaph. tex. 15. accidentia quæ in eodem subie-

cto differunt, ait differre specie: quia scilicet in eodem subiecto non est indiuidualis differentia accidentium, quæ à diuersitate subiecti petitur. Et hæc est perpetua doctrina Philosophi, ut speciem à forma, indiuiduū verò à materia dignoscatur. Vnde & formam appellat rationē: quia ab illa petitur definitio, & species. Eadem est sententiā S. Thomæ 1. p. q. 29. art. 1. & q. 39. art. 3. & q. 50. art. 4. & q. 75. art. 7. ubi ait duas albedines nō posse distingui nisi subiecto in quo sunt. Et in 4. d. 12. q. 1. art. 1. tam substantiales, quàm accidentes formas, ait per subiectum in quo sunt indiuiduari. Præterea q. vnica de anima, art. 3. ad 13. docet formas indiuiduari per extrinsecum principium, scilicet per subiectū in quo sunt. Et 1. p. q. 3. art. 2. ad 3. formas indiuiduari per materiam. Quod substantiali, & accidentariæ formæ peræquè conuenit. Eademq; est consentanea sententiā asserentibus principium indiuiduationis substantiæ, à materia petendum: & per eandem materiam indiuiduari formam substantialem. Subscribunt etiam huic sententiæ quicunq; opinantur, non posse inesse eidem subiecto accidentia plura eiusdem speciei, de qua re statim disputabimus.

PARS TERTIA.

In eodem subiecto non possunt inueniri plura accidentia solo numero discreta.

Quoniam illud est vnum quod est in se indiuisum, & à quouis alio diuisum; non satis fuerit ostendisse, illā unitatem accidentium indiuiduam, quatenus in se sunt indiuisa, oriri à subiecto: sed necessariū est illud quoq; monstrare, quod hoc habeant à subiecto, ut sint ab alijs diuisa; ita ut eidem subiecto nequeant inesse duo accidentia eiusdem speciei.

Et quidem cum apud omnes Philosophos cōpertum sit, non duas esse albedines in eodem albo, aut in eodem calido calores duos; alia verò accidentia eiusdem speciei videantur inesse eidem subiecto, ut plures soni in eodem aere, plures species sensibiles in eodem sensu, & alia huiusmodi: circumferuntur variæ opiniones huic discrimini rerum suos

S. Thomæ 1. locus.

2. locus.

3. locus.

4. locus.

1. Accidentia habent à subiecto non solū indiuisiōnem in se, sed diuisiōnem ab alijs.

2. Ratio dub.